

Årsrapport 2013

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 7
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 16
Kongehuset	Side 16
Miljøverndepartementet	Side 16
Landbruks- og matdepartementet	Side 21
Kunnskapsdepartementet	Side 34
Statens Helsetilsyn	Side 65
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 70
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 75
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 79
Arbeidsdepartementet	Side 84
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 87
Samferdselsdepartementet	Side 101
Utenriksdepartementet	Side 102
Kulturdepartementet	Side 102
Fomyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	Side 102
Andre	Side 105
Endringer i årsrapporten	Side 106

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

I årsrapportens første kapittel har vi trukket frem det vi har erfart har vært embetets og våre fylkers største utfordringer i året som har gått.

1.1.1 KORT OM TILSTANDEN I EMBETET

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er i utvikling. Arbeidet med helhetlig og strategisk ledelse i et embete med store spenn i roller og sektoroppdrag er utfordrende. I 2013 har vi tatt noen viktige grep som kan bidra til at vi videreutvikler oss som embete.

Lønn, rekruttering og organisasjonsgjennomgang

Vi har i dag om lag 300 ansatte, av disse er 260 fast ansatt. Det er stor konkurranse om fagkompetanse i hovedstadsregionen, noe som er en stor utfordring for oss, både når det gjelder å rekruttere og å beholde nøkkelpersonell.

For å kunne sikre nødvendig fagkompetanse til å løse oppgavene profesjonelt og med kvalitet innenfor tildelte rammer, jobber vi nå for å finne en mer strategisk tilnærming til embetets oppgaveløsning og ressursbruk. I 2013 gjennomførte vi en organisasjonsgjennomgang i regi av Hartmark. Vi så nærmere på ressursbruk og oppgaveløsning i helseavdelingen og administrasjonsavdelingen. Gjennomgangen har resultert i endringer også utenom disse to fagavdelingene, der målet fremover er å i større grad se på embetet som helhet fremfor enkeltvis avdelinger. Organisasjonsgjennomgangen peker også på at lav lønnsutvikling er en utfordring for vårt embete, noe vi har ambisjoner om å begynne å snu i 2014.

I hele 2013 har embetets lokaler vært gjennom en omfattende fasaderehabilitering, hvilket resulterte i fravær av dagslys og negativ opplevelse for mange ansatte. Til tross for dette har sykefraværet totalt i embetet gått ned, fra 6,2 prosent i 2012 til 5,6 prosent i 2013.

Fasaderehabiliteringen med reduserte husleieutgifter og implementeringen av den nye vergemålsavdelingen er hovedårsakene til at embetet i 2013 hadde et mindreforbruk på 5,5 millioner kroner. Dette må anses som helt spesielt, jf. tidligere års resultater. Vår målsetting er å utnytte budsjettet på best mulig måte.

Ressurstilgang og risikovurdering

For å sikre at vi når målene embetsoppdraget gir oss, har vi foretatt en risikovurdering. Hver fagavdeling har funnet frem til de fem målene det er størst risiko for at vi ikke når. Risikovurderingen vil ligge til grunn for hvordan vi prioriterer oppgaver og ressurser kommende år.

Risikovurderingen viser at enkelte avdelinger ikke klarer å holde pålagt saksbehandlingstid på alle områder. Dette er en utfordring vi kontinuerlig forsøker å løse. Risikovurderingen viser også at kravene til tilsynsaktivitet har høy prioritet i avdelingene, men ikke alle avdelinger når aktivitetskravet grunnet ressursituasjonen.

Ressursene som går med til enkeltsaker og rettssikkerhetsoppgaver, som tilsyn og klagebehandling, er økende. Det resulterer i mindre tid til utviklingsoppgaver, veiledning og informasjon. Vi håper å effektivisere arbeidet ytterligere.

Det første halvåret som lokal vergemålsmyndighet har bydd på svært store utfordringer grunnet mangler og feil med den nyutviklede vergemålsportalen og saksbehandlersystemet. Tatt i betraktning det store antall saker vårt embete har på dette området, ble dermed de første månedene preget av disse store utfordringene og manglende oversikt. Situasjonen er fremdeles kritisk.

Dialog

Nettsiden vår benyttes som hovedkanal for informasjon. I tillegg til å løse fagoppgaver i embetsoppdraget, har vi i 2013 prøvd ut sosiale medier med Facebook, blogg og Twitter som verktøy for en bedre dialog med våre brukere. Ordningen skal evalueres i 2014 før en eventuell permanent ordning vedtas. Vi har i 2013 utarbeidet en ny grafisk profil. I 2014 vil vi vurdere å revidere embetets strategiske plan og kommunikasjonsstrategi. Vi har prioritert å videreutvikle dialogen med kommunene i 2013. Utover regelmessige kommunebesøk med fylkesmann og ledergruppe, har det vært holdt regionvise dialogmøter mellom embetets fagavdelinger og ordførere, planutvalg og planadministrasjon i kommunene i Akershus. Videre er det gjennomført en rekke møter mellom fagavdelingene og kommunene, og avholdt et stort antall kurs for kommunene.

1.1.2 KORT OM TILSTANDEN I FYLKENE

Det er forventet en betydelig befolkningsvekst i Oslo og Akershus innen 2030, der dagens 1,2 millioner innbyggere øker til 1,5-1,6 millioner. Nesten alle de 22 kommunene i Akershus hadde befolkningsvekst i 2013. Det er store forskjeller mellom de 23 kommunene embetet har ansvar for. Oslo med sine 15 bydeler har 625.000 innbyggere, Bærum 116.000 innbyggere og den minste kommunen, Hurdal, har 2.700 innbyggere. Forskjellene gir ulike utgangspunkt for oppgaveløsning og kompetansebygging i kommunene.

Arealkonflikter

Det er betydelige arealkonflikter i Oslo, Asker, Bærum og delvis også i andre kommuner. Det pågår et regionalt plansamarbeid i Oslo og Akershus innenfor areal- og transportplanlegging som vil være viktig for å vise utviklingsretning i våre fylker. Embetet og kommunene samarbeider godt for å få til god bolig- og næringsutvikling med bærekraftige kollektive løsninger, gjerne nær kollektivknutepunkter. Likevel oppstår det tidvis konflikter mellom utbyggings- og verneinteresser i de viktigste pressområdene. Embetet har tro på at en god dialog med kommunene er et godt verktøy for bidra til å løse utfordringer som oppstår.

Helse- og omsorgsutfordringer

Utfordringene innenfor fagområdet helse og omsorg er store i våre to fylker. Vi har en raskt voksende og etnisk sammensatt befolkning, et betydelig misbruksproblem, sosiale ulikheter i helse og store endringsprosesser innen sykehussektoren. Vi opplever forskjellig kommunalt tempo når det gjelder gjennomføringen av både Omsorgsplan 2015 og samhandlingsreformen.

Velferdsutfordringer

Det er knapphet i boligmarkedet, særlig i Oslo, men også i omkringliggende kommuner. Leieprisene er høye, noe som bidrar til at mange blir avhengige av økonomiske ytelser fra det offentlige over lengre tid. Utsatte grupper med spesielle behov for bolig har vanskeligheter med å konkurrere på det private markedet, og kommunene har for få kommunale boliger.

Det er økende arbeidsledighet i enkelte bransjer, som byggenæringen og servicetjenester. Vi merker en økning i henvendelser om rettigheter til velferdsgoder, og særlig ytelser etter lov om sosiale tjenester i Nav. Ellers ser vi gjennom tilsyn en klar forbedring og en positiv utvikling når det gjelder kvaliteten på sosiale tjenester i Akershus-kommunene.

Antall saker etter lov om fri rettshjelp viste en liten økning fra 2012 til 2013. Utbetalt beløp viste imidlertid en nedgang. Inntekts- og formuesgrensene har ikke vært justert på flere år. Dette fører til at stadig færre oppfyller vilkårene for å få fri rettshjelp.

Skole og utdanning

Kommunene i regionen har tydelige og synlige administrative ledere for barnehage og skole. Men kommunene varierer i størrelse, og flere har små fagmiljø. Kommunene har derfor etablert et tett samarbeid, og de prioriterer erfaringsdeling på skole- og barnehageområdet høyt. Våre tilsyn på skole- og barnehageområdet viser at regelverketterlevelsen er god, men fortsatt trenger å styrkes. Det er et stort behov for veiledning, og vi erfarer at behovet i noen tilfeller kan være større i små kommuner med få kommuneadministrative fagstillinger.

Kommuneøkonomi

Vi har per 31.12.2013 ingen kommuner i ROBEK. Alle kommuner skal ha vedtatt finansreglement.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Kapittel 1510 viser lønn og andre driftsutgifter. Fagkapitlene viser utgifter til lønn og godtgjøring til både egne ansatte og eksterne.

Kommentarer til fagdepartementene:

KD: Av dette utgjør kr 18.943.463,92 godtgjørelse til sensorer.

HOD: Av dette utgjør kr 13.869.045,36 godtgjørelse til kontrollkommisjonene.

JD: Innføring av vergemålsavdeling utgjør alene kr 12.725.957,48.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Miljøverndepartementet	kr 11 588 713,73	kr 4 877 351,51
Landbruks- og matdepartementet	kr 9 243 787,87	kr 0,00

Kunnskapsdepartementet	kr 10 791 864,06	kr 23 560 870,02
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 10 111 437,37	kr 2 235 437,92
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 4 973 750,53	kr 13 660 667,28
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 8 784 156,70	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 4 496 668,78	kr 3 983 121,91
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 26 205 116,15	kr 17 761 293,11
Andre	kr 70 582 188,24	kr 0,00
Sum:	kr 156 777 683,00	kr 66 078 741,00

1.3 Andre forhold

Informasjonsteknologi

I 2013 har vi prioritert ny lagringsløsning, nye multifunksjonelle skrivere og nye nettverkssvitsjer. Lagringsløsningen ble innført som planlagt og alle multifunksjonelle skrivere er byttet ut. Nettverksendringene tar lengre tid enn planlagt, da det er en kompleks og krevende jobb. IT-seksjonen har dessuten ivaretatt installasjon av alt teknisk utstyr for den nye vergemålsavdelingen med rundt 30 nye kontorer. Ellers har elleve møterom fått nye skjermer, Smart Board og annet teknisk utstyr.

GIS-samarbeidet

OslofjordGIS-samarbeidet er etablert for å skape et kompetent, robust og effektivt GIS-samarbeid som bidrar til aktiv og nødvendig bruk av GIS i oppgaveløsningen på ulike fagområder hos fylkesmennene i Oslo og Akershus, Vestfold og Østfold. Samarbeidet er også åpent for andre fylker. Vi har opplevd en merverdi av å samarbeide, og embetenes samlede GIS-kompetanse har økt. Samarbeidet skal sikre drift, opplæring og utvikling av kartløsningen.

Effektivisering

Embetet har bistått Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppstarten av en prosess for å forbedre utarbeidelse av digitale skjemaer og digital kommunikasjon på separasjon- og skilsmisseområdet. Det er utarbeidet en rapport til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet der vi blant annet foreslår elektroniske søknadsskjema, og en løsning for sikker digital kommunikasjon med partene i prosessen.

Innkjøp

Ved anbudskonkurranser benytter vi konkurransegjennomføringsverktøyet Mercell. I 2013 ble det gjennomført anbudskonkurranser for undervisningsoppdrag for vergemålsavdelingen og ny kantinedriver for hele embetet. I tillegg ble det inngått avtale om avhending av IT-utstyr. Embetet har også utført rundt 20 anskaffelser utenfor Mercell, de fleste ved miljøvernavdelingen. Embetet har en rekke større løpende avtaler, som hotellavtale, møbelavtale, reisebyrå med mer, hvor det foretas innkjøp etter behov.

Lærlinger

Embetet hadde én lærling første halvår 2013. Fra august hadde vi to lærlinger i kontorlag. Det er et mål for oss at vi skal være med og bidra til å nå målet om en økning i antall lærekontrakter innen utgangen av 2015.

Utfordringer for arkivseksjonen

Belastningen på embetets seksjon for arkiv har vært stor i forbindelse med innføringen av vergemålsreformen og den tilhørende vergemålsapplikasjonen. Systemet har ikke fungert som forespeilet og medført merarbeid for seksjonen. Vi har savnet informasjon til arkivene både før og etter reformstart. Ved årsskifte var antall aktive saker på vergemål alene 23.999. Det ble totalt journalført 160.340 journalposter hos oss i 2013. I tillegg har seksjonen startet arbeidet med å kartlegge omfanget av arkivene etter fylkeslegene i Oslo og Akershus. Totalt er det her snakk om 345,75 hyllemeter som skal ryddes og leveres statsarkivet i Oslo.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generellesamordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Embetet har et ansvar for kommuner fordelt på et relativt lite geografisk område med korte avstander, men med store forskjeller. Vår minste kommune har 2700 innbyggere, vår største kommune, Oslo, har 625.000 innbyggere. Dette gir svært ulike utgangspunkt for oppgaveløsning og kompetanseoppbygging i kommunene.

Samordning

Samordningsstaben har hovedansvaret for samordning ovenfor kommunene. I samordningsstaben er både embetets kommuneøkonomiansvarlige og embetets informasjonsansvarlige plassert.

Embetets uttalelser til plansaker blir utarbeidet og samordnet av embetets miljøvern- og landbruksavdeling. Siden 2010 har vi hatt en prosess for å effektivisere plansaksbehandlingen. Målet har vært en mer enhetlig plansaksbehandling, samt å få mer tid til veiledning og dialog med kommunene. Ett grep har vært å utarbeide et årlig forventningsbrev som sendes kommunene. Vi får positive tilbakemeldinger på grepene vi har tatt.

Internt har vi utarbeidet en kommuneprofil som skal styrke avdelingenes og embetsledelsens kunnskap om den enkelte kommunes situasjon. Disse oppdateres løpende.

Møtevirksomheten mellom embetet og kommunene forsøker vi å samordne gjennom å koordinere våre tilsyn i en kalender. Tilsynskalenderen er et nyttig redskap, men vi har et stykke å gå før vi har god nok samordning med andre statlige etater.

Dialog med kommunene

Vi har flere arenaer for å holde god dialog med kommunene. Fylkesmannens kommunebesøk er én arena. I 2013 ble det avholdt syv slike møter. På disse deltok fylkesmannen, aktuelle avdelingsdirektører og kommuneøkonomirådgiver. Program for møtene ble utarbeidet sammen med kommunene. En annen arena for dialog er vår årlige kontaktkonferanse, hvor vi møter kommunens øverste politiske og administrative ledelse. Noen av våre særlige utfordringer, som arealpolitikk og befolkningsvekst, var tema på konferansen i 2013.

Ved offentliggjøring av statsbudsjettet holdt vi et informasjonsmøte for kommunenes ledelse og økonomimedarbeidere. Vi deltok også på møter i kommuner i etterkant med budsjettet som tema.

Høsten 2013 gjennomførte embetets fagavdelinger innen miljøvern, landbruk og juridisk syv regionale dialogmøter med samtlige 22 kommuner i Akershus. Hensikten med dialogmøtene var tredelt; sikre bedre samhandling mellom stat og kommune for mer effektiv arealplanlegging, tydeliggjøre nasjonale føringer innen areal og transportplanlegging samt å drøfte bruken av dispensasjoner i fylket. Målgruppen var ordførere, planutvalg/bygningsråd og administrasjon. Responsen var udelt positiv og dialogmøtene som arbeidsform vil bli videreført i 2014.

Kommuneøkonomi/KOSTRA

Som tidligere år har vi også i 2013 viderefremmet og utarbeidet skriftlig informasjon til kommunene etter fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett/kommuneproposisjon og forslag til statsbudsjett. Vi har også etter behov løpende kontakt med kommunene om økonomiforvaltning og inntektssystem.

Arbeidet vårt med databasen over finansielle indikatorer for kommunene følges opp.

KOSTRA-rapporteringen ble fulgt opp på vanlig måte. Økonomirådgiverne var i løpende dialog med flere kommuner underveis i rapporteringen, i tillegg til mer generell kontakt med kommunene. Resultatene etter rapportering ble gjennomgått. Veiledning med hensyn til KOSTRA skjer på vanlig måte, og vi bruker KOSTRA-tall som utgangspunkt for mye av dialogen med kommunene.

Vi har ved årsskiftet ingen kommuner i ROBEK. Alle kommuner skal ha vedtatt finansreglement.

Fordeling av skjønnsmidler til kommunene

Tilbakeholdte skjønnsmidler på 8 millioner kroner ble fordelt i løpet av andre halvår. 2,7 millioner ble gitt som støtte til syv ulike omstillings-/utviklingsprosjekter. Disse vil bli fulgt opp. I forkant av tildelingen er kommunene gitt mulighet til å komme med innspill. Forslag til fordeling av ordinære skjønnsmidler for 2014 ble utarbeidet høsten 2013. All tildeling av skjønnsmidler ble vurdert opp mot departementets retningslinjer.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Vi har mange oppgaver knyttet til innbyggernes velferd, helse og personlig tjenesteyting. Vi rapporterer spesifikt på hvordan disse oppgavene løses i tredje kapittel av denne årsrapporten. Her gir vi en sammenfatting av hvordan vi har prioritert i oppgaveløsingen, samt at vi presenterer det vi ser som noen av våre hovedutfordringer.

2.2.1 Helseområdet

Helseavdelingen har utført embetsoppdrag i 2013 for Statens helsetilsyn og Helsedirektoratet. For å imøtekomme de mange rådgivningsoppdragene vis à vis regionens kommuner og bydeler, har vi forsøkt å samordne rådgivningen temavis på en måte som kommunene kjenner seg igjen i - for eksempel «Barn- og unges oppvekstvilkår» og «Behandlingen av sårbare grupper». Oppdragene har dels blitt løst gjennom etablering av flere nettverk bestående av medarbeidere hos oss og ressurspersoner i de respektive kommuner og bydeler - dels har det vært arrangert flere større konferanser om tema som samhandling og omsorg.

Vår ressurstilgang har ikke fulgt med økningen i saksporteføljen. Resultatet har vært et økende antall restanser og en saksbehandlingstid langt utover det pålagte. For å ivareta sentrale tilsyns- og rådgivningsoppgaver har vi prioritert områder som behandling av rettighetsaker, alvorlige tilsynssaker og førerkortsaker. Planlagte systemrevisjoner har blitt tilsvarende nedprioritert. Nå omorganiserer vi slik at alle oppgaver innenfor rusforebyggende arbeid, psykisk helse og kommunale helse- og omsorgsoppgaver samles i én avdeling. Dette håper vi vil bidra til en mer effektiv utnyttelse av vår samlede kompetanse.

Saksbehandlingstiden for behandling av førerkortsaker har vært helt oppe i 16 uker, mot de pålagte maksimum seks. I et forsøk på å rette opp dette misforholdet, opprettes det et «Prosjekt trafikkmedisin 2014» med redusert saksbehandlingstid som eneste mål. Samtidig kjenner vi til det pågående arbeidet i regi av Helsedirektoratet med endringer av saksbehandlingen på dette feltet, noe som muligens vil ha konsekvenser også for våre oppgaver fra 2015.

Embetet har behandlet en rekke alvorlige tilsynssaker og kompliserte rettighetssaker i 2013. Sykehussektoren i vår region er inne i en betydelig endringsprosess. Presset på tjenesten har vært større enn forventet ut fra planarbeidet, og interessen for hva som skjer på området, både i media og politisk, har vært stor og vedvarende. I tillegg opplever vi en økende bevissthet blant pasienter og pårørende om rettigheter og krav til god kvalitet. I det store bildet er dette på mange måter et gode, men det skaper også et økende forventningsgap og stiller helsetjenesten ovenfor helt nye utfordringer både faglig og juridisk.

2.2.2 Velferdsområdet

Utfordringer i 2013 vi særlig vil peke på er knappheten på boligmarkedet. Særlig gjelder dette i Oslo, men også i de omkringliggende kommunene. De boliger som er tilgjengelige for utleie har høy markedsleie, noe som bidrar til at mange blir avhengige av økonomiske ytelser fra det offentlige over lengre tid. Utsatte grupper med spesielle behov for bolig har vanskeligheter med å konkurrere på det private markedet og kommunene har for få kommunale boliger.

Statistikken viser at det er en økning i arbeidsledigheten i enkelte bransjer, for eksempel i byggenæringen og servicetjenester. Vi merker en økning i henvendelser og saker om disse gruppenes rettigheter til velferdsgoder, og særlig når det gjelder ytelser etter lov om sosiale tjenester i NAV.

I 2013 behandlet vi 953 saker etter lov om sosiale tjenester i NAV og introduksjonsloven, en økning på 191 saker fra 2012. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er på 3,2 måneder, noe over kravet om 3 måneder, men vi har en nedgang i saksbehandlingstid på 0,6 måneder fra 2012.

Det nye rundskrivet til lov om sosiale tjenester i NAV trådte i kraft i juni 2013. Vi har rettet flere ulike tiltak mot NAV-ansatte der vi har gått gjennom vesentlige endringer og presiseringer. Totalt har rundt 400 NAV-ansatte deltatt. I tillegg er det avholdt flere nettverksmøter for fagpersoner, og vi har deltatt på flere av NAV-kontorenes fagmøter i de ulike regionene. Vi har en forventning om at det nye rundskrivet, samt vår aktivitet på lovopplæring, bidrar til en nedgang i saksmengden og en bedre og riktig saksbehandling av klagesakene på NAV-kontorene.

I året som har gått har barn i lavinntektsfamilier fått et særlig fokus knyttet til lov om sosiale tjenester, både i klagesaksbehandlingen, i råd og veiledningssituasjoner, under opplæring og i forbindelse med tilsyn.

Vi har utført 10 systemrevisjoner i 2013. Vi har prioritert klagesaker strengt, og har derfor et avvik på to tilsyn i henhold til oppdraget. Erfaringer fra tilsyn skal presenteres for kommunene og NAV-kontor på vår årlige

tilsynskonferanse i begynnelsen av 2014.

Barnevern

Med en større barnebefolkning er det også sannsynlig at det vil være et fortsatt og økende behov for barneverntjenester. Vi skal behandle klager, føre tilsyn samt gi råd og veiledning til de kommunale barneverntjenestene i henhold til barnevernloven. I 2013 gjennomførte vi landsomfattende tilsyn med tre kommuner. Barneverntjenestenes oppfølging av barn i fosterhjem var tema, og undertema var barns medvirkning. Hovedinntrykket er at flere av barneverntjenestene arbeider godt med oppfølging av barn i fosterhjem.

Vi har over tid vært bekymret for flere kommuners barneverntjenester og det har vært helt nødvendig med en utvikling og effektivisering av vår tilsynsinnsats. Vi fokuserte derfor på metode- og verktøysutvikling i 2013. Vi hadde særskilt tilsyn med syv barneverntjenester i Akershus i løpet av 2013, i tillegg til dem som ble fulgt opp i landsomfattende tilsyn. Tema har vært knyttet til manglende styring og internkontroll, fristoversittelser ved meldings- og undersøkelsesgjennomgang og manglende dokumentasjon av samtaler med barn. Hovedinntrykket er at kommunene etterspør og setter pris på å få konkrete verktøy til sitt eget forbedringsarbeid i kommunen.

De kommunale barnevernstjenestene etterspør råd og veiledning i stort omfang, og vi gir dette blant annet gjennom en fast telefonvaktordning. Vi gir også omfattende råd og veiledning ved behandling av tilsynsklager, og vi gir informasjon til kommuner og bydeler gjennom møter, kurs og konferanser.

De siste årene har det vært en nedgang i antall klagesaker rettet mot kommunene, både klager på enkeltvedtak og klager rettet mot barneverntjenestenes saksbehandling.

Vi skal også føre tilsyn med barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn samt omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Vi har en økende bekymring for forholdene ved barnevernsinstitusjonene i våre to fylker. Vi ser at det er en økende tendens til svikt ved flere institusjoner, både statlige, kommunale og private. Derfor har vi satt søkelyset på styring, ledelse og internkontroll ved flere institusjoner, noe som medfører at vi har hatt særskilt tilsyn med flere institusjoner enn noen gang. Denne oppfølgingen kommer i tillegg til de øvrige lovpålagte tilsynsbesøkene.

Antall institusjoner i Oslo og Akershus har økt de siste årene, noe som utløser krav om stadig flere lovpålagte (individ) tilsynsbesøk. I 2013 gjennomførte vi 177 tilsynsbesøk, altså har vi gjennomført 88 prosent av de lovpålagte tilsynsbesøkene. Tilsvarende tall for 2012 var 180 gjennomførte individtilsyn, 95 prosent av de lovpålagte tilsynsbesøkene. Vi har ikke gjennomført systemrevisjoner på noen av institusjonene av ressursmessige hensyn.

2.2.3 Vergemål

Fylkesmennene overtok 1. juli 2013 ansvar for vergemålsoppgavene i førstelinje, oppgaver som tidligere lå til de kommunale overformynderiene. Hovedoppgavene første halvår 2013 var å bygge opp lokal vergemålsenhet i embetet, samt å lære opp verger i vårt område. Første halvår etablerte og bygget vi opp en egen avdeling for vergemålsarbeidet, som ved ikrafttredelse av vergemålsreformen 1. juli hadde 28 ansatte. I løpet av mai og juni inviterte vi nærmere 10.000 verger til informasjonsmøter om vergemålsreformen og den nye loven. I overkant av 2000 verger deltok. I tillegg startet vi opp arbeidet med rekruttering av nye, faste verger.

Vårt embete er tildelt nasjonalt ansvar for representantordningen for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. For å ivareta oppgavene med rekruttering og opplæring av representanter har vi inngått en avtale med Norsk Folkehjelp, som er ansvarlig for dette arbeidet. Norsk Folkehjelp skal i tillegg drifte en vaktordning, slik at det til enhver tid er representanter tilgjengelig som kan dekke behovet.

Det første halvåret som lokal vergemålsmyndighet har bydd på svært store utfordringer. Dette skyldes i all hovedsak mangler og feil med den nyutviklede vergemålsportalen og saksbehandlersystemet vergemålsmyndighetene skal benytte. Vi var frem til 1. september tvunget til å benytte manuelle reserveløsninger for å behandle innkommende saker. Tatt i betraktning det store antall saker vårt embete har på dette området, ble de første månedene preget av kaos og manglende oversikt. Situasjonen har gradvis bedret seg noe utover høsten, men fortsatt er dataverktøyene for dårlige til å ivareta hensynet til sikker og effektiv saksbehandling på vergemålsfeltet. Hovedutfordringene er for dårlig ytelse, for mange feilsituasjoner, samt rigide og tungvinte prosesser som vanskeliggjør en hensiktsmessig saksbehandling.

Vi har lyktes i å rekruttere tilstrekkelig mange faste verger for å dekke behovet i vårt distrikt. Det er også etablert beredskapssystemer som tilfredsstillende behøver for hasteoppnevninger. Dette gjelder særlig oppnevning av setteverger for mindreårige i straffesaker. Til tross for uventet store ankomster av enslige mindreårige asylsøkere andre halvår 2013, har også håndteringen av å sikre representanter for denne gruppen fungert tilfredsstillende.

Vi har foreløpig for lang saksbehandlingstid på alle typer saker, med unntak av hasteoppnevninger av verger og oppnevning av representanter. En særlig utfordring har vært utbetaling av honorarkrav til verger. På dette området ble det tatt en del grep i høst, og situasjonen er ved utgangen av året vesentlig bedret. Den lange saksbehandlingstiden har i all hovedsak sammenheng med de beskrevne problemer knyttet til saksbehandlersystemet, og vil trolig vedvare også store deler av 2014.

2.3 Oppvekst, barnehager og opplæring

Vårt embete representerer omlag 25 prosent av landets befolkning, og regionen er i vekst. Det er forventet at barnebefolkningen vil øke. Det påvirker den delen av embetets arbeid som berører barns oppvekst. Arbeid med tilsyn er en viktig del av embetets strategi for å sikre at lov og forskrifter blir fulgt. I 2013 har vi prioritert å nå aktivitetskravet for tilsyn på både skole- og barnehageområdet. I tillegg har vi gjennomført tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven.

Effekten av tilsyn

Tilsynene viser at regelverketterlevelsen i sektoren fortsatt må styrkes. Embetet har i 2013 utnyttet læringspotensialet i etterkant av tilsynene, ved at tilsyn som er gjennomført og avsluttet har blitt brukt som case på samlinger for informasjon og veiledning. Vi har fått svært god tilbakemelding fra kommunene på disse samlingene.

Vi kunne tatt ut et større læringspotensial om vi hadde hatt mulighet til å prioritere veiledning høyere. Dette er tiltak vi ønsker å prioritere i 2014, og som må vurderes i forhold til aktivitetskrav, klageomfang og ressurser embetet har til disposisjon. En slik prioritering vil kunne bidra til at vi nærmer oss målet om bedre regelverksetterlevelse. En måte å gjøre en slik prioritering på er å redusere antall tilsyn, slik at embetet kan ha mulighet til å vurdere hvordan veiledning, både før og etter tilsyn, kan gi mulighet til bedre måloppnåelse.

Vår erfaring er at eiere raskt retter opp lovbrudd som avdekkes gjennom tilsyn. Det samme gjelder etter tilbakemelding på klagebehandling.

Vi har et positivt og tett samarbeid med Utdanningsdirektoratet i generelle drøftinger om tilsyn og i utvikling av tilsynsmetoden som brukes i barnehage- og utdanningsområdet.

Behovet for veiledning

Både på barnehage- og på utdanningsområdet er det stort behov for veiledning. Dette gjelder lov- og avtaleverk, men det er også behov for veiledning i å forstå hvordan nasjonale satsinger er organisert, hva kommunene er forpliktet til, og hvilke satsinger de kan ha nytte av. Et eksempel er organiseringen av GNIST-partnerskapet og oppfølgingen av «Ungdomstrinnmeldinga». Vi har orientert kommunene om hvordan ulike satsinger er organisert, hvordan styringslinjene går, og på hvilken måte kommunene, nettverk, partnerskap, prosjekt og Fylkesmannen deler mål og ansvar. Det er etter vår vurdering avgjørende at embetet kan bidra til å avklare for kommunene hvordan sentrale satsinger er koblet til førende grunnlagsdokumenter og målsettinger. Spesielt er dette viktig for de små kommunene, med få kommuneadministrative fagstillinger.

Kommunene i regionen varierer i størrelse, og flere har små fagmiljø. Kommunene har etablert et tett samarbeid, og de prioriterer erfaringsdeling på skole- og barnehageområdet høyt. Kommunene og bydelene har tydelige og synlige administrative ledere for barnehage og skole. Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen er tema på alle arenaer der vi møter skoleeiere og barnehagemyndigheten.

Klagesaker

Vi behandler hvert år et stort antall klager på mange saksområder. I forhold til antall barn i barnehagene og antall elever i grunnopplæringen i Oslo og Akershus er prosentandelen klager ikke høy. Det er et mål for embetet å holde saksbehandlingstiden innenfor tre måneder. Det er ikke alltid mulig.

Klager på avslag på permisjonssøknader har hatt svært stor mediedekning i 2013, etter at Oslo kommune innskjerpet praksis og vedtok eget permisjonsreglement. Klagesakene på dette området har økt dramatisk. I 2010 hadde vi 4 klager, i 2013 har vi mottatt rundt 300 klager.

Barnehageområdet har hatt store utfordringer i forbindelse med klager på likeverdig behandling, noe som har ført til misnøye hos både kommunale og private barnehageeiere. Vi har ikke klart å behandle alle klagen innen fristen. Vi har brukt mye tid på veiledning på samlinger, i nettverk og til den enkelte eier både skriftlig og på telefon. Vi håper at vi kan bruke mindre tid på disse sakene når vi har avsluttet alle klagesakene etter gammel

forskrift.

Likestilling

Embetet tilstreber likestilling ved alle utlysninger av ledige stillinger. Dette gjelder likestilling mellom menn og kvinner og mellom mennesker med ulik kulturell bakgrunn eller funksjonshemmede.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Hovedstadsregionen har naturlig nok et betydelig arealpress med en fjerdedel av landets befolkning på et knapt areal. Samtidig har Oslo og Akershus landets klart største andel av truede nasjonalt viktige arter og naturtyper, med 31 prosent av artene i Norsk rødliste 2010. Vi har også noen av de beste jordbruksarealene i landet, der Akershus er landets største kornfylke i areal. Arealplanleggingen er derfor et av våre viktigste virkemiddel for å nå de nasjonale målene om klimatilpasning, samfunnsikkerhet, ivaretagelse av biologisk mangfold, jordvern og strandsoneforvaltning. Utbyggingsmønster og transportsystem må utformes slik at en unngår omdisponering av viktige kjerneområder for naturmangfoldet og sammenhengende arealer med dyrket eller dyrkbar jord av høy kvalitet.

Enhetlig saksbehandling og færre innsigelser

Vi har siden 2010 effektivisert og videreutviklet vår arealplanbehandling for å sikre en enhetlig saksbehandling internt i embetet, der innsigelser kun brukes ved interessekonflikter med vesentlige nasjonale eller regionale interesser. Til tross for de betydelige interessekonfliktene ble bare én innsigelsesak fra miljø- og landbruksavdelingen oversendt Miljøverndepartementet i 2013, mot 4 saker i 2012 og 5 i 2011. Dette er et tegn på at terskelen for å fremme innsigelser er blitt høyere i embetet. Antallet saker som ble løst ved meglings hos fylkesmannen var også lav, med bare to saker i 2013. Miljøvernavdelingen behandlet 853 plansaker i 2013, og bare i 33 av sakene ble det fremmet innsigelse.

Kommunedialog

Vi har vært en aktiv deltaker sammen med fylkene og kommunene for å utarbeide en regional plan for areal- og transportplanlegging i Oslo og Akershus. Vi deltar også i samarbeidet med Akershus fylkeskommune om en ny regional plan for kjøpesenter og service, og regional plan for massedeponering. Vi deltar i planforum og mener at dette samarbeidet bør videreutvikles. For å gjøre kommunene kompetente til å ivareta de nasjonale interessene i sin arealplanlegging, satser vi på kommunedialog. De nevnte dialogmøtene som tre av våre avdelinger gjennomførte høsten 2013 bidrar til bedre dialog, og vil bli videreført og videreutviklet.

Storby og Marka

I 2013 har vi med spesielle storbymidler bygget opp kompetanse innen fremtidsrettet byplanlegging og boligbygging. Embetet er "markadirektorat" for 19 kommuner over fem fylker og sikrer en enhetlig forvaltning og plansaksbehandling, der vi i 2013 har utarbeidet en veileder for stier og løyper, samt vernet de fire første friluftsområdene i Marka etter markaloven.

Styrket samarbeid i embetet

Samarbeidet mellom juridisk avdeling og miljøvernavdelingen er blitt styrket. Dette innebærer at rådgivning og kvalitetssikring innen områdene markasaker, plansaker, naturmangfoldloven, forurensning/vannforskriften, friluftsløven og forvaltningsloven har fått et særlig fokus.

Ressurser og saksbehandlingstid

Juridisk avdeling har nådd kravet om at klager i byggesaker skal avgjøres innen 12 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i byggesaker har vært under 12 uker.

Embetet fikk i juli ekstra midler fra Miljøverndepartementet til mer effektiv plansaksbehandling. Det gjorde det mulig å redusere restanser for klager på reguleringsplaner. Med unntak av et par saker er saksbehandlingstiden også for disse sakene ved årsskiftet om lag 12 uker.

Det ble behandlet 63 klager på reguleringsplaner i 2013, og seks klager førte frem.

Ressurssituasjonen gjør at det ikke er mulig å gå igjennom kommuneplanbestemmelser eller bestemmelser til reguleringsplaner når slike planer er på høring.

Universell utforming

I vårt årlige forventningsbrev til kommunene har vi formidlet at universell utforming og folkehelseperspektivet er

viktige hensyn i planleggingen som best ivaretas på lokalt nivå. Lokale avveininger på dette området og hensynet til gode helhetsløsninger kan være utslagsgivende for politisk valg av resultatet. Fylkesmannen og fylkeskommunen har delt ansvar for oppfølgingen av nasjonal handlingsplan. Stimuleringsarbeidet for å fremme arbeidet med universell utforming i kommunene i Akershus skjer gjennom tettstedsprogrammet til Akershus fylkeskommune. Selv om vi ikke har prioritert å søke om midler til oppfølging av handlingsplanen, har vi i samarbeid med Akershus fylkeskommune fremmet Sørums kommuner som kandidat til å motta stimuleringsmidler som foregangskommune.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Vi har gruppert oppgavene i embetsoppdraget under *forvaltning* og *utvikling*, og skilt mellom juridiske og økonomiske virkemidler. Tiltak er knyttet til kommunedialog og utvikling av regionale partnerskapsarenaer på tvers av offentlig og privat sektor.

2.5.1 Forvaltningsoppgaver

Økonomiske virkemidler

God forvaltning av våre fagsystemer er en forutsetning for at næringens yrkesutøvere skal få tilgang til produksjonstilskudd, miljøtilskudd og erstatningsbeløp i riktig omfang og til riktig tid. Landbrukets omdømme, og tilliten til forvaltningen, krever at tilskudd tildeles i samsvar med de vilkår som gjelder.

Landbruksavdelingen har i 2013 brukt mye ressurser på å trenge til bunns i ulike regelverk, se sammenhenger og fellestrekk. Dette har åpnet muligheter for forenkling og større grad av samordning med hensyn til forvaltningsrutiner. Samkjøring av personell med beslektede oppgaver har effektivisert og kvalitetssikret arbeidet. Back-up-funksjoner blir gradvis styrket gjennom felles kompetansebygging og kunnskapsdeling.

Sammen med Østfold er Oslo og Akershus de fylkene i landet der EUs vanndirektiv har satt dagsorden for utforming av regionale miljøprogram og bruk av miljøtilskuddsmidler (RMP og SMIL). Den generelle RMP-forskriften bærer preg av dette. I tillegg er det utformet egne forskrifter med miljøkrav for drift av landbruksarealer i tilknytning til sårbare vassdrag. Et innarbeidet regime for å styre jordarbeiding i de sårbare områdene ble endret i revidert RMP-plan for 2013-2016 som følge av pålegg fra LMD. Vi har tro på at en tydeligere målretting av tiltak mot enkeltforetak og skifter er en riktig vei å gå. Men det er krevende å finne former for dette som gir god effekt uten å medføre for store utfordringer i forhold til kartlegging, planlegging, oppfølging og kontroll.

Vi har kommet et langt steg videre i arbeidet med å utvikle operative kontrollsystemer for den kommunale forvaltningen og for foretak (husdyrkonsesjonsloven). I forvaltningskontrollene har vi hovedfokus på internkontrollsystemer. Når vi avdekker avvik, forsøker vi å forklare betydningen av korrigerende tiltak på en positiv måte som motiverer til forbedringer. Vi har lagt vekt på at administrativ ledelse i kommunene skal delta under kontrollbesøket. Forvaltningskontroller har gitt grunnlag for gjensidig læring og forbedring.

Vi erfarer at forskrifter knyttet til erstatningsordninger og tilskudd kan være krevende å tolke på en måte som gir trygghet i forvaltningen og ivaretar rettssikkerheten på en god måte. Vi vil derfor påpeke hvor viktig det er med en grundig gjennomgang for å forenkle og redusere rom for skjønn. Det er viktig at forvaltningspraksis mellom kommuner og mellom fylker blir mer lik. Vårt embete har i 2013 tatt initiativ til et nettverk i Viken-området med fokus på tilskuddsforvaltning og kontroll, i likhet med etablerte nettverk knyttet til næringsutvikling, økologisk landbruk og lokalmat. På beitedyr/rovdyrområdet opptrer landbruks- og miljøvern avdelingen samordnet og enhetlig overfor ulike interessegrupper, noe som er et svært viktig signal utad.

Juridiske virkemidler

Juridiske oppgaver er knyttet til jordlov, konsesjonslov, skoglov, odelslov, plan- og bygningslov, naturmangfoldlov og markalov, forvaltningslov, offentlighetslov og annet lovverk. Vi har også prioritert å bruke avdelingens juridiske kompetanse på tilskudds- og kontrollområdet.

I vår region står landbruket for stor verdiskaping, men annen næringsvirksomhet og omdisponering av arealer til andre formål får betydelig større oppmerksomhet. Dette setter landbruksarealene under press, og gjør det nødvendig å bruke betydelige ressurser på arealforvaltningsområdet.

Etter at ordningen med fylkeslandbruksstyret opphørte, har myndigheten til å forvalte lovverket på

landbruksområdet blitt overlatt til Fylkesmannen ved landbruksavdelingen. Dette stiller krav til egen policyutvikling som tidligere lå til det politiske organet. Vi må i større grad ta selvstendige beslutninger innenfor skjønnsrommet lovverket åpner for. Kravet til å forstå og praktisere lovgivers intensjoner i pakt med rettsoppfatninger i samfunnet rundt oss blir skjerpet. Trendene peker i retning av et forsterket behov for juridisk spisskompetanse, og en heving av det generelle kompetansenivået på forvaltningsrett for avdelingens medarbeidere.

2.5.2 Utviklingsoppgaver

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU)

Vårt siktemål er at regionalt bygdeutviklingsprogram skal fungere som en overbygning over avdelingens samlede oppgaveportefølje. Vi skal tolke det nasjonale embetsoppdraget og implementere det i våre fylker sammen med partnerskapet slik at det utgjør en positiv forskjell med tanke på landbruksrelatert næringsutvikling med tydelig miljø- og klimaprofil. Vårt motto er å være på jobb for et bærekraftig landbruk. Utviklingsoppgaver knyttet til RBU skal omfatte både produksjoner i det tradisjonelle jord- og skogbruket, og nye muligheter knyttet til bygdenæringer. Vi fokuserer på «Inn på tunet»-tiltak, bioenergi, økologisk produksjon og forbruk og grønt reiseliv, lokale matspesialiteter og matkultur. Embetet har også tatt på seg å organisere et forprosjekt med deltakelse fra åtte østlandsfylker med sikte på felles deltakelse i IGW 2015.

I tilknytning til RBU er det etablert en arena for utvikling av felles mål og samordning av virkemiddelbruk med synergieffekter der ledelsesnivåer i det regionale partnerskapet er representert på tvers av offentlig og privat sektor. Et viktig siktemål er å videreutvikle kontakten til og samarbeidet med regionale og nasjonale FOU-miljøer, ikke minst Campus Ås. I 2013 har det regionale partnerskapet fått utarbeidet en rapport om verdiskaping i landbruket og i næringsmiddelindustrien i regionen, med tall brutt ned på kommunenivå.

Utviklingsprosjekter og utfordringer

Akershus er det fylket i landet med størst areal egnet for korndyrking, og utgjør en viktig del av nasjonal matsikkerhet. I Oslo har det profesjonelle produksjonsjordbruket et mindre omfang. Oslo har imidlertid gårdsbruk med tidsaktuelle utviklingsprosjekter og betydelig nasjonal oppmerksomhet, som Bygdøy Kongsgård og Bogstad Gård. I tillegg er ulike former for «urbant landbruk» og matproduksjon i ferd med å etableres i tråd med internasjonale trender. Vi har sett det som en viktig oppgave å være delaktig i å legge føringer for hvordan ulike begreper på dette området skal defineres og avgrenses, og hvilke prosjekter som bør støttes. Det dreier seg om å bygge relasjoner mellom landbruket og en stor del av landets befolkning, som har og vil få betydning for utforming av landbrukets rammebetingelser. I 2013 ble det tildelt sentrale BU-midler for å utvikle dette fagområdet. Vi har ambisjoner om å utvikle kompetanse som har overføringsverdi nasjonalt.

En stor del av markalovens virkeområde ligger i våre fylker. Vi behandler hogstmeldinger etter skoglovens markaforskrift, både som klageinstans og som førsteinstans. Det er krevende å legge til rette for en saksbehandling som dekker aktuelle krav uten at markaforskriften er revidert i samsvar med nytt lovverk. Dette er meldt til overordnet myndighet siden lovverket ble vedtatt i 2009.

I samarbeid med øvrige Viken-fylker er det etablert et nettverk for østlandsskogbruket som en tredje skogregion i landet i tillegg til kystskogbruket og innlandsskogbruket. Samarbeidet om utvikling av RSK-programmet har blitt videreført. Viktige felles utfordringer knyttet til en vanskelig situasjon i skogbruket og i skogindustrien har blitt drøftet. Vi ser for oss at nettverket vil få betydning i arbeidet med å fremme trebruk og å utvikle skogbruket som en viktig faktor i klimasammenheng.

Arbeidet med foregangsfylkeprosjektet for Akershus, Oslo og Østfold knyttet til økt forbruk av økologisk mat i offentlige storhusholdninger har blitt videreutviklet i 2013. Det videreføres i 2014 med en forsterket ambisjon om å involvere flere fylker, og å gjøre informasjonsmateriell og erfaringer tilgjengelig nasjonalt.

I samarbeid med embetene i Vestfold og Østfold har forprosjektet «Oslofjord-GIS» blitt ferdigstilt. Resultatene er svært lovende, og vil komme flere fagområder (og fylker) til gode når dette nå skal videreføres som en del av det ordinære arbeidet med å utvikle og bruke geografiske informasjonssystemer basert på digitale kart.

Forurensning

Vår risikovurdering har vist at vi er svært sårbare innenfor arbeidet med kommunale avløpsanlegg når det gjelder egen kompetanse. Mange av dagens anlegg er ikke egnet til å møte den store befolkningsveksten som ventes. For å sikre god vannkvalitet når befolkningen vokser, må kommuner i regionen gå fra nedslitte kommunale renseanlegg med dårlig kapasitet til fremtidsrettede regionale avløpsløsninger. Fylkesmannen har i 2013 arbeidet aktivt for å få flere kommuner til å overføre sine utslipp til regionale avløpsløsninger. Dette vil få stor betydning for vannmiljøet og for hvorvidt vi når målene om god vannkvalitet innen 2021.

Vi har i 2013 hatt høy prioritet på arbeidet med helse- og miljøfarlige kjemikalier, blant annet gjennom tilsyn, sanksjoner og oppfølging av avfallsanlegg, industrivirksomhet og annen forurensende virksomhet. Arbeidet har særlig vært rettet mot sårbare resipienter der det er viktig å redusere utslipp. På grunn av vakanser innen arbeid med kravstilling nådde vi ikke fullt ut vårt mål om gebyrinntekter på tilsyn. Gebyrsatsene er for lave til å sikre trygghet for at inntektene dekker utgiftene.

Oppfølging av Vannrammedirektivet har hatt høy prioritet ved tett oppfølging av vannområdene og ferdigstillelse av NIVA-rapport med kartleggingen av tilførsler av miljøgifter til vassdragene og fjorden som et av grunnlagene for arbeidet.

Innen avfallsfeltet har vi gjennom året ferdigstilt en tillatelse til et nytt anlegg med ny teknologi for utsortering av avfallsfraksjoner for husholdningsavfall.

Forvaltning av naturmangfold

Oslo og Akershus har den høyeste tettheten av rødlistearter i Norge. Fire prosent av regionen er vernet etter naturmangfoldloven og mange av verneområdene ligger inne i byggesonen, med de utfordringer det innebærer. De øvrige 96 prosentene av våre arealer forvaltes av kommunen som planmyndighet etter plan- og bygningsloven. Vi har en viktig og utfordrende rolle i å bidra til at det store biologiske mangfoldet i vår region blir ivaretatt i kommunenes arealplanlegging.

Vår risikovurdering viser at vi har utfordringer knyttet til gjennomføring av nødvendig skjøtsel og forvaltning av våre 240 verneområder. I 2013 har vi utarbeidet en strategi for verneområdeforvaltningen for å tydeliggjøre våre prioriteringer. Oppfølging av forvaltningsplaner har fått høyeste prioritet i denne strategien. Det er viktig at ferske forvaltningsplaner følges opp med aktiv forvaltning for å innfri de forventninger som er skapt gjennom planarbeidet. Vi mener dette arbeidet bør ha høyere prioritet enn utarbeidelse av nye forvaltningsplaner framover.

Vi har i 2013 hatt rekordmange prosjekter i egen regi for å følge opp handlingsplaner for arter og naturtyper vi har ansvar for. Veiledning innen arealplanlegging som virkemiddel for å ivareta biologisk mangfold er en prioritert oppgave, og i den forbindelse har vi hatt kurs i naturmangfoldloven for plan- og byggesaksbehandlere i våre kommuner. Vi ser at det fremdeles er et stort behov for kursing og veiledning av kommunene på dette området.

Vi ser at det er utfordrende å få avsatt nok personalressurser til kvalitetssikring av naturdata til Naturbasen, og har fremdeles et etterslep her. Vi har i samarbeid med blant annet Statens kartverk arrangert seminar om forvaltning av naturdata, for blant annet å øke bestillerkompetansen i kommunene.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Risikobildet i hovedstadsområdet er komplekst og krevende - både med tanke på naturhendelser, store ulykker og tilsiktede handlinger. Høy befolkningstetthet og press på utbyggingsområder gir ytterligere utfordringer. Behovet for en godt forankret regional risiko- og sårbarhetsanalyse er stort, og vi vil intensivere arbeidet med revisjon av analysen i 2014. Oppfølging av sivilbeskyttelsesloven gjennom veiledning, møter og tilsyn samt øvelser for egen stab har vært en hovedprioritet i 2013. Vi imøteser DSBs veileder for helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser som vil bidra til enda bedre kommunale analyser.

Plansaker

Press på utbyggingsområder øker behovet for gode analyser i kommuneplan og reguleringsplan, og vi fremmer innsigelser til manglende utredninger knyttet til risiko og sårbarhet. Kravet til gode og mer omfattende utredninger øker ettersom flere områder med blant annet usikker grunn ønskes lagt ut til utbyggingsformål.

Tilsyn og øvelser

Vi har gjennomført 6 tilsyn i år, men har ikke gjennomført spesifikke kommunerettede øvelser. Flere kommuner har gjennomført egne øvelser der vi har deltatt som observatør. En del kommuner har også deltatt i andre øvelser, blant annet med radioaktiv stråling og togulykke i tunnel.

Vi har styrket egen krisehåndteringsevne gjennom deltagelse i Øvelse Østlandet og andre regionale øvelser, og vil implementere funn fra evalueringen i egen organisasjon. Fylkesberedskapsrådet ble aktivt trukket med i Øvelse Østlandet. Forut for øvelsene ble kriseplanen revidert og godkjent i ledergruppen.

I tillegg til nasjonal varslingsøvelse har vi gjennomført flere egne varslingsøvelser med kommuner og Fylkesberedskapsrådet.

Annet

Det har vært avholdt ett ordinært møte i Fylkesberedskapsrådet med tema knyttet til blant annet sårbarheter i ekom-sektoren. Enkelte etater og virksomheter har gått ut av rådet og enkelte nye har kommet til. Under vårfloppen ble det avholdt møte med utvalgte medlemmer, og under Øvelse Østlandet møttes hele rådet.

Vi bruker CIM aktivt, og har gjennomført flere samlinger med kommuner for å understøtte deres bruk. Flere kommuner har tatt CIM i bruk, men mange er fortsatt avhengig av vår støtte til opplæring og veiledning.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen var ikke involvert i gjennomføringen av kongefamiliens besøk i våre to fylker i 2013.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

I 2013 kom det inn 69 søknader om Kongens fortjenstmedalje og 29 søknader om St. Olavs Orden.

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Vi har et høyt aktivitetsnivå i oppgaveløsninger innenfor innleggelse av miljødata, overvåkingsprogram og klassifisering. Vi har en aktiv, sentral rolle i vannområdene med blant annet å bistå disse med miljøfaglig rådgiving i utarbeidelse av tiltaksanalyser. Vi er i rute med oppgaveløsninger, men savner veilederen for klassifisering.

Verneprosesser

Tilråding for fire større verneområder etter Markalovens § 11 ble oversendt Miljøverndepartementet i mai. Verneområdene ble formelt opprettet 04.10.13. Det jobbes videre med et tjuetalls områder i Marka med tanke på vern etter naturmangfoldloven (frivillig vern). Opprettelse av naturreservatene Hatteråsen, Kolås (utvidelse) og Kjaglidalen, samt Djupedalen landskapsvernområde (omgjøring og grenseendring) ble lagt ut på høring i desember 2013.

Verneområdeforvaltning

Forvaltningsplan for Nordre Øyeren og Sørumsneset naturreservat ble lansert i mars 2013 og nye ferdselsbestemmelser er fulgt opp med merking av leder. Vi har fem forvaltningsplaner under utarbeidelse, hvorav to ble ferdige ved årsskiftet. Vi ser at det er utfordrende å få tid til å fordype seg i denne typen oppgaver og vil prioritere å få samtlige igangsatte forvaltningsplaner ferdige før vi starter arbeidet med nye planer. Som forvaltere av 240 verneområder er det en umulig oppgave å drive en aktiv forvaltning i samtlige verneområder. Det er derfor kun et utvalg prioriterte verneområder som er gjenstand for skjøtsel og andre tiltak, herunder blant annet øyene i Indre Oslofjord.

Rovviltforvaltning

Forvaltningsplan for store rovdyr i region 4 er revidert. Denne ble godkjent av Rovviltnemda 21.05.13.

Forvaltning av anadrom laksefisk

Arbeidet med å restaurere Akerselva etter klorutslippet i 2011 fortsetter med tillatelse til å øke kapasiteten ved Oset klekkeri til 200 000 yngel med mulighet for startforing, overføring av rogn fra Sandvikselva og tillatelse til å flytte kreps fra Maridalsvannet. Kalkingsvirksomheten er gjennomført etter kalingsplanen.

Arter og naturtyper

Vi har hatt et svært høyt aktivitetsnivå i 2013. Det er fordelt tilskudd på nivå med 2012, i tillegg til at Fylkesmannen har hatt mange prosjekter i egen regi for å følge opp handlingsplanene vi har ansvar for. Vi savner overordnede føringer og tydeliggjøring av virkemidler for arter og naturtyper som har faggrunnlag/handlingsplaner, men som ikke har fått egen forskrift. Det samme gjelder mangel på virkemidler til bekjempelse av

fremmede arter så lenge kapittel V i naturmangfoldloven ikke er trådt i kraft. Det at midler kommer seint gjør det vanskelig å få ut tildelingsbrev innen fristen og er en utfordring med hensyn til planlegging og gjennomføring av tiltak.

Forvaltning av naturdata

Vi har hatt fokus på kvalitetssikring for innlegging av data i naturbasen, men ser at det fremdeles er et etterslep som det er viktig å få tatt igjen. Vi har, i samarbeid med blant annet Statens kartverk, arrangert seminar om forvaltning av naturdata, for blant annet å øke bestillerkompetansen i kommunene.

Fremmede arter

I samarbeid med kommunene ble det gjennomført en hageavfallskampanje våren 2013. Dette genererte stor lokal aktivitet og fikk mye oppmerksomhet i media. Det er utført kartlegging og tiltak i 15 av 23 kommuner med støtte fra oss, og det er utført tiltak i verneområder av innleide sommervikarere. Det er avholdt kommunesamling om fremmede arter hvor 19 av 23 kommuner deltok.

Opplæring i naturmangfoldloven, dialog med kommuner m.m

Vi har gjennomført kurs for plan- og byggesaksbehandlere i kommunene i bruk av naturmangfoldloven i saksbehandlingen. Til sammen 150 personer har deltatt og tilbakemeldingene har vært gode. Vår rolle som faglige veiledere for kommunene er viktig, og vi ser at våre kurs og samlinger for kommunene generer mange henvendelser og forespørsler om rådgivning i enkeltsaker.

Helhetlig vannforvaltning

Sammenstilling av data om miljøgifttilførsler fra elver, atmosfære, tette flater, renseanlegg og overløp til Indre Oslofjord er gjennomført og er et viktig grunnlag for tiltaksanalysene. En foreløpig klassifisering i henhold til utkast til TA 3001/2012 er også gjort. Tiltaksanalysene i vannområdene følger vi tett både som rådgivere og sektormyndighet. Vanskelige KE-vurderinger og manglende nasjonale føringer på skille kostnader ledningsnettfornyelse utløst av vannforskriften eller ikke, er krevende for vannområdene, jf. guidance document No 20, Technical report 2009.

Søknad om støtte til prosjekt om miljømål for byvassdrag ble innvilget av direktoratet for naturforvaltning i sommer og settes i gang i september i samarbeid med Bekkelaget vannområde.

Som sektormyndighet innenfor avløp fra større tettsteder har dette medført enkelte krav om overføring av utslipp til mer robust resipient eller høyere rensekrav enn forurensningsforskriften, når utslippets størrelse og resipientens sårbarhet tilsier dette.

Avløp

Fem utslippstillatelser er ferdigstilt og tilpasset vannforskrift og klima. Miljørisiko med klima, fremmedvann og ledningsnettfornyelse er prioriterte temaer i tillatelsene. Vi har stilt krav om at resipientovervåkingen skal inngå og samordnes med vannområdene sine overvåkingsplaner.

Oljeforurensning

Vi har oppdatert våre interne varslingsrutiner og har utarbeidet MOB-kart.

Resultatområde 07 Godt bymiljø

Vi har de siste tre årene hatt spesielt fokus på samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging ved behandling av kommunale planer. Vi har forenklet saksbehandlingsrutinene for å få tid til mer tidlig medvirkning, jf. årlig forventningsbrev til alle kommunene. Vi har fått avklart et opplegg for direkte dialogmøter med alle kommunene hvor formidling av statlig bypolitikk og ATP vil være et hovedtema.

Vi har i samarbeid med fylkeskommunen under utvikling en regional parkeringspolicy.

Vi deltar aktivt i Plansamarbeidet for regional areal- og transportplan for Oslo og Akershus, samt i arbeidet med revisjon av regional plan for handel, service og senterstruktur.

Oslo og Bærum er med i *Framtidens byer* og vi er aktivt med i ATP-nettverket knyttet til denne satsningen. I tillegg holder vi oss oppdatert på prosjektet *Future built* hvor Oslo, Bærum og Asker deltar.

By- og stedsutvikling

Vi jobber ikke spesifikt med by- og stedsutvikling, men ber kommunene om å bygge med høy tetthet i

knutepunkter, og varsler innsigelse dersom dette ikke gjøres. Fra og med 01.09.13 er det ansatt en byplanlegger, som skal jobbe mer rettet mot byutvikling.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Ivaretagelse av attraktive friluftslivsområder i plansaker

Dette er et mål i alle våre saker i strandsonen og Marka, og vi er restriktive med nybygg, tilbygg og andre mindre tiltak.

Fylkesmannen som grunneier/rettighetshaver på vegne av staten i de statlig sikrede friluftsområdene

Vi har uttalt oss til de nabovarsler som har kommet, og har vurdert forvaltningsplanene for områdene.

Tilrettelegging for jakt og fiske

Ikke aktuelt.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

De siste årene har vi hatt økte ressurser til å drive tilsyn. Dette har vært svært positivt og medført at vi har fått større oversikt over forurensingssituasjonen i forbindelse med håndtering av miljøgifter. Vi har imidlertid ikke ressurser til å oppdatere gjeldende tillatelser etter erfaringer fra tilsyn, samt til å vurdere forslag til regelverksendringer til Miljødirektoratet. Vi ligger også noe etter med hensyn til å oppdatere gamle tillatelser, samt avvikle tillatelser som kan gå over til selvbærende krav etter forurensingsforskriften.

Sedimenter

Arbeidet knyttet til sedimentopprydding ser vi i sammenheng med arbeidet som gjøres med å følge opp vannrammedirektivet. Data for forekomster av miljøgifter i overflatesediment er sammenstilt og foreløpig klassifisert i henhold til utkast til TA 3001/2012. Dette gir oss oversikt over hotspot og problemparametere. Sammenstillingen av elvetilførsler, tette flater, renseanlegg og overløp gir oss et godt beslutningsgrunnlag for videre arbeid med å få bedre kontroll over tilførslene før sedimenttiltak i fjorden.

Ellers har vi fortløpende behandlet søknader om tillatelse til mudring/dumping i sjø og vassdrag.

Grunnforurensning

Oppdrag 09SO2: Nær alle de prioriterte lokalitetene er nå satt som avsluttet i Grunnforurensningsdatabasen. Vi har på tross av flere purringer ikke fått tilbakemelding på hvordan påleggene våre er fulgt opp ved de nedlagte deponiene i Bærum kommune. Vi vil fortsette å jobbe for å få en tilbakemelding fra Bærum kommune, som er ansvarlig for deponiene. Disse lokalitetene ble derfor ikke avsluttet i 2013, men vi håper på en avslutning i 2014.

Oppdrag 09SO3: Resultatene fra kommuneundersøkelsen i Oslo og Akershus viste at kommunene hadde liten kjennskap til Grunnforurensningsdatabasen. Vi planlegger derfor å holde et seminar i 2014 for saksbehandlere i kommunene i vår region, der Grunnforurensningsdatabasen også vil stå på agendaen.

Det er utfordrende å skulle kontinuerlig vedlikeholde Grunnforurensningsdatabasen med hensyn på brukstilfeller som blir overført fra matrikkelen. Ved noen av lokalitetene er det mye aktivitet og det kan til tider komme flere hundre brukstilfeller. Slik databasen er i dag, er det også utfordrende å kunne se om brukstilfeller berører forurenset grunn, siden det kun er mulig å markere forurensning i punkt og ikke i utbredelse.

Vi har i 2013 fortløpende fulgt opp saker som gjelder opprydding av forurenset grunn innenfor bransjer som er delegert til oss.

Avfall og gjenvinning

Vi følger opp de deponiene som har krav til avslutning og etterdrift, for å sørge for at de blir avsluttet i henhold til krav. Det er totalt 5 deponier som har fått krav. I 2012 ble det første av de 5 deponiene avsluttet og dette deponiet gikk da over i etterdriftsfase. Alle de gjenstående 4 deponiene er tildekket, men det er særlig krav som gjelder sigevann som det gjenstår arbeid med. Det er utfordrende å arbeide for lokal rensing (og god nok rensing) ved deponiene når det ikke er satt nasjonale krav til konsentrasjon av stoffer i sigevannet. Vi håper å få avsluttet ytterligere to av de nedlagte deponiene i 2014.

09SO4: Vi har ferdigbehandlet søknadene ved de pukkverkene i regionen som også mottar og knuser betong. Det

er i 2013 gitt 4 tillatelser.

09SO5: Vi har sendt ut informasjon til samtlige havner knyttet til kravet om utarbeidelse av avfallsplan, og vi følger opp avfallsplanene gjennom tilsyn.

Rapportering 09RA4: Vi har i 2013 ikke gitt tillatelser som innebærer brenning av rivningstrevirke.

Rapportering 09RA5: Det er ikke gitt noen tillatelser.

Resultatområde 10 Rein luft

Vi har ikke prioritert veiledning av kommunene innenfor lokal luftforurensning. Det er behov for opplæring dersom vi skal bistå kommunene i forhold til ny retningslinje for lokal luftforurensning.

Støy

Oppdrag 10SO1: Arbeidet med støykartlegging i henhold til forurensningsforskriften kapittel 5 er gjennomført. Arbeidet med handlingsplaner er i gang. Klif har gitt Oslo kommune utsatt frist for ferdigstilling av Handlingsplan mot støy for Oslo byområde.

Vi er opptatt av at støy er tema i kommuneplanarbeidet, og mange av våre kommuner har bestemmelser om støy i overordnet plan. Mange kommuner påser at støy er ivaretatt i for eksempel reguleringsplaner. Håndtering av støy i sentrumsnære områder hvor det fortettes med boliger er en utfordring, og vi oppfatter det slik at vi fortsatt har en rolle i dette arbeidet.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Avdelingen prioriterer arbeidet med å gi innspill og eventuelt innsigelser i kommunenes plansaker for å oppnå en god arealdisponering som medfører redusert bilbruk, fremmer kollektivtrafikk og gang/sykkelbruk.

Klimaendringer

Rapport 11RA1: Rælingen, Fet, Aurskog- Høland, Enebakk skal revidere planer.

Oppdrag 11SO1: Fylkesmannen har ikke ressurser til å prioritere kontroll eller oppfølging av SPR, kommunens måloppnåelse på klima- og energiplaner. Vårt fokus på klima i planarbeidet er relatert til god areal- og transportplanlegging.

Resultatområde 12 Resultatkrav knyttet til Tverrgående virkemidler

12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Nasjonale forventninger og politikk er formidlet til alle kommunene i et eget forventningsbrev, tilpasset regionale forhold. Nytt for i år er at Fylkesmannens miljøvern-, landbruks- og juridiske avdeling gjennomførte syv regionvise dialogmøter for å drøfte praktiseringen av areal- og transport og dispensasjonspraksis med kommunens ordførere, planutvalg og administrasjon. Tilbakemeldingene var udelt positive og kommunene ønsket flere dialogmøter med embetet.

Vi har deltatt aktivt i det regionale plansamarbeidet for areal- og transportplanlegging i Oslo og Akershus, både i administrativ styringsgruppe og i arbeidsgrupper.

Vi deltar aktivt i fylkeskommunens arbeid med å utarbeide regional plan for handel, service og senterstruktur, samt plan for massehåndtering.

Antall planer til behandling hos Fylkesmannen:

Kommune(del)planer: 14

Reguleringsplaner: 534

Dispensasjoner: 305

Markasaker: 18 reguleringsplaner og 105 dispensasjoner

Antall innsigelser på tema miljøvern: 33 innsigelser, hvorav 1 er videresendt til Miljøverndepartementet for avgjørelse.

Antall klager på dispensasjon og resultat – miljøvernområdet: 15 klager

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Tilsynsaktiviteten i 2013 form av antall gjennomførte tilsyn innen forurensningsområdet er i samme størrelsesorden som forrige år, omlag 110 utførte tilsyn. Aksjonsrettede tilsyn, inkludert egeninitierte, utgjorde 72 prosent av tilsynene. Dette inkluderer de tre landsomfattende aksjonene innen overflatebehandlernde industri, mottaksanlegg for farlig avfall og rene brensler, samt egeninitierte aksjoner som kontroll med småbåthavner og motorverksteder.

Vi utarbeidet 35 tillatelser i 2013, mot 38 året før.

12.2RA2: For 2013 brukte vi fem årsverk på tilsyn i tråd med forventet innsats og noe over ett årsverk på gebyrbasert konsesjonsbehandling. Totalt fakturerte gebyrinntekter for 2013 var 1.9 mill. Dette dekket ikke fullt ut lønnskostnadene for de 3 gebyrfinansierte tilsynsstillingene, slik at noe måtte dekkes over ordinært lønnsbudsjett.

12.2RA1: Oslo kommune ved Energigjenvinningsetaten ble anmeldt i 2013. For 9 virksomheter er det i 2013 blitt innkrevd tvangsmulkt (6 som følge av manglende oppfølging i 2012 og 2013, samt 3 på grunn av manglende egenrapportering).

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Miljøstatus for Oslo og Akershus ble ryddet og delvis oppdatert i forbindelse med omlegging til nye nettsider like etter årsskiftet 2013. Det har ikke blitt gjort arbeid med Miljøstatus etter at Miljødirektoratet varslet endringer av organiseringen av siden - mot nedlegging av regionale sider slik de fremstår i dag.

Miljøvernavdelingen har i 2013 tatt initiativ til at embetet har igangsatt et prøveprosjekt der vi aktivt deltar på sosiale medier. Prosjektet er blitt drevet fra avdelingen og bidratt til at vi når bredere ut med miljøinformasjon, både via blogg, Twitter og Facebook.

Vi har utarbeidet en egen kommunikasjonsstrategi i miljøvernavdelingen for å aktivt synliggjøre vår innsats for bærekraftig arealforvaltning, ivaretagelse av naturmangfold og for å hindre alvorlig forurensning.

Forurensningsdatabasen er betydelig bedre à jour i 2013 enn i 2012. Vi har i 2013 prioritert innleggelse av data for anlegg som er regulert etter de selvberende industrikapitlene i forurensningsforskriften, spesielt for kap. 27 rene brensler og 28 kjemisk overflatebehandling.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Ikke aktuelt.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 4 759 340,39	kr 2 519 011,98
09 Giftfritt miljø	kr 1 401 726,13	kr 0,00
Andre oppgaver under MD	kr 576 676,58	kr 9 114,46
11 Stabilt klima	kr 220,00	kr 0,00
12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 2 447 766,35	kr 926 995,17
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 827 340,44	kr 1 422 229,90

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 575 643,84	kr 0,00
12.4 Internasjonalt samarbeid (Finnmark)	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 11 588 713,00	kr 4 877 351,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

Rapporteringen fokuserer på hovedsatsingsområder, tiltak og resultater.

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Beskriv kort sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket.

Antall søkere om produksjonstilskudd er redusert med 76 til 2173 for begge fylker samlet. Det er største reduksjon siden 2005. Gjennomsnittlig jordbruksareal per foretak er 354 dekar, en økning på 19 dekar fra 2012. Utviklingen mot større og færre enheter fortsetter. Kornarealet i fylkene var i 2013 587 488 dekar. Det er en reduksjon på 16 000 dekar. Det er en betydelig større reduksjon enn året før, da reduksjonen var på 5 000 dekar. Grovforarealet har økt med ca. 7 000 dekar. Dette er en dobbelt så stor økning som året før. Den langsiktige trenden fortsetter og forsterkes. Kornarealet reduseres og erstattes med grovfor. Drivkreftene er flere, men det antas at økonomien i kornproduksjonen er en viktig forklaring. At flere satset på grovfor enn korn grunnet vanskelige forhold i våronnstiden, har også hatt betydning. Økt kornproduksjon er en forutsetning for å nå målet om økt norsk matproduksjon og økt selvforsyningsgrad, jf. St. meld. 9 (2011-2012). Våre fylkers bidrag til å nå produksjonsmålet må først og fremst baseres på økt kornproduksjon. Grovfordyrking bør derfor primært være et bidrag til større og mer bærekraftig kornproduksjon gjennom vekstskifte, vegetasjonssoner/bufferzoner og grasdekte vannveier.

Beskriv kort fylkesmannens bidrag for å nå målet om økt matproduksjon.

Vi har deltatt i pilotprosjekt om "ny jord" til erstatning for omdisponering av dyrka jord ved utbygging av E18 gjennom Ski og Ås. Prosjektet er ikke ferdig.

Store masseutfyllinger i jordbruksområder er en økende utfordring i Osloregionen på grunn av store mengder utfyllingsmasser fra utbygginger. Det er viktig å sikre at arealene tilbakeføres slik at de blir egnet til matproduksjon. I økende grad søkes det om permanent deponering av inerte og lett forurensa masser. Mattilsynet må vurdere krav for å sikre mattryggheten. Se også nærmere under rapportering for 24.1 og 24.2

Gi en oversikt over kommunenes forbruk av vakttilskudd og stimuleringsstilskudd i forhold til bevilgning over kap. 1143 post 60 Tilskott til veterinærdekning til Statens landbruksforvaltning innen 29.2.2013.

Rapport om tilskudd til kommunal veterinæravakt er sendt Statens landbruksforvaltning 28.2.2013. Oslo og Akershus er inndelt i 5 vaktområder: Folloregionen, Romerike Vest, Romerike Øst, Romerike Nord og Stor Oslo. Tilbakemeldingene fra de ulike vaktområdene er at ordningen fungerer bra og at kommunene er fornøyd med ordningen. Total tildelt beløp var kr 3 456 475, og forbruket var kr 3 454 185.

Beskriv kort resultater for oppdraget knyttet til Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv.

1. Vi har fokusert på samarbeid om mat og grønt reiseliv i Øst-Norge gjennom nettverket "MatViken", der også Hedmark og Oppland deltar.
2. Vi har sittet i styringsgruppa for Matnavet region Øst.
3. På initiativ fra Innovasjon Norge har vi i 2013 startet en prosess (forprosjekt) i samarbeid med de øvrige østlandsfylkene for å avklare en mulig samlet deltakelse på IGW 2015 som et verktøy i arbeidet med å utvikle en mer konkurransedyktig mat- og reiselivsregion på Østlandet i tråd med ny nasjonal strategi og regioninndeling for reiselivet.
4. Fagfunksjonen matkontakt har initiert faste møteplasser mellom "lokalmatansvarlige" i Innovasjon Norge, Akershus fylkeskommune og hos oss, som en del av "samarbeidsutvalget for reiselivet" i Akershus. Det arbeides også mot Oslo fylke/kommune.
5. Vi har bidratt til omdømmebygging av lokale matspesialiteter gjennom artikler i matmagasinet Nord og på ulike arrangement og tilrettelegging og utvikling av Bed & Breakfast på gårder, likedan kobling lokalmat/forskning.
6. Kontakt med Mattilsynet om småskalaproduksjon og nyetablering innenfor matområdet drøftes i årlige

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Rapporteringen fokuserer på hovedsatsingsområder, tiltak og resultater.

22.1 Bruk av landbruksarealer

Rapportere eventuell bruk av midler over kapittel 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning, og beskriv kort utfordringene på området

Her er det ikke brukt midler til rovviltforvaltning.

Beskriv utviklingen i beitebruk og utarbeid statistikk over bruk av beiteareal og tapsutvikling.

Se tabell.

Sau på utmarksbeite og tap registrert i organisert beitebruk.

Totalt er det sluppet i overkant av 12 300 sau på utmarksbeite i Oslo og Akershus i 2013. Dette er en nedgang på 8,5 prosent fra foregående år. Nedgangen kan forklares med noe generell nedgang, noe avvikling og at flere sauer holdes på innmarksbeite. Grunnet dokumentert ulverevir i Østmarka er sau fra 3 besetninger (176 dyr), holdt tilbake på hjemmebeite. Tall fra Organisert beitebruk viser at 185 søyer og 681 lam, til sammen 866 dyr, er gått tapt på utmarksbeite. Dette gir en samlet tapsprosent på 7,01 (3,9 for søyer og 9,0 for lam), hvilket er en klar økning i forhold til foregående beitesesong. Da var totaltap på 4,9 prosent. Tapstallene fra Organisert beitebruk omfatter alle tapsårsaker, også det som ikke skyldes rovvilt.

Regionvis fordeling av tapene.

Beitesesongen 2013 ble preget av flere skadetilfeller av ulv i Akershus. Det ble i begynnelsen av juni dokumentert et betydelig antall sau tatt av ulv på Romerikssåsen. Nord-øst i Eidsvoll kommune var det også omfattende skader av ulv utover sommeren. Videre har det vært tatt et begrenset antall sau i nærområdet til Østmarka. I dette området har det vært iverksatt avbøtende tiltak for å hindre ulveflokkene der i å ta sau. Totalt er det erstattet 170 sau tatt av ulv i Akershus. 50 av disse er voksne sauer og 120 er lam.

Omsøkte tap og erstatning for rovviltskader i 2013.

Vi har for beitesesongen 2013 mottatt 30 søknader om erstatning for sau tatt av rovvilt i Akershus og Oslo. Totalt ble det søkt om erstatning for 474 dyr fordelt på 92 voksne dyr og 382 lam. Av de dyrene som er søkt erstattet har vi funnet å kunne erstatte 77 søyer og 282 lam. Totalt utgjør dette en erstatning på ca. kr 885 000.-.

Viktige tiltak i beiteområdene: Ferdigstilt sperregjerde langs rv 120 nord i Nannestad, påbegynt sperregjerde langs rv 180 sørøst for Hurdalsjøen mot grensa til Eidsvoll kommune, samt økt bruk av sporingsutstyr som forebyggende tiltak mot rovviltskader og bedret ettersyn.

Rapporter på omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader over Miljøverndepartementets budsjett.

Det er ikke brukt midler fra LMD sitt budsjett. Fra MD sitt budsjett er det brukt totalt kr 1 083 750 til rovviltavvisende gjerder (kr 600 500), sporingsutstyr for beitedyr (kr 250 000), sau på hjemmebeite (kr 178 250) og ekstraordinært tilsyn (kr 55 000).

Beskriv kort bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt hos alle avdelingene ved embetet

I løpet av 2013 har prosjektet *OslofjordGIS* mellom fylkesmennene i Østfold, Vestfold og i Oslo og Akershus blitt videreutviklet. Prosjektet *OslofjordGIS* har eksistert i knappe to år. Grunnstrukturen for en moderne GIS-løsning til intern saksbehandling har blitt etablert. GIS-løsningen er effektiviserende på mange saksbehandleroppgaver hos våre tre embeter, og har et stort potensiale for videreutvikling. Samarbeidet har skapt en robust GIS-organisasjon med en bred kompetanse som alle embetene har glede av. I prosjektperioden har arbeidet vært konsentrert om GIS-bruk innen fagområdene landbruk, miljø, plan- og byggesak og samfunnsikkerhet. En langsiktig samarbeidsavtale mellom de tre embetene er nå ute til undertegning. (Se for øvrig rapportering under kapittel 1.3).

I *OslofjordGIS* er det lagt inn omriss av plandata, som ved aktivering «fyrer opp» kommunenes egne webkarttjenester. Plansaksbehandlerne benytter seg med andre ord også av kommunenes egne webkarttjenester i forbindelse med utsjekking av plansaker.

I tillegg til kartinnsynsløsningen benyttes også desktopprogramvaren ArcGIS og FYSAK av flere saksbehandlere.

I forbindelse med de to store beredskapsøvelsene i høst, Øvelse hovedstad og Øvelse Østlandet, ble både OslofjordGIS og ArcGIS aktivt brukt i krisestaben.

I både ArcGIS, FYSAK og OslofjordGIS er det relativt enkelt å hente inn WMS-tjenester fra andre datatilbydere i Norge digitalt-samarbeidet, noe som har forenklet bruken av geodata fra Norge digitalt.

Data fra Geovekst og Norge digitalt inngår i alle de omtalte kartløsningene, og gir en bedre kvalitet på beslutningene som fattes. I tillegg gir kartløsningene en effektivitetsgevinst, ved at behovet for befaringer blir mindre. Flere av embetets avdelinger har stor nytte av disse verktøyene i mange sammenhenger.

Beskriv aktivitet i arbeidet knyttet til Geovekst og i oppfølging av kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).

I geovekstsamarbeidet er det jobbet for å få til en samfinansiering av ortofoto og laserskanning i forbindelse med skogtaksering av gårdsskogene i Romeriksåsen. Det har også vært forsøkt, uten hell, å få med kulturminneforvaltningen og kulturminneforskningen for å få til en mer detaljert laserskanning.

I forbindelse med ortofotoprojekt som dekker store områder (les kommunedekkende) er det fremmet forslag om periodisk ajourhold av AR5. Det er underskrevet avtale i 7 kommuner der periodisk ajourhold skal gjennomføres.

Det ble ikke arrangert AR5 kurs for Oslo og Akershus-kommunene i 2013.

Klagebehandling i forbindelse med tilskuddsutbetaling, basert på uenighet mellom bruker og kommune om gjeldende arealstørrelser, har blitt utført.

Rapportere til Norsk institutt for skog og landskap om behov for kontantmidler i Geovekstprosjekter, samt fyller ut regnskapsskjema.

Det vises her til eget regnskapsskjema og søknad sendt til Skog og landskap.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMOA	4757	7605	65	3,9	9	7	4,9
Sum	4757	7605	65	0	9	7	

22.2 Eiendom og bosetting

Kort beskrivelse av resultatet fra oppfølging og kontroller, og behov for videre oppfølgingstiltak knyttet til kommunenes praktisering av regelverket i eiendoms- og bosetningspolitikken.

Kommunenes kompetanse innen eiendomslovgivningen er god og det har ikke vært grunnlag for å iverksette kontroll av kommunenes vedtak innen lovforvaltningen.

Dialogen med kommunene er åpen og tillitsfull. De ringer og sender e-post med spørsmål ved tolkningstvil. Spørsmålene besvares fortløpende herfra og danner sammen med inntrykk fra klagesakene et grunnlag for valg av temaer som vi setter opp under fagsamlinger for kommunene.

Klagesakene viser at det fortsatt er behov for å styrke kommunens kompetanse på forvaltningsloven. Eiendomslovgivningen gir kommunene et stort rom for skjønn, og det er viktig at begrunnelsen viser hvordan skjønnen er utøvd. Gjennom klagesakene får vi også satt rett fokus på betydningen av miljøprinsippene i naturmangfoldloven for saksbehandlingen etter eiendomslovgivningen.

Salg, deling og omdisponering av kommunale landbrukseiendommer krever fortsatt at Fylkesmannen trer inn som vedtaksmyndighet. Her legges i stor grad kommunens innstilling til grunn for vår saksbehandling.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Oversikt over erfaringer og utfordringer knyttet til kommunenes forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk.

Kommunene våre har utfordringer når det gjelder kompetanse og kapasitet på landbruksforvaltning. Vi har 4

interkommunale kontorer som bidrar til at små kommuner blir mindre sårbare. Vi foretar risikovurderinger når det gjelder målsettingen god og effektiv forvaltning av virkemidler på landbruksområdet, og gjennomfører en rekke tiltak for redusere risiko. Tiltak knyttet til kommunedialogen er svært viktig. Vi prioriterer kommunikasjon og en helhetlig plan for kurs og samlinger. På kurs og samlinger gir vi både kompetansetilbud og legger til rette for erfaringsutveksling mellom kommunene. Vi har også egne tiltak rettet mot nyansatte i kommunene. Vi prøver også å målrette tiltak mot enkeltkommuner der vi ser et behov.

Kapasitetsmessig kan høsten være en utfordring. Da skjer saksbehandling både på PT og RMP, og de senere år har det også vært et stort omfang av søknader om erstatning for klimabetinget skade.

Gi en oversikt over ressursinnsats knyttet til kontrolloppgavene, omfang på gjennomførte kontroller og hvordan eventuelle avvik er fulgt opp, jf. eget skjema.

Kontrollarbeidet vårt er organisert med to faste kontrollører. I henhold til risikobaserte kontrollplan for tilskuddsforvaltningen i jordbruket i Oslo og Akershus i 2013 ble det gjennomført to stedlige forvaltningskontroller. Eidsvoll og Nes kommuner ble valgt ut til kontroll innenfor ordningen produksjonstilskudd (PT). Kontrollomfanget utgjør ca. 10 prosent av våre kommuner, men vårt siktemål er å kontrollere alle kommuner innen 2015. Ved kontrollene i 2013 sjekket vi ulike ledd i forvaltningen av produksjonstilskudd, for eksempel kommunens behandling av mottatte søknader, retting av feil eller uavklarte forhold i søknaden, bruk av avkortning.

Ved forvaltningskontroll var det ingen avvik, men noen flere merknader. Kommunene fikk frist til neste søknadsomgang for å rette opp rutiner i samsvar med våre merknader. Vår strategi for å følge opp avvik er gjennom gjenopprettingsfrist og kontakt med kommunene. I noen tilfeller vil vi vurdere ny forvaltningskontroll.

Vårt hovedfokus for kontrollene er at de gjennomføres som dialog, der formålet er å forbedre/kvalitetssikre saksbehandlingsrutinene, og å legge til rette for gjensidig læring. Kontrollarbeidet knyttet til husdyrkonsesjon er gjennomført på bakgrunn av leveranseregisteret (LEV-rapportene) og søknad om produksjonstilskudd.

For kontroll av produksjon i 2011/12 for bruk uten konsesjon kommer 9 av 200 produsenter ut med røde tall, det vil si produksjon utover konsesjonsgrensene. Av de 9 er 6 godkjent, 2 kan overføres til bruk som har innvilget konsesjon utover grensene og 1 produsent har fått varsel om mulig ileggelse av standardisert erstatning. For kontroll av produksjon i 2011/12 for bruk med konsesjon kommer 4 av 19 produsenter ut med røde tall, det vil si produksjon utover innvilget konsesjon. Av de 4 er 2 godkjent, 1 har fått utvidet sin konsesjon og 1 må undersøkes nærmere.

Det er sendt ut 6 forhåndsvarsler om krav til redusert produksjon i 2013 grunnet produksjon ut over konsesjonsgrense i 2012 (innenfor 15 prosent-regelen). Fylkesmannen har dialog om produksjonsforhold og omfang i forbindelse med MRSA i slaktegrisproduksjon med en smittet besetning, samt kontakt med Mattilsynet om utviklingen på området.

Det er ikke gjennomført stedlige kontroller.

Gi en oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

Beskriv dekningsgraden for landbruksvikartjenestene i fylket, og rapporter på landbruksvikarvirksomhet til Statens landbruksforvaltning innen 1.2.2013.

På erstatningsområdet må embetene gjennom året være forberedt på en situasjonsbestemt rapportering, jf. SLFs fullmaktsbrev.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2012 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
5	1	4	2	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
16	0	4	4	0	4	0	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2012

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,5

Antall personer: 3

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Asker kommune
Orninger/omfang:	PT, NMSK, Skogfond, SMIL
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Bærum kommune
Orninger/omfang:	PT, NMSK, Skogfond, SMIL
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Eidsvoll kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Habilitet
Oppfølging av avvik:	Avviket er lukket ved at kommunen har revidert sitt delegasjonsreglement og sikret habilitet i forvaltningen av søknader fra ansatte i kommunen.

Kommune:	Hurdal kommune
Orninger/omfang:	PT, NMSK, Skogfond, SMIL
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Nes kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Ingen avvik.
Oppfølging av avvik:	

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Vi har bl.a. gjennom resultater fra forvaltningskontroller og saker vi får inn fra kommunene og konkrete risikovurderinger et godt grunnlag for å vurdere tiltak fra å redusere risiko i forhold til målet om at tilskudd skal utbetales med riktig beløp til rett tid til riktig mottaker. De prioriterte tiltakene her er knyttet til kommunedialogen. Vi har i 2013 tatt nye skritt for å sikre at informasjonsflyten mellom oss og kommunene blir bedre og mer effektiv, og at vi tilbyr riktige og gode kompetansetiltak rettet mot ansatte i kommunal landbruksforvaltning. Regelmessige nyhetsbrev fra landbruksavdelingen til ansatte i kommunene og egen kontrollside på vår hjemmeside er viktige tiltak. I våre stedlige forvaltningskontroller har vi konsentrert oss om produksjonstilskudd. Dette er den største og viktigste ordningen og kontrollbesøkene gir oss et godt grunnlag for å vurdere kommunenes kompetanse og kapasitet på landbruksforvaltning og avdekke eventuelle avvik i forhold til viktige forvaltningsmessige prinsipper.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.

I tilknytning til arbeidet med oppfølging av regionalt bygdeutviklingsprogram har det regionale partnerskapet i 2013 fått utarbeidet en verdiskapingsanalyse for landbruk, næringsmiddel- og skogindustri i Oslo og Akershus. Vi har vært prosjektansvarlig. Tallene er brutt ned på kommunenivå, og gir et godt grunnlag for å synliggjøre aktuell og potensiell verdiskaping lokalt som følge av et landbrukspolitisk engasjement i kommunene. Med ekstraordinære midler fra MD har embetet gjennomført 8 regionvise møter med deltakelse fra alle kommuner (politisk og administrativt) for å fokusere på kommuneplanarbeid etter plan- og bygningsloven, både samfunnsdel og arealdel. LA har tatt aktivt del i planlegging og gjennomføring av møtene. Ellers møter embetet kommunene i fylkeskommunens planforum (Akershus) og forsøker å sette landbruksforvaltning og -utvikling i sammenheng med det generelle kommuneplanarbeidet, herunder klima- og energiplaner.

Beskriv konkret bruk av ev. midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerett arbeid.

Tildelingen over kap. 1144 post 77 er i sin helhet brukt til en todagers samling for alle kommuner der både forvaltnings- og utviklingsoppgaver var satt på dagsorden, og der fylkeskommuner, IN og næringsorganisasjoner også deltok.

Rapporter om arbeidet i Regionale bygdeutviklingsprogram i tråd med føringer gitt i tilskuddsbrev om næringsutvikling (tidl. rundskriv BU-midler).

Regionalt bygdeutviklingsprogram ble ferdigstilt i januar/februar 2013 for Oslo og Akershus samlet. RMP og RSK ble utarbeidet i 2012. For RNP ble det laget et handlingsprogram for 2013 basert på en videreføring av gjeldende føringer. Samtidig ble det satt i gang et nytt strategiarbeid sammen med det regionale partnerskapet for perioden 2014-2016. En verdiskapingsanalyse for landbruk, næringsmiddel- og skogindustri ble utarbeidet. Strategien er ferdigstilt tidlig i januar 2014. Inspirert fra arbeidet med RBU vedtok Oslo å utarbeide en egen landbruksmelding i 2013 - den første i sitt slag.

Beskriv samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling og miljøarbeid, herunder gjør rede for hvilke aktører som følger opp de ulike delene av strategiene for Regionalt næringsprogram (RNP), Regionalt miljøprogram (RMP) og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK).

Fylkesmannen har hovedansvaret for å utarbeide og følge opp de tre delprogrammene RMP, RNP og RSK. Det er etablert et godt samarbeid med faglige regionale partnerskap på alle programområder, og en felles arena for RBU på overordnet nivå med deltakelse fra politisk og administrativ ledelse i offentlig og privat sektor. I oppfølgingen av RMP er det et nært samarbeid med Fylkesmannen i Østfold. I RSK samarbeides det innen skognettverk Østlandet som er Viken-fylkene pluss Aust-Agder. Arbeidet med å se delprogrammene i sammenheng, og oppnå synergier med sikte på landbruksbasert næringsutvikling med en tydelig klima- og miljøprofil blir nå intensivert, både i eget embete og med partnerskapet.

De siste årene har interessen for økologisk dyrking, kortreist og bærekraftig mat hatt en betydelig økning, spesielt i Oslo. Flere gode initiativer er støttet av oss (Økoslo Majobo, ByBi, profilering av parsellhager, Bønder i by'n festival, Geitmyra matkultursenter, mfl). Det er ny og styrket interesse for skolehagedrift, en utvikling vi har støttet de siste 10 årene. I 2012 ble en rapport om skolehager i Oslo og Akershus laget ved UMB på oppdrag fra oss. Vår landbruksavdeling søkte om og fikk støtte fra LMD til prosjektet Urbant landbruk, som avsluttes i disse dager med en rapport om mulighetsområder og strategi for urbant landbruk i Oslo.

Utarbeide oversikt over antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 1.1.2013.

Antall årsverk var 39,5 for kommunene i Oslo og Akershus samlet - en økning fra 38,1 i 2012.

Utarbeide oversikt over utvikling i antall årsverk i Fylkesmannens landbruksavdeling i 2013.

Antall årsverk på 1510-budsjettet har blitt redusert fra ca. 20 til ca. 19 fra 1.1. - 31.12.2013. Ca. 2 årsverk har i 2013 vært knyttet til prosjekter med ekstern finansiering (SLF/IN/BU).

22.5 Reindriftsforvaltning

Ikke aktuelt for Oslo og Akershus.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Rapporteringen fokuserer på hovedsatsingsområder, tiltak og resultater.

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Rapporter på bruken av BU-midlene innen 28.2.2014. Kopi til Innovasjon Norge som også skal inkludere regnskap for utbetalingene.

Egen rapport blir utarbeidet.

Kort kommentere forbrukstall/utviklingstrekk i 2013 for utviklings- og tilretteleggingsmidlene dersom disse avviker fra normalen. Kommentaren skal sendes til LMD med kopi til Innovasjon Norge innen 15.1.2014.

Ingen kommentarer.

Beskriv kort tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.

Vi samarbeider godt med IN's regionkontor, fylkeskommunene og næringsorganisasjonene om landbruksbasert næringsutvikling. Som beskrevet annet sted i årsrapporten ble arbeidet med regionalt næringsprogram (RNP) med mål og strategier til og med 2016 utsatt fra 2013 til 2014. For 2014 ble det utarbeidet et eget handlingsprogram. Det regionale partnerskapet, herunder kommunene, har deltatt aktivt i strategiprosessen som avsluttes ved inngangen til 2014. Saksbehandlermøter med IN holdes hvert kvartal. Utkast til RNP ble behandlet politisk i Oslo kommune og i Akershus fylkeskommune.

Vi har gjennomgått tidligere tildelinger av BU-midler og har trukket tilbake tilsagn om prosjektstøtte der oppfølging og gjennomføring har vært mangelfull. Dette har gitt oss et større handlingsrom i 2013 enn årets tildeling skulle tilsi. Hovedstrategien har vært å styrke utviklingen av produksjonsklynger og nettverk. Satsingsområdene har vært mat, økologisk produksjon, grønt vertskap og klima/ trevirke/bioenergi. Vi har sett at etterspørsel etter landbruksbaserte varer og tjenester fra en urban befolkning, som har blitt mer opptatt av lokale råvarer og landbruksbaserte tjenestetilbud, forsterkes. Satsing på lokal mat og grønt reiseliv er omtalt annet sted.

Fylkesmannen tok i 2013 initiativ til et prosjekt for å styrke melkeproduksjonen i Oslo, Akershus og Østfold i samarbeid med fylkesmannen i Østfold og IN. Sammen med øvrige Viken-fylker har prosjektet knyttet til "kretsløpsjordbruk" blitt videreført med midler fra SLFs klima- og miljøprogram og BU-midler fra FMLAene. Prosjektet er innrettet mot utvikling av større bærekraft i basisproduksjoner, og utvikling av bygdenæringer knyttet til lokalt salg og foredling, andelslandbruk, kunnskapsformidling m. m. Både økologiske og konvensjonelle gårdsbruk er representert blant de 6 pilotbrukene - ett fra hvert fylke. Det samarbeides tett med Norsk landbruksrådgeving, UiN og NMBU. Det er igangsatt et forprosjekt for å forberede deltagelse i IGW for 2015 der Fylkesmannen i O/A hadde prosjektlederansvar. Siktemålet nå er å integrere landbruksbasert reiseliv, mat og matkultur i det tradisjonelle reiselivet for å oppnå helhetlig satsing og synergier.

Urbant landbruk har blitt satt på dagsorden gjennom et prosjekt med bred deltakelse fra partnerskapet og med midler fra LMD. Intensjonen er å etablere en nasjonal pilot med rammer og føringer for begrepsbruk og aktuelle satsingsområder som kan knyttet bånd og relasjoner mellom by og land, og styrke det profesjonelle landbruket - direkte gjennom salg av tjenester, og indirekte gjennom omdømmebygging og bevisstgjøring om hva en bærekraftig matproduksjon krever. Prosjektet skal også utvikle møteplasser for strategiske diskusjoner og legge grunnlaget for en offensive holdning til å fremme det urbane landbruket i hovedstaden og i andre byer og tettsteder i Akershus. Detaljer om bruken av bedriftsrettete BU midler, og midler fra de nasjonale verdiskapningsprogrammene, som forvaltes av Innovasjon Norges regionkontor Oslo og Akershus, følger i egen rapport til LMD.

Beskriv tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt.

Bærum, Aurskog-Høland og Enebakk kommuner deltar i Inn-på-Tunet løftet. Disse kommunene følges opp spesielt. Samlet antall IPT-gårder i O/A var 65 ved utgangen av 2013. Pr 31.12.2013 var 43 av 65 gårder godkjent, eller under godkjenning som IPT gård i hht. sertifiseringsordningen som driftes av stiftelsen Matmerk. De fleste tilbyr tjenester rettet mot barn og unge (pedagogikk). Vi har 8 gårder som tilbyr Grønt arbeid i samarbeid med NAV/attføringsbedrifter. 5 gårder har dagtilbud for hjemmeboende demente. De øvrige er fordelt på fosterhjem og dagtilbud for psykisk syke. Det samarbeides i noen grad på tvers av fagavdelinger i egent embete om informasjon og tilrettelegging for tilbud til ulike målgrupper. Her er det behov for videreutvikling.

Fylkesmannen sammen med IN har støttet etablering av IPT-Akershus SA. I tillegg støtter vårt fagpersonell utviklingstiltak, kurs og konferanser for tilbydere av IPT-tjenester. Det er også etablert et godt samarbeid om

kurs, konferanser og erfaringsutveksling med øvrige Fylkesmenn i Viken-området i et såkalt VIKEN-IPT nettverk.

23.2 Skogbruk

Rapporter kort om utviklingen i skogbruket, beskriv utfordringene på skogområdet i fylket, og gi en oversikt over hvordan Fylkesmannens arbeid på området har bidratt til resultater og aktivitet.

Avvirkningen var i 2013 fortsatt på et høyt nivå, og det ble i våre fylker avvirket totalt 752 826 m³. (ca. 10 prosent høyere enn gjennomsnittet for siste 10-årsperiode). Det er likevel en nedgang fra toppåret 2012. Mye av forklaringen på dette er at det i fjor var mye opprydding etter Dagmar. Verdien av det innmålte tømmeret var over 228 millioner kroner i 2013.

Det har i 2013 dessverre vært en stor nedgang i planting, både arealmessig og i antall planter (ca. 20 prosent). Det er plantet totalt 6 487 dekar med litt over 1 million planter. I tillegg er det supplert med 86 000 planter. Det er gjennomført ungsogopleie på 19 295 dekar. Dette er en nedgang på i underkant av 20 prosent fra 2012. Dette er også under snittet for de siste 10 årene i våre fylker. Noe av forklaringen på dette kan være at ungsogopleieprosjektene som er kjørt i en rekke kommuner er avsluttet, samt at veiledningsapparatet ikke fungerer optimalt.

Til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er det innvilget kr 3 307 853 (skogkultur, miljøtiltak, veibygging, drift med hest). Forvaltningen er rapportert i fagsystemene TSKOG og ØKS.

Det er totalt innbetalt ca. kr 20,68 millioner til skogfond i fylkene. Det ble utbetalt ca kr 20,83 millioner. Den utgående beholdningen for 2013 var på ca. kr 116,9 millioner (en vekst på ca. kr 2,68 millioner siden forrige årsskifte).

Resultatkontroll for skogbruk og miljø er gjennomført og rapportert. I 2013 ble det trukket ut 120 felt som kommunene skulle kontrollere i forhold til foryngelsesbestemmelsene i forskrift om bærekraftig skogbruk. Status er rapportert til Statens landbruksforvaltning. 34 felter utgikk av ulike årsaker, blant annet manglende kapasitet og kompetanse.

Embetet har fattet vedtak om utbetaling av tilskudd til uttak av energiflis for 140 søknader. Utbetalt beløp er på 3,07 millioner kroner.

Oslo og Akershus har utfordringer i forhold til investeringer i veibygging. Skogsbilveinettet er godt utbygd, men veiene er i all hovedsak bygget i perioden 1950-1990. Veinettet er nedslitt og det er stort behov for ombygging av eksisterende veier. Dette har vi nå fått dokumentert gjennom registrering av alle skogsbilveier i halve Akershus. Et veinett som ikke holder kravene til helårsveier medfører høyere kostnader for skogeier. Dette er noe vi har fokusert på i Regionalt skog og klimaprogram. Fylkene våre får en svært liten andel tilskuddsmidler til veibygging, og dette gjør det vanskelig for skogbruksforvaltningen å holde trykket oppe på dette området. Ekstramidlene til veibygging vi fikk i 2013 har kommet godt med, og vi har fått mer oppmerksomhet fra skogeierne på dette viktige området.

Et annet område som byr på utfordringer er nyplanting. Etter ett oppsving i planting i 2012 ser det ut til at vi er tilbake på det relativt lave normalnivået. Resultatkontrollene for foryngelse viser at der det plantes er det innenfor minste lovlige antall, men dette er ut i fra et skogfaglig synspunkt for lite for bygging av kvalitetsskog med god klimaeffekt i fremtiden.

Også i år ser vi at det er utfordringer med skogeierforeningene når det gjelder ungsogopleie. Det ser ut til at det er lite fokus på dette fra veiledningstjenesten, og at det er utfordringer med kapasiteten til å utføre annet arbeid i skogen enn hogst.

I området omfattet av Markaforskriften har vi mottatt til sammen 108 hogstmeldinger til behandling som førsteinstans (kommuneskoger). Vi har behandlet 2 klager på hogstmeldinger.

I 2013 har embetet trukket inn litt over 2,1 million kroner fra rentemidler av skogfond i 2012. Av disse ble det innbetalt 20% til LMD, 30% overført til de stedlige skogeierandelslag under Norges skogeierforbund mens 17% ble tildelt fylkesmenn. Følgende prosjekter har fått støtte i 2013 fra fylkesinntrukne rentemidler av skogfond: 1) Prosjektet, som går ut på å rekruttere ungdom til å ta skogutdanning, "Velg skog" region øst - Oppland - Hedmark - Østfold - Oslo og Akershus v/Skogselskapet i Hedmark. 2) Utvikling av juletreproduksjonen i Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland. 3) Registrering og kartfesting av skogsbilveier i Akershus. 4) Økt kunnskap om bekjempelse av rødhyll fra landbrukskontorene i Follo, Hobøl, Spydeberg og Askim. 5)

Elgbeitetaksering i Østmarka og i Øvre Romerike elgregion. Vi gitt tilskudd til organisasjoner; Skogselskapet i Oslo og Akershus, 4H Akershus og Oslo, Jenter i skogbruket - Akershus, Oslo og Østfold fylkeslag.

Embete behandlet kommunale rentemiddelbudsjetter av skogfond for 2013.

Vi har bistått Norsk institutt for skog og landskap med årlig registrering av granbarkbiller, Det norske Skogfrøverket med årlig registrering av skogtræernes blomstring og frøsetting, vår beredskapsavdeling om skogbrannovervåking og har gitt tilskudd til flyovervåking av skogbrann i våre fylker.

Vi har i 2013 arrangert to skogfaglige samlinger for kommunal skogforvaltning, og to møter med kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Akershus. Vi har deltatt på andre skogfagsamlinger og andre samlinger som arrangeres av LMD, SLF, KOLA Viken, fylkeskommunen med flere, og prøver å være "stat ut" og "stat-inn" relatert våre oppgaver og vårt nettverk.

Det er opprettet et strategisk nettverk for region Østlandsskogbruket. Nettverket består av landbruksdirektørene og skogfaglig koordinator hos fylkesmennene i Østfold, Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold, Telemark og Aust-Agder. Her samarbeides det om mål- og strategiutvikling i samarbeid med skognæringen, og om videreutvikling av Regionalt skog- og klimaprogram.

Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Se pkt. 24.3.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Rapporteringen fokuserer på hovedsatsingsområder, tiltak og resultater.

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Rapporterten gjelder både resultatområde 24.1 og 24.2

Beskriv status i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i fylket.

Gjennomsnittlig omdisponering av ca 660 daa dyrka jord/år i årene 2004-2012. (2013-tall kommer ikke før i juni) I 2012 ble det omdisponert 381 daa dyrka jord og 397 daa dyrkbar jord, totalt ca 780 daa i Akershus og Oslo. Dette er en økning på ca 30 daa for dyrka jord og nedgang på ca 30 daa for dyrkbar jord sammenlignet med 2011. Det kan være usikkerhet i tallene, for vi vet ikke hvor gode rutiner kommunene har for rapportering.

Beskriv sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord). Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.

Akershus er landets største kornfylke med 1/5 av landets kornareal. Utfordringen er å bevare store sammenhengende jordbruksområder og kulturlandskap i et langsiktig perspektiv. Regionen har et stort arealpress og høy befolkningsvekst. Tettsteder ligger i områder omgitt av dyrka mark med stort behov for nye, store samferdselsutbygginger og byggeområder. For slike tettstednære jordbruksarealer vil det i årene framover bli særlig krevende å avveie jordvern mot tettstedvekst. Prognoser viser en befolkningsøkning på 340 000 eller mer i Oslo og Akershus fram mot 2050. Dette tilsier økt fokus på jordvern som grunnlag for økt matproduksjon, effektiv arealutnyttelse, fortetting, transformasjon, langsiktige grenser og utbyggingsmønster, og forbedring av kollektivtransporten.

Jordvern ligger til grunn som en viktig føring i Plansamarbeidet Oslo og Akershus - en regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus. Et drøftingsforslag har vært på høring i 2013 og planforslaget skal legges fram første halvår 2014. Embetet deltar i møter, men det er en utfordring for Landbruksavdelingen å komme tett nok på dette arbeidet.

Flere store samferdselssaker pågår, blant annet regulering av ny rv2/E16 gjennom Nes, regulering av ny E18 gjennom Ski og Ås, vil trolig medføre betydelig omdisponering av svært verdifulle jordbruksarealer i årene som kommer.

Lagring/deponering av eksterne masser i LNF-områder er en økende utfordring. Vi hadde over 18 store saker i

2013, hvor mange er på 100-300 dekar med oppfylling av godt over en million m³ masse. De fleste nye innsigelser er knyttet til slike saker. Vi kan forvente et økende antall på grunn av store samferdselsutbygginger med masseoverskudd og store utbygginger i mange kommuner. Sakene er utfordrende med hensyn til tilbakeføring til LNF og bevaring av jordas matproduserende evne, krevende grunnforhold, erosjon/avrenning og med hensyn til bevaring av kulturlandskap/raviner. Store fortjenestemuligheter for grunneiere gjør disse sakene ekstra utfordrende.

Vi får nå flere saker der det skal fylles med inerte og lett forurensa masser med tilbakeføring til LNF-områder/jordbruksareal. Vi er usikre på om regelverket for grenseverdier av ulike stoffer ivaretar hensynet til ren mat godt nok. Mattilsynet er myndighet for dyrkingsmedier, og vi har tatt dette opp med dem.

Fylkeskommunen startet i 2013 et arbeid med regional plan for masseforvaltning. Embetet deltar, men det er vanskelig å få nok tid til å bidra godt nok i dette arbeidet.

Beskriv aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Omdisponering av dyrka mark kan i første rekke unngås ved fortetting og transformasjon innen eksisterende byggesone. Slike prosesser er krevende og er i stor grad avhengig av utbyggere/grunneiere for å bli realisert. Utbygging i Oslo skjer i stor grad på denne måten og Akershus har stort potensial for å utnytte eksisterende bolig- og næringsareal bedre. Embetet har dialog med kommunene for å bidra til god arealutnyttelse, fortetting og transformasjon med kvalitet.

Vi er bekymret over antallet dispensasjonssaker i LNF-områder i enkelte kommuner, spesielt på Øvre Romerike og noen av Follo-kommunene. Summen av mange slike dispensasjoner kan føre til fragmentering av landskapet og et spredt utbyggingsmønster.

Kurs- og kompetansetiltak og dialog med kommunene bør styrkes i vårt arbeid på grunn av mye dyrka jord som er under press og mange store krevende saker. Følgende er gjennomført i 2013:

Vi deltar månedlig i planforum (Akershus fylkeskommune) og referansegrupper for større plansaker og samferdselssaker samt andre møteplasser. Dette er en viktig del av kommunedialogen. Innspill om landbrukets samfunnsbidrag på bred basis formidles i forbindelse med overordna planer. Landbrukets samfunnsbidrag og kommunens satsingsmuligheter på landbruk som næring vurderes sjelden i kommunenes samfunnsplaner.

Dispensasjonsveiledning er i 2013 fulgt særskilt opp i kommunedialogen. Vi har i samarbeid med fylkeskommunen utarbeidet en dispensasjonsveileder for kommunene i saksbehandlingen. Embetet har hatt delregionale møter med kommunene om våre forventninger til arealplanlegging og om dispensasjon fra plan. Vi har i 2013 ikke hatt kapasitet til å påklage selv de mest konfliktfylte dispensasjonsvedtakene.

Landbruksavdelingen hadde innlegg om masselagring i LNF-områder på KOLA-Viken samlingen for kommunene i Vikenfylkene i 2013. Embetet veileder også kommunene om disse sakene direkte.

Landbruksavdelingen har også hatt innlegg om plan- og bygningsloven og ny bruk av gamle bygninger i landbruket.

Arbeid med regionale planstrategier, og plansamarbeidet Oslo og Akershus, er viktige arenaer. Landbruksavdelingen er representert i arbeids- og referansegrupper sammen med kommunene.

Rapportere om bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven (bl.a. om begrunnelse, utfall og antall saker totalt, til mekling og til Miljøverndepartementet).

Totalt har landbruksavdelingen behandlet eller gitt uttalelse til mer enn 280 plansaker og høringer i 2013 som gjaldt: 2-3 regionale planer, 3 nasjonale høringer etter PBL, ca 25 kommuneplaner/kommunedelplaner, ca 130 reguleringsplaner, ca 3 temaplaner og ca 80 gjaldt dispensasjoner i LNF, vegloven, bakkeplanering og markalov.

Vi fremmet 4-5 nye innsigelser til 5 arealplaner i 2013 for konfliktfylte arealer (dyrka, dyrkbar jord) og bestemmelser: én innsigelse gjaldt videreføring av tidligere innsigelse til en kommunedelplan og tre innsigelser gjaldt tre reguleringsplaner for massedeponier, én gjaldt en reguleringsplan delvis i strid med kommuneplan. To innsigelser fra 2013 gjenstår, og forventes avklart uten mekling i 2014. Flere tidligere innsigelser fra 2012 er avklart ved at de er tatt til følge av kommunen eller avklart i dialog med kommunen. To-tre innsigelser fra tidligere år ble avklart av MD i 2013 etter mekling hos fylkesmannen i 2013 og 2012. To ble tatt til følge og i en kjent sak fikk kommunen medhold i utbygging. Enkelte tidligere innsigelser til reguleringsplaner er ikke fulgt opp videre fra kommunen.

Landbruksavdelingen har fremmet to klager på dispensasjon etter PBL som gjaldt stor omdisponering av dyrka

mark. I den ene fikk vi medhold av settefylkesmann. En klage gjaldt stort massedeponi. Denne trakk vi etter at kommunen satte vilkår og fulgte opp med reguleringsplan.

Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.

Konsekvenser for dyrka og dyrkbar jord, landbruksdrift og kulturlandskap er ofte mangelfullt beskrevet og i for liten grad avveid mot andre hensyn i planbeskrivelser/KU. Arealtall dyrkbart areal framkommer sjelden. Overgang fra DMK til AR5 gjør dette vanskeligere. Dyrkbare arealer må gjøres tilgjengelige i AR5.

Konsekvenser for dyrka og dyrkbar jord, landbruksdrift og kulturlandskap er ikke alltid tilfredstillende vurdert i utredninger til plansaker.

Landbruksavdelingen har ikke hatt vernesaker på høring. En vindkraftsak berører skogareal.

Beskriv erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Vårt embete har ansvar for to utvalgte kulturlandskapsområder - Markaplassene i Oslo og Øya Nordre Eik i Nannestad kommune. Markaplassene kulturlandskap består av 4 husmannsplasser med slåttemark.

Øya består av større områder med ravinebeiter, og mer enn 20 grunneiere. 11 av disse er for tiden aktive i ordningen. Vi har i 2012 inngått skjøtselsavtaler med alle brukere/eiere av Markaplassene, samt fire av brukerne/grunneierne i Øya. Vi jobber videre med å lage avtaler med resten av de aktive deltagerne i Øya. I 2011 ble det gjort avtale med en ekstern konsulent om utarbeiding av nye skjøtselsplaner for Øya (tilpasset beitebruk), og dette arbeidet ble ferdigstilt i 2013. Begge områdene har også fått tilbud av Riksantikvaren om refotografering, og begynte i 2013 arbeidet med å samle inn bilder, noe som har skapt engasjement i lokalbefolkningen. I tillegg har vi i 2013 fokusert mer på kulturminner, og involvert Ressurssenter for Gamle Landbruksbygg til å kostnadsfritt bistå eiere som ønsker å restaurere eldre bygg med å søke støtte til Kulturminnefondet. Det er gjort befaringer til hulveiene i Øya med fylkeskommunen og til Markaplassene med Byantikvaren, og vi har planlagt tiltak for restaurering og kartlegging.

I begge områder er det tatt grep for å tilpasse organiseringen av prosjektene slik at ansvars- og oppgavefordeling mellom kommune/Fylkesmann/grunneiere blir mer i tråd med ordinær rollefordeling. Fylkesmannens miljøvernnavdeling og fylkeskommunene har i 2013 fått tydeligere roller. Dette innebærer større ansvar til kommunalt/lokalt nivå. Det er dannet en styringsgruppe for hvert område, som består av representanter fra Fylkesmannens landbruks- og miljøvernnavdelinger, fylkeskommunen/byantikvaren, kommunenes landbrukskontor og grunneiere/bruker. Dette har begynt å fungere bra, og sikrer bedre forvaltning på de ulike fagområdene. For mer informasjon viser vi til rapport sendt til SLF.

24.2 Samfunnsplanlegging

Areal og samfunnsplanlegging under 24.1 og 24.2 rapporteres i hovedsak sammen, se rapport under 24.1. Følgende rapporteres her:

Sørget for aktiv og målrettet bruk av landbruksrelatert arealdokumentasjon og statistikk på fylkes- og kommunenivå, herunder kart over kjerneområder for landbruk fra kommunene.

Det pågår et felles areal- og transportplanarbeid for Oslo og Akershus i perioden 2012 - 2015. Plansamarbeidet inkluderer bidrag og deltakelse fra statlige fagmyndigheter knyttet til utrednings-, drøftings- og planfasen. Embetet har utarbeidet en kartmessig oversikt over verdien av landbruksarealer gradert på skala fra 1 - 9. Dette er lagt til grunn for planarbeidet for å vise et "handlingsrom" som et grunnlag. Oversikten er tilgjengelig i ulike målestokker. Embetets GIS-koordinator, som er knyttet til landbruksavdelingen, har hatt hovedansvaret.

Samfunnssikkerhetsarbeidet i fylket på landbruks- og matområdet er samordnet og koordinert.

Samfunnssikkerhetsarbeidet er i hovedsak knyttet til og koordinert fra fylkesberedskapsrådet som ledes av embetets beredskapsavdeling. Statens mattilsyn er fast medlem. Vi forholder oss til brev fra LMD i 2012 om organisering av beredskapsarbeidet på landbruks- og matområdet der det framgår at vi skal bistå og stille faglige ressurser til disposisjon for Statens mattilsyn (mat) og Statens landbruksforvaltning (skog) i forhold til deres beredskapsplaner og behov. Øvelser planlegges og gjennomføres i regi av embetets beredskapsråd.

24.3 Klimautfordringene

Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket

gjennom fagsystemet TSKOG.

Det pågår fire takstprosjekter. Ingen nye prosjekter er startet eller avsluttet i 2013.

Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området.

Dette området har vært nedprioritert i 2013 grunnet manglende kapasitet. Vi har fokusert på å synliggjøre tre og miljø (skogbruk) i BU-sammenheng, samt innspill i plansaker. Ut over dette skjer aktiviteten ved støtte til de tiltak og program som gjennomføres i regi av Innovasjon Norge, samt virkemidler fra ENOVA. Det praktiske arbeidet med å øke bruken av trebruk i Oslo og Akershus foregår gjennom firmaet Trebruk AS. Hvam Agroutvikling (støttet med BU-midler) har jobbet med lavenergilandbruk med fokus på utvikling og formidling av praktisk kunnskap om klimatiltak i landbruket rettet mot elever, studenter, rådgivere og bønder. Vi har fattet vedtak om utbetaling av tilskudd til uttak av energiflis for 140 søknader. Utbetalt beløp er på 3,07 millioner kroner. Dette tilskuddet blir ikke videreført i 2014.

Beskriv arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren.

Det har vært to klima- og energiplaner på høring i 2013. Flere forventes i 2014.

Beskrive kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket.

Oslo kommune har etablert et anlegg for behandling av husholdningsavfall i Nes der matavfall leveres. Landbruksavdelingen er ikke involvert annet enn i arelplanarbeidet.

Rapportering av eventuelle tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp, og om mulig også effekt av tiltakene.

Hovefokus i vårt RMP-arbeid er å redusere erosjon og næringsstoffavrenning fra åkerbruket. Planer og tiltak for redusert jordarbeiding, etablering av grasdekte buffersoner og vannveier samt tiltak for å bedre jordas kulturtilstand gjennom grøfting og andre hydrotekniske tiltak, må antas å virke positivt i forhold til humusoppbygging (CO₂-binding) og reduserte utslipp av N-gasser.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Gi en vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i regionalt miljøprogram.

Regionalt miljøprogram for landbruket i Oslo og Akershus ble revidert i 2013. Det er gjennomført omfattende prosesser for å utvikle programmet slik at virkemidlene som brukes får god måloppnåelse. Vi bruker ca 90 prosent av rammen til å støtte tiltak som bidrar til redusert avrenning fra jordbruksarealer. I arbeidet med å målrette virkemidlene bruker vi resultatene fra forskning som viser hvilke tiltak som har størst effekt. Vi målretter både mot vannområder med størst utfordringer og mot arealer der tiltak gis størst effekt. Resultatmessig har vi ansvaret for å rapportere om status og utvikling for tiltakene. RMP har målretta ordninger, men oppslutningen er fortsatt for lav. Nøkkelen ligger i informasjon, rådgivning, og økte satser. Fylkenes tilpasning til felles nasjonal mal for ordningen er en utfordring ved utforming av målretta og lokaltilpassa ordninger.

Beskriv hovedprioriteringer for bruken av SMIL-midler og hvordan fylkesmannen har arbeidet med koplingen mellom SMIL og RMP.

Embetet involverer kommunene i prosessen knyttet til RMP. RMP fungerer også som regionale føringer for bruk av SMIL. Slik sikres felles mål og prioritering av virkemidlene og dermed bedre måloppnåelse. Kommunen får i oppdrag å lage kommunale tiltaksstrategier, og tildelingsbrevet og rapportering utgjør en aktiv dialog mellom oss og kommunene. Våre og kommunenes prioriteringer er samkjørt, og bidrar begge til et bedre vannmiljø. SMIL-midlene går hovedsakelig til forurensningsdempende tiltak/hydrotekniske tiltak.

Beskrive tilstanden og utviklingen av biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket og bruken av virkemidler i forhold til målsetningene.

Vi har virkemidler i RMP som støtter tiltak som tar vare på og utvikler biologisk mangfold og kulturmiljøer, men kun en mindre del av RMP-midlene går til slike tiltak fordi tiltak mot vannforurensning prioriteres. Virkemidlene utformes i nært samarbeid med miljøvern avdelingen og fylkeskommunene. Kommunene har stort sett nedprioritert kulturmiljøer og biologisk mangfold i sine SMIL-tildelinger, noe som er i samsvar med embetets prioriteringer og føringer i RMP.

Beskriv tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode.

Vannforskriften og arbeidet i vannområdene har bidratt til at det blir igangsatt overvåkningsprosjekter for vannkvalitet og prosjekter for å komme fram til et faktabasert kilderegnskap. Vi følger dette arbeidet, og gjennom deltakelse i vannområdene bidrar vi med vår kompetanse om landbruket og våre virkemidler. Andre enn oss har

kompetanse og ansvar for å kartlegge vannkvalitet og utvikling. Bildet er svært sammensatt og variert, og det faktum at det tar tid før igangsatte tiltak gir effekt på vannkvalitet gjør dette krevende. En utfordring er at betydelig omlegging av jordbruksproduksjonen i miljøvennlig retning så langt ikke har gitt særlig målbar effekt. I vannområder i første planperiode er det god oppslutning om RMP, men det er fortsatt rom for økt oppslutning, særlig med hensyn til gras i dråg. Miljøkravene blir i grove trekk fulgt, men endrede miljøkrav i Haldenvassdraget etter føringer fra nasjonale myndigheter, og et gunstig klima for høstkorn høsten 2013, har ført til mer pløying, også på arealer som omfattes av regionale miljøkrav. Det har vært en krevende oppgave å informere om og sikre gjennomføring av tiltak basert på nye føringer. Her er det rom for forbedringer.

For SMIL/hydratekniske tiltak er det et stort behov for utbedring, særlig på de planerte arealene på Romerike. Økt og mer intensiv nedbør øker skadeomfanget og behovet for utbedringer. Flere tonn med næringsrik jord føres på denne måten ut i vassdragene våre. I Nes, Ullensaker og Gjerdrum kommune kom det inn SMIL-søknader i 2013 på 12 millioner. I disse kommunene er SMIL-tilskuddet 50 prosent av kostnadsoverslaget, noe som skulle tilsi behov for utbedring av hydratekniske tiltak til en kostnad på rundt 25 millioner. Det reelle behovet er trolig vesentlig større. SMIL-tildelingen for disse kommunene ligger derimot i underkant av 2 millioner.

Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet

Vi legger til grunn at alle foretak skal ha en miljøplan. Behovet for opplæring er nok betydelig, og vi vet at både kommuner og landbruksrådgivningen er aktive på dette feltet. Vi har i 2013, som tidligere år, støttet "Gratis miljøråd" i de mest sårbare vannområdene. Ekstra tilskudd til miljørådgivning på foretaksnivå har gitt økte muligheter for denne satsingen. Vi anser dette som et godt og målrettet virkemiddel. Satsingen har stagnert i viktige vannområder i 2013 fordi koblingen mot RMP-tilskudd, og en mulig ordning med årlige søknader, har skapt usikkerhet. Miljøplanlegging på foretaksnivå sikrer at kompetente veiledere bringes inn i planleggingen på foretak eller grupper av foretak og bidrar til at miljøtiltakene blir bedre tilpasset det enkelte foretaket. Det har vist seg, så langt, svært krevende å få samme effekter av RMP-ordninger.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2013 etter søknadsomgang 2012 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmidler	Andre miljøtiltak
FMOA	570473	5656006	300564	211577	43705360		186494	81684
Sum	570473	5656006	300564	211577	43705360	0		

24.5 Økologisk landbruk

Beskriv kort status og utfordringer, prioriteringer, tiltak og resultater fra oppfølging av de regionale handlingsplanene og satsingen innenfor økologiske foregangsfylker.

Det er behov for å styrke satsingen på produksjonssiden for å støtte bønder som har lagt om til økologisk drift, og for å rekruttere nye. Landbruket rundt hovedstaden kunne dekke den økende etterspørselen etter økologiske produkter (grønnsaker, potet, bær, frukt og kjøtt) i større grad enn i dag.

Statistikken viser en netto utmelding fra Debiordningen i Akershus de tre siste årene. Arealene viser liten vekst, i 2012 en økning på 1,2 %, mens året før var tallet 3,7 %. Vårt nabofylke Østfold har en vekst på 3,4 % (Debiostatistikk 2012). Med tillegg for arealer i karens er utviklingen svakt positiv, + 1,8 %, mens den var negativ året før. (- 3,8 % endring fra 2010 til 2011). Andelen økologisk areal av samlet landbruksareal er 4,8 % ved utgangen av 2013. Legges karensarealet til, er andelen på 5,1 % av samlet landbruksareal. Oslojordbruket har ca. 20 % omlagt økologisk areal med sine 6 foretak, herunder Bogstad gård og Bygdøy kongsgård, og er på topp blant fylkets kommuner. Andelen økologiske melkekyr og ammekyr har vist små endringer, og ligger på ca. 15 og 9 prosent.

I etterkrigstiden har jordbruket i våre fylker blitt drevet i en ensidig retning, med stort fokus på korn og åkervekster. Antall grovføretende husdyr er lavt, noe som vanskeliggjør et godt vekstskifte, og tilgang på gjødsel. Økologisk jordbruk er basert på allsidighet, og lykkes best når plantedyrking og grovføretende husdyr kombineres. Mangelen på allsidighet er derfor en utfordring på produksjonssiden. På forbrukssiden er det utfordringer knyttet til forbrukerkunnskap, tilgang og pris.

Rapportere til Statens landbruksforvaltning på regionale handlingsplaner og foregangsfylkesatsingen innen 28.2.2014.

Det sendes egen rapport til SLF.

Handlingsplan for økologisk landbruk

Handlingsplan for økologisk landbruk i Oslo og Akershus er utarbeidet i samarbeid med Østfold for perioden 2010-2015. Innen produksjon er hovedsatsingen korn og grovfôrbasert husdyrproduksjon. Innen forbruk er hovedsatsingen storhusholdning og barn/unge. Vi oppfordrer særlig til å søke om prosjekter rettet mot kompetanseheving (veiledning og opplæring), markedsføring og profilering, produktutvikling, nettverksbygging og produksjonsfremmende tiltak. I 2014 starter arbeidet med å evaluere og revidere regional handlingsplan. Støttemidler til Oslo og Akershus er knappe (2 fylker), og blant de laveste av landets embeter. Dette begrenser muligheter for støtte til aktuelle tiltak.

Oslo og Akershus utgjør landets største marked for omsetning av økologiske produkter. Flere utviklingsprosjekter i vårt område har nasjonal betydning (Bygdøy kongsgård, Geitmyra Matkultursenter, Mathallen Vulkan). Vi har et spesielt ansvar når det gjelder omdømmebygging og holdningsskaping. Langt flere aktører søker støtte til prosjekter innen omsetning, forbruk, urbant jordbruk og omdømmebygging enn vi har midler til. Oslo og Akershus har et nasjonalt ansvar for relasjons- og omdømmebygging mot en stor del av landets befolkning på vegne av hele det norske landbruket. Bygdøy kongsgård, Bogstad og mindre besøksgårder i bydelene spiller en viktig rolle. Oslo kommune arbeider med en egen landbruks- og matmelding, der urbant og økologisk jordbruk er viktige fokusområder. Vi har vært med å initiere dette arbeidet gjennom RBU-prosesser. Det arbeides med en egen strategiplan for urbant landbruk innenfor rammen av Regionalt bygdeutviklingsprogram. Økologisk produksjon og forbruk utgjør er viktige fokusområder også der.

I 2013, etter utlysning 1.februar, mottok vi 26 søknader på vel 3,6 millioner. Ni prosjekter mottok støtte, og flere relevante prosjekter ble avslått. Det var få prosjektsøknader rettet mot økologisk produksjon. De fleste søknader var innen forbruk, kompetanseheving og kunnskapsformidling.

Prosjekter gjennomført og planlagt med HP-støtte i 2013:

Skolehageseminaret 2014

Etablering av produsentsammenslutninger av biodynamiske gårder - forprosjekt

Studietur for bønder og informasjonsmateriell

Støtte til festivalen

Faktur – kompetanseheving for Bygdø kongsgård og Bogstad gård

Etablering av økologisk besøkshage

Skolehagekurs for lærere og bønder

Utvikling av nettside, kompetanseheving, nettverksbygging

ØQ økologisk mat i storhusholdning

Vi har et godt samarbeid med de andre Vikenfylkene i nettverksforumet ØkoViken der Hedmark og Oppland også deltar. Dette er nyttig med tanke på ide- og kunnskapsutvikling. Prosjektsøknader kan vurderes samordnet, og prosjektstøtte kan koordineres.

Sammen med Østfold har Oslo og Akershus et foregangsfylkeprosjekt med fokus på forbruk av økologisk mat i storhusholdninger. Prosjektet startet i 2010, og videreføres i en ny prosjektperiode i 2014 med utvidet prosjektområde og nasjonalt koordineringsansvar. Det rapporteres særskilt om FF-prosjektet til SLF.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
21 Matsikkerhet	kr 785 016,68	kr 0,00
22 Landbruk over hele landet	kr 3 905 924,37	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 2 300 411,88	kr 0,00
24 Bærekraftig kultur	kr 2 252 434,94	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 9 243 787,00	kr 0,00

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på opplæringsområdet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i delegasjonsbrev fra Utdanningsdirektoratet særskilte oppgaver i tillegg til oppgavene som er omtalt i embetsoppdraget. Antallet saker varierer fra år til år, men flere av sakene er komplekse og krever god kompetanse samt at disse sakene ofte er svært ressurskrevende. Dette gjelder spesielt i sakene der elever søker omvalg i videregående opplæring på de private skoler med rett til statstilskudd i utlandet. Embetet fungerer som hjemkommune/hjemfylke i disse sakene og skal fatte enkeltvedtak. I 2013 behandlet vi 21 saker. Dette er omtalt under resultatområde 31.10.

Videre har vi behandlet følgende saker som ikke rapportert under særskilte resultatområder:

- o Tre saker om økonomisk ansvar og refusjon for skyssutgifter, jf. opplæringsloven § 13-4.
- o Tre saker om gjesteelevsgaranti og refusjonskrav, jf. forskrift til opplæringsloven § 18-1.
- o Tre saker om tilbudet i skolefritidsordningen (SFO), jf. opplæringsloven § 13-7.

31.1 Tilsyn

Vår måloppnåelse av følgende resultatkrav:

Gjennomføring i henhold til "Aktivitetskrav for embetet 2013"

Aktivitetskravet for 2013 ble endret etter avtale med Utdanningsdirektoratet. Vår avdeling fikk delta i pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014-2017, og på grunn av arbeidsmengden knyttet til dette, ble to pilottilsyn regnet som tre nasjonalt initierte tilsyn. Dette førte til at aktivitetskravet ble endret og at antall oppfølgingstilsyn av felles nasjonalt tilsyn (FNT) fra høsten 2011 ble redusert, fra tre til to kommuner. Vårt aktivitetskrav for 2013 var etter dette 21 tilsyn; 10 nasjonalt initierte og 11 egeninitierte.

Med hensyn til egeninitierte tilsyn, ble det i løpet av høsten klart at antall hendelsesbaserte tilsyn ville bli lavere enn det som fremgikk av aktivitetskravet. Tilsynene med ordensreglement ble imidlertid gjennomført med 6 skoler fordelt på 3 kommuner, og det ble skrevet 6 rapporter. Etter avtale med Utdanningsdirektoratet ble antall tilsyn med ordensreglement endret, fra tre til seks. I tillegg ble det gjennomført et hendelsesbasert tilsyn, to tilsyn med spesialundervisning og to tilsyn med nasjonale prøver, totalt 11 egeninitierte tilsyn.

Vi synes det er positivt at Utdanningsdirektoratet la opp til flere egeninitierte tilsyn i 2013 enn foregående år. Dette har gitt oss større handlingsrom, både med hensyn til valg av tema ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering og valg av tilsynsobjekter, samt større mulighet til å utnytte fagkompetansen i avdelingen.

Alle tilsynene er gjennomført og vi anser etter dette at aktivitetskravet er oppfylt. Resultatkravet er innfridd.

Basert tilsynsvirksomheten på risiko- og vesentlighetsvurderinger

Valg av tilsynsobjekter, samt tema for egeninitierte tilsyn, er gjort på bakgrunn av en risikovurdering. Grunnskolestatistikksystemet GSI, nasjonale kvalitetsvurderinger, kommuneprofiler, klagesaker, samt henvendelser fra publikum og presse er brukt som grunnlag for risikovurderingen. Vi har videre tatt hensyn til den totale tilsynsmengden fra embetet i den enkelte kommune. Tilsynsobjektene til felles nasjonalt tilsyn (FNT) ble i tillegg valgt ut på bakgrunn av kriterier gitt av Utdanningsdirektoratet; skoler med høyt elevtall. Videre vektla vi at Ås kommune ikke tidligere har hatt felles nasjonalt tilsyn, og at sist Enebakk kommune hadde felles nasjonalt tilsyn var i 2006.

Ved valg av tilsynsobjekter til pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014 – 17 la vi i tillegg til ovennevnte risikovurdering, vekt på at kommunene ikke tidligere har hatt felles nasjonalt tilsyn, samt at kommunene har en viss andel elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Skolene ble valgt ut på bakgrunn av antall elever med særskilt språkopplæring, da vi blant annet piloterte den delen av det nye nasjonale tilsynet.

Vi forsøker å føre tilsyn med samme tema i flere kommuner over flere år. Begrunnelsen for dette er blant annet å nyttiggjøre kompetanse og erfaring som bygges opp. Videre forsøker vi å unngå å spre oss på for mange ulike temaer hvert år, fordi dette vil være mer ressurskrevende. Samtidig er det viktig å finne nye temaer ut fra risikovurderinger, samt utnytte og øke eksisterende kompetanse i avdelingen.

Utdanningsdirektoratet åpnet for at vi kunne ha en større andel egeninitierte tilsyn i 2013. Dette gav oss et større handlingsrom, både med hensyn til valg av tema og valg av tilsynsobjekter, samt større mulighet til å utnytte fagkompetansen i avdelingen.

Følgende vurderinger er lagt til grunn for valg av tema, objekt og dimensjonering av de egeninitierte tilsynene:

Spesialundervisning

Spesialundervisning var tema for felles nasjonalt tilsyn i 2007 og 2008. Kompetansen og erfaringene vi fikk gjennom det nasjonale tilsynet er nyttiggjort ved at spesialundervisning har vært ett av temaene under egeninitierte tilsyn de fem siste årene. Videre viser klagesaker og andre henvendelser at det er behov for tilsyn på dette området. Vår intensjon etter FNT i 2008 var at alle kommunene i vår region skulle ha tilsyn med dette temaet i løpet av en 5-6 års periode, noe vi med et par unntak klarer å oppfylle.

Nannestad kommune ble valgt i 2013, fordi kommunen hadde felles nasjonalt tilsyn med samme tema i 2008. Årets stedlige tilsyn var en oppfølging av dette tilsynet. Fet kommune ble valgt fordi kommunen ikke har hatt tilsyn med dette temaet de siste fem årene, mottatte klagesaker, og fordi det var lenge siden forrige stedlige tilsyn.

Skolens ordensreglement

Begrunnelsen for ordensreglementet som tilsynsystem er at vi gjennom saksbehandlingen av klager på standpunkt karakterer har sett at ordensreglementene ved mange skoler er mangelfulle. Dette inntrykket er også bekreftet i forbindelse med felles nasjonalt tilsyn med elevenes psykososiale miljø.

Tre kommuner og seks skoler har vært gjenstand for tilsynet. Valg av kommuner har først og fremst blitt begrunnet med når de sist har hatt tilsyn og hvilke temaer det har vært ført tilsyn med de siste årene. Alle tilsynene har vært skriftlige. De foreløpige rapportene ble sendt ut til skoleeierne 13. desember 2013. En oppsummering av de seks foreløpige rapportene viser at ingen av de tre kommunene har et godt nok forsvarlig system for å vurdere om kravene til ordensreglement blir oppfylt. Tilsynet har videre avdekket ulike mangler ved utarbeidelse av ordensreglementet, mangler ved innholdet i ordensreglementet og mangler når det gjelder å følge forvaltningslovens regler om enkeltvedtak. Videre viser resultatene av tilsynet at fem av skolene ikke har ordensreglementet som det eneste grunnlaget for vurdering av elevenes orden og oppførsel.

Tilsynene har således bekreftet vårt inntrykk av at det er mangler ved skolens ordensreglement og skoleeiers forsvarlige system for å vurdere om kravene til ordensreglement blir oppfylt. Embetet vil av denne grunn også gjennomføre tilsyn med skolens ordensreglement i 2014.

Etter vår vurdering har valg av tilsynsystem vært helt riktig og viktig. Selv om vi ikke har fått en tilbakemelding fra alle de tre kommunene på de foreløpige rapportene, er det likevel vår vurdering at vi er godt fornøyd med egen måloppnåelse: Å bidra til at utarbeidelsen og innholdet i skolens ordensreglement er i samsvar med kravene i opplæringsloven med forskrift.

Nasjonale prøver

Vi benyttet instruks utarbeidet av Utdanningsdirektoratet i forbindelse med utvelgelse av tilsynsobjekter og gjennomføring av tilsynene. Vi har ikke tidligere gjennomført tilsyn med dette temaet. Vår erfaring er at instruksen som foreligger er et svært godt verktøy for gjennomføring av tilsyn med dette temaet. Vi vil spesielt fremheve den delen som omhandler valg av tilsynsobjekter.

Selv om vi avdekket feil og mangler ved flere av skolene i de to kommunene som ble undersøkt, er vi imidlertid av den oppfatning at dette temaet ikke bør prioriteres høyest ved fastsetting av fremtidige tilsynsystema. Begrunnelsen for dette er at det var svært marginale lovbrudd som ble avdekket, og at disse i liten grad berører elevenes rettssikkerhet.

Vi vurderer at vår tilsynsvirksomhet er basert på grundige risiko- og vesentlighetsvurderinger. Resultatkravet er innfridd.

Bistått Utdanningsdirektoratet ved utvikling av tilsyn og implementert nyutviklet tilsynsmetodikk

Vi mener det er positivt at Utdanningsdirektoratet ønsker å benytte vår kompetanse og vår erfaring i forbindelse med videreutvikling av tilsynsmetodikk; revisjon av metodehåndboka og bruk av kontrollspørsmål. En medarbeider har deltatt i direktoratets referansegruppe og bidratt i arbeidet med ny metodehåndbok. Videre har to medarbeidere bidratt på Utdanningsdirektoratets metodekurs.

I arbeidet med pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014 - 17 er det testet ut en ny metode for informasjonsinnhenting gjennom bruk av egenvurderingsskjemaer som er sendt skolene for utfylling i forkant. Vi har også utarbeidet en spørreundersøkelse til elever og foresatte. Erfaringer med egenvurderingsskjemaer har vært positive, fordi dokumentasjon som sendes inn blir mer presis, samt at skoleeierne blir mer bevisste på de rettslige kravene. Vi har deltatt aktivt i utviklingen av det endelige kontrollskjemaet.

Direkte medvirkning i direktoratets arbeid med revisjon av metodehåndbok og pilotering av nytt nasjonalt tilsyn har samlet gjort oss godt rustet til å gjennomføre tilsyn i tråd med ny metodehåndbok. I tillegg til at mange har deltatt på Utdanningsdirektoratets metodekurs både vår og høst, har vi også gjennomført et internt kurs med tre

halvdagssamlinger. Videre har vi lagt vekt på å samkjøre tilsynsmetodikken mellom opplæring og barnehageområdet.

Vår vurdering er at tilsynsmetodikken slik den er nedfelt i revidert metodehåndbok nå er implementert i avdelingen.

Etter en samlet vurdering anser vi at vi i høy grad har innfridd dette resultatkravet.

Gjennomført tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruksverk

Vi har i løpet av 2013 tilsatt mange nye medarbeidere. Det er et ønske at så mange som mulig involveres i tilsyn. Opplæring i den til enhver tid gjeldende tilsynsmetodikk har derfor vært høyt prioritert, selv om dette både er tid- og ressurskrevende.

Kvaliteten i tilsynsarbeidet er ivaretatt ved at gjennomføring av alle tilsyn er teamorganisert. Hver tilsynsgruppe har bestått av to - tre personer med ulik kompetanse og utdanning. Alle våre tilsyn er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok og instruksverk. Vi vurderer at vi innehar den nødvendige bredde- og spisskompetanse for å kunne gjennomføre de ulike tilsynene på en god måte.

Vi ser at våre tilsyn i de fleste tilfeller strekker seg over en lang periode, og at vi har en utfordring med å stramme inn perioden fra dokumentasjonen kommer inn til vi er ferdige med foreløpig rapport. Vi ser imidlertid at metodikken som skal benyttes, setter begrensninger med hensyn til å komprimere tilsynsperioden.

Vår veiledningsrolle knyttet til kommunenes regelversetterlevelse, trekkes også fram i forbindelse med tilsyn. Vi har i flere år gitt kommunene tilbud om veiledning i før og etterkant av gjennomførte tilsyn, i form av skoleringer og regelverksamlinger. Tilbakemeldingene i etterkant av veiledningene har vært gjennomgående positive. Gjennom disse tiltakene kommer vi i tettere dialog med både kommunene som skoleeiere og skoleledere, og imøtekommer på den måten også deres behov for veiledning. Ved at målgruppen har vært utvidet til flere ansatte/øvrige skoler i kommunen enn de som var direkte involvert i tilsynet, mener vi også at tilsynet med dette får større effekt.

I forbindelse med gjennomføringen av FNT-tilsynene har vi tilbudt en halv dags skoling i regelverket for alle skolene i kommunene Ås og Enebakk. Skoleringen er basert på funnene vi gjorde på de utvalgte skolene og blir gjennomført våren 2014. Kommunene har meldt tilbake at FNT-tilsynene har vært lærerike. De synes det var positivt at kontrollspørsmålene ble sendt ut i forkant, og begge kommunene er positive og ser fram til skoleringen i etterkant.

I løpet av en to-års periode har vi gjennomført tilsyn med voksnes rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven kapittel 4. Tilsynene har vært gjennomført i syv kommuner i Follo, to kommuner på øvre Romerike og to kommuner på nedre Romerike. Regelverksamlinger er gjennomført i forkant av tilsynene for alle kommuner på Romerike og for alle kommuner i etterkant av tilsynene i Follo. For oss synes det som om kommunene, særlig på skolenivå, har hatt stort utbytte av samlingene når det gjelder innføring og gjennomgang av regelverket. De som hadde regelverksamling i forkant, hadde påbegynt arbeidet med gjennomgang og utvikling av sine rutiner og systemer for å få praksis i samsvar med regelverket. Det er vanskelig å konkludere om effekten av regelverksamlingene når det gjelder systemet på kommunenivå.

Med bakgrunn i gjennomførte spesialundervisningstilsyn høst 2012 med Eidsvoll og Aurskog-Høland, og vår 2013 med Nannestad og Fet, inviterte vi de fire kommunene til en skoling/veiledning i regelverket knyttet til ovennevnte tema. Samlingen ble gjennomført våren 2013, og tilbakemeldinger fra deltakerne var svært positive.

På bakgrunn av våre erfaringer er det vanskelig å fastslå om veiledning i forkant av tilsyn har større effekt enn en veiledning i etterkant. Vi erfarer imidlertid at både skoleeiere og skoleledere setter stor pris på tilbudene, og mener at det uansett tidspunkt er viktige bidrag for å oppnå en større grad av regelversetterlevelse i sektoren.

I tillegg til at oppsummerte tilsynsresultater er formidlet på samlinger og møter med kommunene, er tilsynsrapportene også publisert på våre nettsider.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

Øvrige oppgaver

Vurdering av tilsynsobjektene retting av lovbrudd

Vår erfaring er at skoleeier raskt retter opp lovbrudd som avdekkes gjennom tilsyn. Der dette ikke skjer umiddelbart, ser vi ofte at årsaken er ulik forståelse av hva som kreves for å gjenopprette lovlig tilstand, eller at det klages til Utdanningsdirektoratet. Gjennomførte tilsyn i 2013 har imidlertid avdekket at lovbrudd etter tilsyn i

2010 og 2011 ikke er rettet, til tross for at både kommune og fylkeskommune hadde erklært at lovbruddene var rettet. Lovbrudd som ikke var rettet var knyttet til et FNT oppfølgingstilsyn fra 2011, og en kommunes forsvarlige system. For å øke regelverksetterlevelsen er resultater fra tilsynene formidlet samlet til både skoleeiere og skoleledere, jf. resultatområde 31.4. For mer informasjon vises det til særskilt rapportering til Utdanningsdirektoratet med frist 28. februar 2014.

Oppfølging av tidligere tilsyn med samiske elevers rettigheter

Tilsyn med samiske elevers rettigheter etter opplæringsloven ble gjennomført med Oslo kommune og fire Akershus kommuner i 2012. Tilsynene med Akershus kommunene ble avsluttet i 2012. I etterkant av tilsynene har kommunene flere ganger kontaktet oss og bedt om råd og veiledning i forhold til temaet. Tilsynet med Oslo ble avsluttet i mars 2013. Vår erfaring er at alle kommunene har fulgt opp tilsynene på en god måte og foretatt nødvendige opprettinger og justeringer av sine rutiner og praksis.

Varsle direktoratet om risikoområder på privatskolefeltet ved bruk av skjema på FM-nettet

Vi har i løpet av 2013 mottatt flere bekymringsmeldinger fra elever og foreldre ved private skoler i vår region. Vi har vurdert henvendelsene. Der sakene har berørt forhold som er opp til tilsynsmyndigheten å vurdere, er sakene oversendt til Utdanningsdirektoratet for oppfølging. Direktoratet har fulgt opp bekymringsmeldingene, og i noen tilfeller åpnet tilsyn.

Vi har ikke benyttet skjemaet på FM-nettet. En varsling til direktoratet om risikoområder på privatskolefeltet mener vi har blitt ivarettatt ved at vi har bistått Utdanningsdirektoratet og gitt konkrete innspill på aktuelle tilsynsystema, samt skoler vi mener bør prioriteres.

31.2 Klagesaksbehandling

Antall klagesaker hos oss har økt i 2013, til 1306 saker, etter å ha ligget mellom 1175 og 1040 de tre foregående årene. Summen av saker som fremkommer i tabellen er likevel lavere enn det totale antallet klagesaker som er mottatt og/eller behandlet. Årsakene til dette kan være at noen klager fortsatt er under behandling. I andre tilfeller er det ikke klage på et konkret enkeltvedtak, men generelle "beklagelser" som besvares med informasjon og veiledning. Vi bruker mye tid på slik veiledning i flere saker. I tillegg sendes enkelte saker tilbake for ny behandling hos førsteinstansen fordi regelverket i forvaltningsloven ikke er fulgt. Vi mottar dessuten en rekke klagesaker som sendes direkte til oss, og disse blir også sendt til førsteinstansen til behandling. I 2013 gjelder det 38 saker som fordeler seg på ulike saksområder.

Vi har ikke mottatt saker hvor klager henvender seg på nytt til oss hvor skoleeier ikke har fulgt opp vedtaket, bortsett fra at vi har mottatt noen muntlige henvendelser som gjelder endelig fastsetting av standpunkt karakter. Vi er ikke kjent med slike saker gjennom andre kanaler, som for eksempel media.

Vi har i tillegg til klagen som er lagt inn i tabellen, behandlet følgende klager:

- 6 klager på fritak for vurdering i sidemål, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-22. Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.
- 7 klager på særskilt tilrettelegging av eksamen i videregående skole, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-32. Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.
- 1 klage på godkjenning av tidligere bestått eksamen, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-16. Det ble ikke gitt medhold i klagen.
- 10 klager på fritak for nasjonale prøver, jf. forskrift til privatskoleloven § 2-4. Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.
- 3 klager på spesialundervisning for elever i private skoler i utlandet etter privatskoleloven § 3-6, jf. opplæringsloven § 5-1. Her har Fylkesmannen som førsteinstans fattet vedtakene. Fylkesmannen ga medhold i én av klagen. De to andre ble sendt til Utdanningsdirektoratet som opprettholdt Fylkesmannens vedtak.
- 2 klager på annullering av eksamen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-37. Det ble ikke gitt medhold i klagen.
- 1 klage på grunnskoleopplæring for voksne i helseinstitusjoner, jf. opplæringsloven § 13-3a. Det ble ikke gitt medhold i klagen.

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

Fylkesmannen skal i hovedsak behandle klagesaker innen 3 måneder

Vi har den nødvendige kompetansen for å kunne behandle de mange ulike klagesakene i henhold til gjeldende lovverk. Vi tilstreber å ha minimum to saksbehandlere med særskilt kompetanse på samme saksfelt, slik at

sårbarheten begrenses. Likeledes kvalitetssikrer erfarne saksbehandlere nye medarbeideres arbeid med klagesaker den første tiden. Dette har vært spesielt viktig i 2013 fordi vi har fått flere nye medarbeidere. Alle saksbehandlere har dessuten lesetilgang til ferdigbehandlede saker i ePhorte.

For å sikre lik praksis i tilsvarende saker, og for å spre kompetanse og erfaring prøver avdelingen å gjennomføre at saksbehandlere innkaller kollegaer med samme saksfelt for å drøfte mulige løsninger og begrunnelser i en klagesak. Av samme grunner informerer vi kollegaer når vi får saker som Sivilombudsmannen har behandlet. Vi mener dette er gode tiltak som har stor nytte, både når det gjelder kvalitetssikring av sakene, men også effektivisering av saksbehandlingen.

I perioder med mange klagesaker innenfor samme saksfelt har vi god erfaring med å sette inn ekstra saksbehandlere. Dette tiltaket sørger i tillegg for kompetansespredning, som igjen bidrar til likebehandling av ”like” saker og kvalitetssikring av sakene. I 2013 har et slikt tiltak vært gjennomført for klager på permisjon og nærskole/skolebytte.

Saksbehandlingstiden varierer gjennom året, ut ifra antall og type saker, fravær, samt prioritering av tilsynsarbeid. Noen ytterst få klager på spesialundervisning, psykososialt miljø og permisjon har hatt en saksbehandlingstid på mer enn tre måneder i 2013, men de aller fleste klagesaker er behandlet i samsvar med resultatkravet. Vi mener derfor at vi samlet sett har en høy måloppnåelse når det gjelder klagesaksbehandling, tatt i betraktning det totale antallet og den store variasjonen i sakstypene.

Enkelte klager får for øvrig en saksbehandlingstid på mer enn tre måneder, uten at vi er skyld i dette. Hovedårsaken er at det må innhentes redegjørelser og mer dokumentasjon fra skoleeier før saken kan avgjøres, jf. forvaltningsloven § 33 siste ledd. Sakene kan være komplekse og omhandle flere lov- og forskriftsbestemmelser. I flere tilfeller må det dessuten sendes påminnelser til skoleeier/førsteinstans, noe som forlenger saksbehandlingstiden.

Vi foretar alltid en vurdering av sakens innhold, og saker som bør prioriteres, behandles umiddelbart, eventuelt innen én måned. Vi sender foreløpig svar etter forvaltningsloven § 11a dersom klagen ikke kan behandles innen én måned.

Klage på vedtak om skoleskyss

Også i 2013 har vi behandlet en del klager på vedtak om skyss grunnet delt daglig omsorg etter samlivsbrudd; 15 av totalt 40 skyssaker. Klagene går på at transporten blir komplisert og tidsbruken stor når den ene av de foresatte bosetter seg langt unna elevens nærskole. Ved bruk av kollektivtransport må eleven ofte bytte mellom ulike busslinjer, og/eller mellom buss og tog. Foresatte krever derfor spesialskyss med drosje. Ruter AS (fylkeskommunen) gir alle elever med delt bosted vedtak om skyss i henhold til opplæringsloven § 7-1. Ruter legger til grunn at så lenge det er kollektivtilbud, skal eleven benytte seg av det, selv om det innebærer bytte(r) av transportmidler underveis. Kun unntaksvis har Ruter vurdert at eleven får spesialskyss i slike tilfeller. Vi har langt på vei støttet Ruter i disse sakene, og klagene har ikke fått medhold. Vi mener foresatte må godta at elevens skolevei blir mer tungvinn og tar lengre tid når den ene bosetter seg langt unna nærskolen. I én av sakene ga vi imidlertid foresatte delvis medhold fordi vi vurderte at elevens reisevei om morgenen tok for lang tid og ble for komplisert. I denne saken viste vi til artikkel 3 om barnets beste i FNs barnekonvensjon som ble en del av norsk rett gjennom menneskerettsloven i 2003.

Klage på skoleplassering

Tabellen i årsrapporten skiller ikke mellom nærskolesaker etter § 8-1 første ledd og skolebyttesaker etter § 8-1 tredje ledd. Vi har i 2013 behandlet totalt 25 klager om nærskole og 92 saker om skolebytte. Dette er en liten nedgang i begge type saker, sammenlignet med 2012.

27 av skolebyttesakene omhandlet søknad om inntak i spesialklasser og spesialskoler. I 2012 var dette tallet 31. Disse klagene gjelder elever med omfattende behov for spesialundervisning, men sakene blir likevel behandlet som skolebytte etter opplæringsloven § 8-1 tredje ledd. Dette fordi det ikke er selve spesialundervisningstilbudet som påklages, men hvor tilbudet skal gis.

Klagesaker som gjelder nærskole og skolebytte, mottas gjennom hele året, men hovedtyngden mottas i perioden mai-juli. Den gjennomgående begrunnelsen kommunene gir for sine avslag, er manglende kapasitet. Foresattes begrunnelser er i hovedsak at søsken skal få gå på samme skole, samt sosial tilhørighet. Vi tilstreber å prioritere disse sakene slik at de er ferdige før skolestart i august. Vi anser derfor at resultatkravet om saksbehandling av klager innen tre måneder er innfridd i disse sakene.

Klage på permisjon

Økningen i klager på avslag på permisjonssøknader har fortsatt i 2013, og det totale antallet vi behandlet, ble

222. Til sammenligning mottok Fylkesmannen 4, 17 og 80 klager henholdsvis i årene 2010, 2011 og 2012. Økningen innebærer at saksbehandlingstiden i enkelte tilfeller gikk oversteg resultatkravet på tre måneder. Som tiltak for å begrense dette satte vi inn flere saksbehandlere i perioder. I sommer benyttet vi også en innleid student til dette arbeidet. Økningen i antall saker skyldes i stor grad at Oslo kommune har innført ny standard, og fra skoleåret 2013/2014 har de strammet inn praksis ytterligere. Nytt i 2013 er at også andre kommuner i vår region har strammet inn praksis, og vi mottar nå også klager fra andre kommuner enn Oslo.

Ett av våre vedtak ble i 2013 klaget inn for Sivilombudsmannen. Sivilombudsmannen uttalte at vår forståelse av regelverket knyttet til grunnlaget for avslag på søknader om permisjon var riktig.

Klage på standpunkt karakter

Vi behandlet til sammen 256 klager på standpunkt karakter i fag i 2013, mot 253 i 2012. I perioden 2009-2012 hadde vi en jevn nedgang i antall klager på standpunkt karakter fra 419 klager til 253. Tallene for 2013 kan indikere at denne kurven nå flater ut. Vedtak om karakter ble opphevet i 81 prosent av sakene. Dette er en økning fra 2012 hvor 71 prosent av klagen ble tatt til følge. Vi er usikre på årsaken til denne økningen. Det er også behandlet to klager på standpunkt karakter i orden/oppførsel. Begge fikk medhold.

For halvparten av saksbehandlerne har det vært første gang de behandler klager på standpunkt karakterer. En del av saksbehandlingstiden har derfor også vært opplæring. Hovedtyngden av klagesakene var likevel ferdigbehandlet innen tre måneder. I de tilfellene saksbehandlingen tok lenger tid, hadde dette hovedsakelig sin årsak i at vi måtte etterspørre dokumentasjon. Vi er godt fornøyd med egen måloppnåelse.

I de sakene hvor vi opphever karakteren og saken sendes tilbake til skolen for ny vurdering, ser vi at det i en del tilfeller er grunn til å være bekymret over kvaliteten på skolens saksbehandling. I mange tilfeller mangler en ny vurdering. I andre tilfeller er begrunnelsene identiske med de opprinnelige eller svært mangelfulle. I 2013 har vi derfor innført som rutine at kommunene får kopi av alle våre vedtak. Hensikten med dette har vært å sette skoleeier bedre i stand til å følge opp kvaliteten på skolens arbeid med standpunkt vurdering.

Klage på vedtak om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp

Når det gjelder spesialundervisning, ble det i 2013 behandlet 32 klager, mot 24 i 2012. Klager på spesialundervisning dreier seg først og fremst om omfang (antall timer), men vi mottar også klager på avslag om spesialundervisning. Vi behandler dessuten enkelte saker som handler om å få dekket PC i spesialundervisningstilbudet. I de sakene vi gir medhold, har kommunen som oftest fattet vedtak om spesialundervisning som ikke er i samsvar med sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste.

I enkelte av klagen som gjelder spesialundervisning, har vi i 2013 hatt en saksbehandlingstid på mer enn tre måneder. Dette skyldes både ufullstendig saksforberedelse fra kommunen/fylkeskommunen, men også at vi ikke har klart å overholde fristen på tre måneder. Vi er derfor ikke godt nok fornøyd med måloppnåelsen på dette feltet, og vil i 2014 vurdere ulike tiltak for å få nå resultatkravet.

Klage på psykososialt skolemiljø

Vi har behandlet 7 klager på elevenes psykososiale miljø etter opplæringsloven kapittel 9a. Dette er en nedgang fra 2012 hvor vi behandlet 12 saker. I tillegg har vi i 2013 mottatt 12 klager på elevenes psykososiale miljø, hvorav to gjaldt elever i videregående opplæring. Disse 12 klagen ble sendt direkte til oss, og vi sendte dem derfor til behandling i kommunen/fylkeskommunen som førsteinstans.

Det er en økende tendens til at skolen treffer enkeltvedtak. Vi antar at disse tendensene er en direkte følge av Felles nasjonalt tilsyn 2010-2013 og regelverkssamlinger, hvor det har vært stort fokus på dette. Vi er usikre på årsaken til at det fortsatt er et så lavt antall klagesaker på elevenes psykososiale miljø etter opplæringsloven kapittel 9a.

I enkelte av klagen som gjelder psykososialt miljø, har vi i 2013 hatt en saksbehandlingstid på mer enn tre måneder. Dette skyldes både ufullstendig saksforberedelse fra kommunen/fylkeskommunen, men også at vi ikke har klart å overholde fristen på tre måneder. Vi er derfor ikke godt nok fornøyd med måloppnåelsen på dette feltet.

Når det gjelder behandlingen av klager på psykososialt miljø, er praksis endret for klager som kommer inn etter at eleven har sluttet på skolen. Disse sakene ble tidligere avvist, men blir nå behandlet etter at Utdanningsdirektoratet har avklart dette. For å oppnå kompetansespredning og likere behandling av disse sakene, har vi mot slutten av 2013 bestemt at det skal være to saksbehandlere på hver nye klage som mottas. Vi mener dessuten dette tiltaket kan bidra til å innfri resultatkravet om saksbehandling av klager innen tre måneder.

Klage på karakter til skriftlig eksamen

Vi avvirket i 2013 nasjonal klagebehandling for skriftlig eksamen i norsk hovedmål for grunnskolen og norsk for grunnskoleopplæring for voksne. Det ble klaget på til sammen 588 karakterer, hvorav 22 gjaldt grunnskoleopplæring for voksne. 563 klager ble registrert i PAS innen fristen 1. juli, de øvrige 25 ble enten registrert for sent eller de ble aldri registrert i PAS. 11 klager ble ikke ferdigbehandlet i 2013, hvorav 1 fikk ettersendt dokumentasjon og 10 ble sendt sent til oss høsten 2013. Disse blir ferdigbehandlet i begynnelsen av 2014.

Av de resterende 577 klagenes førte 169 (29 prosent) til at karakteren ble endret. Av disse igjen ble 7 karakterer satt ned og 20 karakterer satt opp med mer enn 1 karakter. Det totale antallet klager har økt med 112, eller 24 prosent, sammenlignet med 2012.

Gjennomføringen av klagebehandlingen gikk stort sett greit, men noen praktiske problemer førte til at arbeidet varte lenger utpå kvelden siste dag enn ønskelig. For å sikre oss mot tilsvarende problemer i fremtiden vil vi beregne færre klager per nemnd neste år. Fire av våre ansatte, to innleide studenter og 27 klagenemndsmedlemmer deltok i arbeidet med klagebehandlingen. De innleide studentene foretok mesteparten av registreringsarbeidet og andre administrative oppgaver i forkant av klagebehandlingen. Vi mener dette tiltaket er viktig for å frigjøre våre egne ansatte til andre oppgaver. Våre ansatte har for øvrig god PAS- og datakompetanse.

Når det gjelder resultatkravet på tre måneders saksbehandlingstid, vurderer vi at vi har svært høy måloppnåelse for de 577 klagenes, for de ble behandlet innen to uker etter at de var registrert i PAS. Vi er imidlertid ikke fornøyd med at vi ikke fikk behandlet de resterende 11 klagenes i 2013, men dette var på grunn av prioritering av andre oppgaver på høsten. Vi viser for øvrig til resultatområde 31.5.

Fylkesmannen vurderer resultatmålet for innfridd.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Skyss, § 7-1	40	2	38	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	117	0	116	0	1	
Bortvisning, § 2-10	7	0	6	1	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	222	0	221	1	0	
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	258	2	46	210	0	
Lokalt gitt muntlig eksamen	19	0	18	1	0	
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	2	0	0	
Tegnspråkopplæring, § 2-6	1	0	1	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	28	8	12	5	3	
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	2	0	0	0	
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	1	0	1	0	0	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	1	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	7	3	4	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	577	162	415	0	0	
Sum	1283	179	882	218		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	3	1	2	0	0	
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	4	0	3	1	0	
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	1	0	0	0	
Sum	8	2	5	1		

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialundervisning, § 3-6	1	1	0	0	0	
Inntak, § 3-1	4	0	4	0	0	
Sum	5	1	4	0		

Klage i private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	4	0	3	1	0	
Sum	4	0	3	1		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	6	4	2	0	0	
Sum	6	4	2	0		

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Hos oss har to medarbeidere hatt hovedansvar for GSI. Den totale ressursbruken i 2013 anslås til 15 ukeverk. Vi vurderer å ha høy måloppnåelse innenfor arbeidet med GSI. På bakgrunn av GSI-rapporter om gruppestørrelse fra rapporteringen i 2012 ble fire kommuner i januar 2013 kontaktet for mulige brudd på Stortingets fastsatte norm for gruppestørrelse i ordinær undervisning. Alle kommunene ga tilbakemelding som ble godtatt av oss.

I forkant av GSI-rapporteringen deltok de to hovedansvarlige på Utdanningsdirektoratets GSI-samling. Vi har i 2013 som vanlig arrangert samling for kommunale skoleeiere og for private skoler i vår region og i utlandet. Det var 61 deltakere på samlingen som ble gjennomført på en dag. Tema var UBAS-pålogging, utfylling av skjemaene, GSI-veiledningen og rapportfunksjonen. Deltakerne gir uttrykk for at de har stort utbytte av disse samlingene. Dette understrekes både av erfarne og nye kontaktpersoner. Gjennomgangen og veiledningen i samlingene er viktig for god måloppnåelse i GSI-rapporteringen med tanke på datakvalitet og overholdelse av frister. Enkelte privatskoler hevder fortsatt å ha noen utfordringer i forhold til rapporteringsskjemaet som først og fremst er utformet for offentlige skoler.

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Alle private skoler som driver grunnskoleundervisning for elever i skolepliktig alder, og/eller SFO som drives etter avtale med kommunen, har rapportert data

Vi har hatt tett oppfølging av kommuner og private skoler i rapporteringsperioden. Noen få kommuner måtte pures fordi de hadde glemt å ferdigstille alle tre rapporteringene innen fristen.

For GSI 2013 medførte UBAS-pålogging for alle enheter og synkronisering mellom VOF, NSR og GSI en del ekstraarbeid før rapporteringen startet. Vi fikk oversendt lister fra Udir med enheter som i registrene feilaktig stod som grunnskoleenheter, eller som manglet denne koden selv om de hadde grunnskoleopplæring.

Alle skoler og skoleeiere har rapportert data i grunnskoleskjemaet, voksenopplæringsskjemaet og musikk- og kulturskoleskjemaet

Vi har hatt svært få henvendelser som gjelder kulturskolerapporteringen i 2013. Selv om Utdanningsdirektoratet la ut informasjon om føring av kulturskoletimen, ble ikke informasjonen forstått av alle kulturskolerektorene. For voksenopplæring har Fylkesmannen kun hatt henvendelser om tekniske spørsmål rundt ferdigstilling. Fylkesmannen overholdt alle fastsatte frister.

Tilleggsoppdrag

I juni 2013 mottok vi anmodning fra Utdanningsdirektoratet om å følge opp tilbudet om leksehjelp i kommuner og skoler. Vi henvendte oss skriftlig til tre kommuner der totalt fire skoler hadde rapportert et mangelfullt tilbud om leksehjelp.

Data er kvalitetssikret innen fristen

Etter skoleeierfristen 28.10. gjennomførte vi en egen kvalitetssikring av data basert på kommenterte GSI-advarsler. En rekke tastefeil og misforståelser ble avdekket og korrigert. En ny runde med kvalitetssikring ble gjennomført etter at Utdanningsdirektoratet og SSB hadde kontrollert innrapporteringen. For øvrig anser vi denne rapporten som svært nyttig i kvalitetsarbeidet under innsamlingen, da feil ofte blir avdekket i timetallsrapporteringen. GSI-tallene blir ellers brukt som grunnlag for valg av tilsynsobjekter, både i nasjonale og i egeninitierte tilsyn. GSI er en viktig kilde for informasjon og område-overvåkning.

Det er et nært og godt samarbeid med GSI-kontaktene i kommuner og private skoler og vi vurderer å ha god måloppnåelse når det gjelder veiledning og ferdigstilling innen de fastsatte fristene. Stabilitet i personalet både hos oss og ute i sektoren bidrar til å øke kvaliteten på GSI-tallene. Vår måloppnåelse må ses i lys av at embetet har ansvar for rapporteringen fra 23 kommuner, 36 private og fylkeskommunale grunnskoler i regionen og 11 norske skoler i utlandet. Totalt omfatter dette nærmere en firedel av elevtallet i grunnskolen.

Delta i årlig evaluering av skjemaene

En av medarbeiderne er fortsatt medlem i Utdanningsdirektoratets GSI Faggruppe. Dette fører til at embetet får bred og god innsikt i GSI-systemet. I tillegg gir deltakelsen i faggruppen god kontinuitet i GSI-arbeidet gjennom året.

Vi viderefremidlet egen - og noen kommuners og private skolars - evaluering av rapporteringen for 2013 innen fristen som var satt av Utdanningsdirektoratet.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse på alle resultatkrav.

31.4 Informasjon og veiledning

Vårt informasjons- og veiledningsansvar er høyt prioritert. Vi har daglig henvendelser på telefon og e-post fra privatpersoner, skoleeiere og fra media.

Gjennom utforming av tilsynsrapporter og svarene i klagesaker, tilstreber vi en god framstilling med klart språk, slik at rapportene og svarene også fungerer som god veiledning. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle brevmaler for at elevenes rettigheter skal bli best mulig formidlet. Artikler på våre nettsider er en viktig informasjons- og veiledningskanal for brukerne og en ny vurdering og utvikling av artiklene vil bli prioritert i året som kommer.

Den samlede kompetanse i avdelingen vurderes som god og vi vurderer at resultatkravene i høy grad er innfridd. Våre tiltak har bidratt til at lokale skoleeiere og aktuelle målgrupper er gjort kjent med regelverket samt innhold, prinsipper og mål i særskilte satsinger og den nasjonale utdanningspolitikken.

Regelverksamling

Vi har gjennomført regelverksamling med følgende temaer: Regelverketterlevelse i utdanningssektoren, Psykososialt miljø i barnehage og skole, Krav om politiattester i barnehage, skole og SFO, regelverk og praksis, Samiske barn i barnehage og skole, plikter og rettigheter, tilbud og tilrettelegging, Spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning i barnehage og skole, Skysspørsmål, Skoletilhørighet, Permisjoner, Alternative opplæringsarenaer, Likeverdig behandling, Barnevern og regelverket; barnehagelov, opplæringslov, barnevernlov og innhold i meldeplikten. Temaene ble belyst ut fra henvendelser og klagesaker hos oss. 150 deltakere.

Regelverkssamling for norske private skoler i Oslo og Akershus og utlandet

Vi har gjennomført regelverkssamling for skoleledere og styret for private skoler i Oslo, Akershus og utlandet. Følgende temaer har stått på programmet: Regelverketterlevelse i utdanningssektoren, Spesialundervisning, Krav om politiattester ved arbeid med barn i skole og SFO, Godkjenning av skoleanlegg, samt diverse informasjon fra

Utdanningsdirektoratet,

Regelverkssamlinger etter tilsyn

Basert på funnene i tilsyn, har vi gjennomført skolering av skoleeiere og skoleledere. Slik mener vi at tilsyn kan føre til økt læring og regelverksetterlevelse for flere skoler enn kun tilsynsobjektet, jf resultatområde 31.1 Tilsyn.

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Fylkesmannen har iverksatt informasjons- og veiledningstiltak innenfor de nevnte nasjonale satsingsområdene

Informasjonsmøter for skole- og barnehageeiere

I 2013 hadde avdelingen to informasjonsmøter med kommunale og fylkeskommunale skole- og barnehageeiere. Representanter fra KS, lærerorganisasjonene og universitetene og høyskolene i regionen var invitert som observatører. Tema på møtene har blant annet vært regelverksetterlevelse i barnehage og grunnopplæring med spesielt fokus på vurdering og tilsyn, statsbudsjettet 2014 på barnehage - og utdanningsområdet, stortingsmeldingene om framtidens barnehage og "På rett vei", om kvalitet og mangfold i fellesskole, Implementering av ungdomstrinnstrategien og Kompetanse for kvalitet, "Kulturskolen som ressurs," "nye" Statped, "Spørringen 2012" fra NIFU og "OECD og norsk utdanning". Tre forskningsprosjekter har blitt presentert: Legal standards and Professional Judgment in Educational Leadership: LEX-EL-prosjektet, "Searching for qualities" og "Better Provision for Norway's children. Disse tre prosjektene vil vi følge videre i 2014.

Vi har informert om Manifest mot mobbing 2011-2014 og oppfordret alle kommunene til å signere lokale manifest.

Utdanningsdirektøren har i disse møtene informert om aktuelle saker som statlige satsinger, nye utviklingsprosjekter og om muligheten til både å søke om bistand av veilederkorpsset samt om mulighetene for å søke om oppdrag som veileder i veilederkorps.

Informasjon og veiledning om GSI

I 2013 ble det arrangert samling for alle kommunene og private skoler med gjennomgang av utfylling av skjemaene, GSI-veiledningen og rapportfunksjonen. Deltakelsen var som tidligere år, ca 60 personer fra kommuner og private skoler. I tillegg var også Akershus fylkeskommune og Utdanningsforbundet representert. Etter samlingen har det i tillegg vært brukt mye tid på informasjon og veiledning per telefon og epost, jf. resultatområde 31.3

Informasjon og veiledning om ståstedsanalyse

Alle kommunene i Akershus har fått tilbud om opplæring i den reviderte ståstedsanalysen. Det har deltatt skoleledere fra både barne- og ungdomsskoler. Noen store kommuner har hatt opplæring for alle sine skoler internt i kommunene. I tillegg har det blitt gjennomført opplæring for interesserte skoler og skoleeiere i henholdsvis Follo, Nedre Romerike og Øvre Romerike. Det er kun tre kommuner som ikke har deltatt på opplæring i bruk av den reviderte ståstedsanalysen i Fylkesmannens regi. Til sammen har i overkant av 300 personer deltatt på opplæringene, jf. resultatområde 32.3

Informasjon og samarbeid med eksterne partnere

Vi har reetablert faste møtearenaer for gjensidig informasjon og samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Samarbeidet med de andre universitet- og høyskoleinstitusjonene har de to siste årene vært gjennom partnerskapsamarbeidet GNIST, avklaringer for deltakelse i nasjonale satsinger samt jevnlig kontakt med etter- og videreutdanningsansvarlige ved alle lærerutdanningsinstitusjonene.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har en fast samarbeidsavtale med Universitetet i Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling om gjennomføring av skolelederdagene og har på denne måten innvirkning på programmet. Skolelederdagene har blitt en viktig arena for informasjon, veiledning og kunnskapsutvikling i utdanningsledelse. I 2013 var tema for konferansen "Skoleledere bør og skoleledere gjør – om skjønn og rettslige standarder i skolen".

Vi samarbeider også med Ungt Entreprenørskap. Vi har møter for å se på mulige samarbeidsarenaer, og de har vært invitert til en samling i regi av oss for å presentere sitt arbeid for kommunene/skoleeierne.

Utdanningsdirektøren sitter i referansegruppen for KOMØst! for kommunene i Akershus, Oslo og Østfold. Dette samarbeidet bidrar også til at vi har hatt elever som har bidratt med kulturelle innslag på samlinger i regi av oss.

Vi har hatt to møter med Statlig spesialpedagogisk støtteystem for å avklare roller og samarbeidsstrukturer. Det har vært gjennomført et møte mellom Statped sørøst og alle direktørene i disse fylkene, for bl.a. å tolke embetsoppdragene. Samarbeidet må bygge på gjensidig informasjonsutveksling og klargjøring av oppgavefordeling. Statped har deltatt på informasjonsmøtene for barnehage og skoleeiere og hvert av fylkene har fått en kontaktperson.

Vi har deltatt på konferanser om barnevernsbarns rett til opplæring. Vi har også deltatt på to sentrale samlinger med NY GIV og utdanningsdirektøren sitter i referansegruppen i Ny GIV i Akershus fylkeskommune og i styringsgruppen i Ny GIV oppfølgingsprosjektet i Utdanningsetaten i Oslo kommune.

Fylkesmannen har iverksatt tiltak som har bidratt til at sektoren er kjent med endringer i læreplanene i grunnopplæringen

Fylkesvise konferanser om lokalt arbeid med læreplaner og læringsmiljø

Vi fikk i oppdrag å bidra ved gjennomføring av regionale konferanser om lokalt læreplanarbeid, med særlig vekt på grunnleggende ferdigheter. Det ble gjennomført en felles samling for Oslo og Akershus, for skoleeiere og skoleledere. I tillegg ble det invitert representanter fra universitet og høyskole og representanter fra lærerorganisasjonene, samt KS. Det var 165 deltagere.

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet med innhenting av erfaringer med veiledninger i valgfag og med arbeidslivsfaget

Arbeidslivsfag

Vi har i løpet av 2013 videreført arbeidet med arbeidslivsfag i Akershus. I april arrangerte vi en fylkesvis samling for alle deltakerskolene og kommunene i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Tema for samlingen var vurdering med spesielt fokus på vurdering av praktiske ferdigheter og muntlig eksamen.

Vi har også gitt midler og samarbeidet med HiOA i planleggingen av et pilotprosjekt som har utviklet et etterutdanningskurs for lærere som underviser i arbeidslivsfag og valgfag. Piloteringen vil bli gjennomført i 2014.

I november deltok vi på utdanningsdirektoratets nasjonale avslutningssamling. Det har vært utfordrende å skulle være en pådriver for satsingen med arbeidslivsfag dette året. Dette skyldes først og fremst at kommunene er usikre på om de skal satse på dette faget så lenge det ikke er avklart om og i hvilken form faget kommer til å bli videreført. Vi vil likevel vurdere egen måloppnåelse som svært god i forhold til resultatkravet i embetsoppdraget. Vi har fått gode tilbakemeldinger på samlingen i vår og er svært fornøyd med pilotprosjekteringen av et etterutdanningskurs.

Nytt tilleggsoppdrag

Svømmeopplæring for nyankomne, Kap. 226 post 21, prosjektnr. 62069

Vi mottok informasjon om dette prosjektet i fullmaktsbrev av 05.07.2013, og fikk kr 750 000 til fordeling i Oslo og Akershus. Vi sendte ut informasjon om prosjektet 30.07.2013 og oppmuntret våre kommuner til å søke. Det kom inn søknader fra fem kommuner i Akershus, samt én søknad fra Oslo kommune. Hele tildelingen vår ble disponert. Det ble utbetalt totalt kr 222 000 til kommunene i Akershus og kr 528 000 til Oslo. Oslo kommune søkte om kr 655 500, men fikk på grunn av tildelingsrammen kun innvilget kr 528 000.

Vi vurderer egen måloppnåelse for å være god. Alle kommuner fikk raskt informasjon om ordningen, og alle søknadene ble fortløpende behandlet. Vi har også bedt kommuner om rapportering, hvor vi hentet informasjon om følgende: benyttede midler, om eventuelt samarbeid med andre kommuner, beskrivelse av tiltak og organisering, samt kommunens vurdering av hvordan tiltakene fungerer. Alle kommuner har levert rapporteringen.

Fem av de seks kommunene har gjennom vår rapportering søkt om overføring av midler til 2014 på totalt kr 679 000. De har blant annet begrunnet søknadene med at tiltaket har vært planlagt for et skoleår, og at midlene derfor ønskes fordelt ut over hele året. I tillegg skjedd tildelingen forholdsvis sent i høstsemesteret (begynnelsen av oktober 2013), og de har derfor ikke har rukket å få iverksatt alle planene før årsskiftet, også av praktiske forhold. Vi har innvilget disse søknadene, da vi har sett at planene for vårsemesteret er i tråd med ordningens formål og innhold. I rapporten fra kommunene fremkommer det at de iversatte tiltakene har blitt godt mottatt der hvor de har rukket å komme i gang, og at tiltakene anses å ha god effekt. Det er ønskelig at direktoratet viderefører dette prosjektet også i 2014/2015.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse på alle resultatkrav.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Ha fulgt opp avvik eller indikasjoner på avvik ved eksamen, nasjonale prøver og obligatoriske elektroniske kartleggingsprøver.

Se til at gjennomføring av eksamen, nasjonale prøver og obligatoriske elektroniske kartleggingsprøver skjer etter gjeldende retningslinjer og forskrift til opplæringslova

Eksamen i grunn- og videregående skole er gjennomført. Det har vært noen problemer med å skaffe nok sensorer på videregående skole.

På grunn av problemer med PAS har vi hadde vi store utfordringer med gjennomføringen av fellessensurmøtene, særlig 19. juni. Dette er rapportert til Utdanningsdirektoratet i eget brev.

Det er utfordrende å kvalitetssikre allokeringen i fagkoden REA3015 (Informasjonsteknologi). Dette fordi Utdanningsdirektoratet ber oss ta hensyn til hvilken type programvare den enkelte sensor behersker. PAS er imidlertid ikke tilrettelagt for slik allokering.

Muntlig eksamen i grunnskolen er gjennomført, men vi overholdt ikke vår egen tidsfrist for å sende opplysning om trekkfag til utenlandsskolene. Dette vil vi gjøre tidligere i 2014.

Spesielt om ressursbruk PAS/PGS

En stor del av arbeidet består i brukerstøtte til skoleeiere, skoler og sensorer. Problemer vi ikke kan løse selv, melder vi videre til Utdanningsdirektoratet. Vi har tidvis hatt problemer med manglende tilbakemelding fra Utdanningsdirektoratet (i PAS-hjelp).

Vi bruker store ressurser på relativt enkel brukerstøtte. Vi mener skoleeier burde ha videre tilgang i PAS enn i dag, slik at de bedre kan følge opp drifting og gjennomføring av eksamen og prøver.

Både vi og skoleeierne ønsker bedre informasjon om pilotering av prøver. Vi får med jevne mellomrom brukerstøttehenvendelser om piloteringer vi ikke har fått noe informasjon om – da er det vanskelig å hjelpe. Denne delen av oppdraget vil bli lettere å gjennomføre hvis skoleeier og vi får tilsendt den samme informasjonen som de aktuelle skolene.

Rettkjenne vitnemål fra videregående skoler i Norge når vitnemålet skal brukes som dokument i utlandet

Bekreftelse av vitnemål blir gjort fortløpende. I 2013 er 176 vitnemål blitt bekreftet. Vi har syv medarbeidere som kan foreta bekreftelse av vitnemål på vegne av utdanningsdirektøren. Nye skriftprøver er sendt Utenriksdepartementet og alle syv har eget stempel for å kunne utføre oppgaven i samsvar med retningslinjene.

Melde endringer i ansvarsfordelingen mellom embetene på eksamensområdet innen 1. februar hvert år til Utdanningsdirektoratet

Viser til drøftinger og avtale fra utdanningsdirektørmøte.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra lands-gjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
-----------------------	--	---	------------------------------	---

<p>Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>I Oslo er 5% av elevene fritatt. I Akershus er 2% fritatt. For hele regionen gjelder det at 5. trinn har høyere andel elever med fritak enn 8. og 9. trinn og at leseprøven har høyere andel fritak enn engelsk og regning.</p>	<p>I Akershus er det noe variasjon mellom kommunene. For de fleste kommunene er imidlertid antall elever så lavt at det blir urimelig å legge særlig vekt på prosentandelen som er fritatt. Små variasjoner i antall elever kan gi store utslag i prosent.</p>	<p>Oslos fritaksprosent må sees på bakgrunn av kommunens relativt høye andel elever med vedtak om særskilt språkopplæring.</p>	<p>Vi gjennomførte våren 2013 tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver i kommunene Eidsvoll og Ullensaker.</p>
--	--	--	--	--

31.7 Tilskuddsforvaltning

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Ha forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjene som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, herunder bl.a. utbetaling, kontroll og rapportering

Barnehage- og utdanningsavdelingen har halvannen stilling med økonomikompetanse. Avdelingen har gode kontrollrutiner og har god måloppnåelse innenfor tilskuddsforvaltning.

Tilskuddssøknader, søknader til etter- og videreutdanning og tildelig av midler til kommuner som deltar i statlige prosjekter, blir vurdert og midlene blir fordelt av saksbehandlerne som også skriver utbetalingsbrevene. Disse blir sendt til avdelingens økonomiansvarlige for kvalitetssikring og kontroll. Deretter sendes brevene til økonomiavdelingen og til Direktoratet for økonomistyring (DFØ) for utbetaling.

Én medarbeider har ansvaret for tilskuddene til opplæring av barn og unge i statlige asylmottak og tilskudd til leirskole.

Tilskudd til spesialundervisning til private grunn- og videregående skoler i utlandet, kap 228 post 73 og 74, utbetales to ganger i året, i juni og desember. Beregning av tilskudd til spesialundervisning gjøres på bakgrunn av vedtakene om spesialundervisning for hver enkelt elev. Sakkyndig vurdering, halvårsrapport, opplysninger fra skolen, skolens størrelse, klasse- og elevtall, samt en likeverdighetsbetragtning i forhold til skoler i Norge og andre private skoler med rett til statstilskudd i utlandet legges til grunn ved beregningen.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

31.10 Pedagogisk-psykologisk tjeneste for elever ved norske private skoler i utlandet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus ved barnehage- og utdanningsavdelingen har ansvar for driften av PPT-utland, slik at godkjente norske private skoler i utlandet får tilgang til tjenester fra PPT. Videre har avdelingen ansvar for å gjøre vedtak om spesialundervisning og utbetale tilskudd til slik opplæring.

Vi vurderer at vi innehar nødvendig kompetanse for å utføre de samlede arbeidsoppgavene på dette resultatområdet. Mengden av arbeidsoppgaver og skjerpede krav til utredninger samsvarer imidlertid ikke med de økonomiske ressursene som PPT-utland disponerer. Økningen i antall saker totalt og antall saker knyttet til særskilt språkopplæring har ikke gjort denne situasjonen lettere.

Embetet har lang erfaring og har utarbeidet gode rutiner med hensyn til å sikre at elever i hele grunnopplæringen, som ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, får spesialundervisning. Den tette og gode kontakten som vi har med de norske skolene i utlandet er en viktig forutsetning for å nå målene.

Fagansvarlig PPT-rådgiver er tilsatt i full stilling og utfører selv en del av utredningsarbeidet. I tillegg har vi kjøpt tjenester fra tre eksterne PPT-rådgivere i forbindelse med sakkyndig utredningsarbeid.

Digital arkivføring innført i november 2012 er videreutviklet i 2013. Vi jobber med å avvikle papirarkivet for PPT-utland helt, og bare ha et digitalt arkiv. Fortsatt gjenstår et arbeid med å utvikle en sikker digital løsning som kan benyttes ut mot skolene i utlandet, slik at utveksling av dokumenter kan skje elektronisk. Det undersøkes om kommunikasjonen mellom skolene, PPT-utland og oss, kan digitaliseres slik at nødvendig dokumentasjon kan

sendes elektronisk på en sikker måte. Dette vil effektivisere og redusere tidsbruken, både når det gjelder forsendelser av post og arkivering.

PPT-utlands hovedoppgaver:

1. Utføre individrettet PPT-arbeid for skoler, elever og foresatte. Utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det. Sikre at elever som ikke får et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen får spesialundervisning. Veilede skolene om spesialpedagogiske opplegg. Foreta utredninger i Norge der det ikke er faglig eller økonomisk forsvarlig å utrede elevene på lokal skole.
2. Drive systemrettet arbeid for å hjelpe skolene med nødvendig kompetanse- og utviklingsutvikling, for å øke kvalitet og effektivitet i forhold til elever med særskilte behov.

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

I hovedsak ha fulgt opp alle søknader/saker innen 3 mnd etter at henvendelsen er mottatt

Individrettet PPT-arbeid

Ved skolebesøkene er først og fremst henviste elever blitt utredet. Det er utarbeidet sakkyndige vurderinger på alle henviste elever. Som en del av utredningene er det gjennomført drøftinger med skolens personale og foresatte om elevenes opplæringstilbud.

PPT-utland har i 2013 skrevet 96 sakkyndige vurderinger. I dette tallet inngår både nye henvisninger i løpet av året (74), og pågående saker som tidligere er innmeldt.

Oversikt over antall nye henvisninger:

- 2013: 74 nye henvisninger
- 2012: 57 nye henvisninger
- 2011: 51 nye henvisninger

Det er store utskiftninger blant elevene ved utenlandsskolene, mange bytter skole eller drar hjem til Norge etter 1-3 år. Denne utskiftningen er langt større enn det vi finner i Norge, og den avspeiles også for antall elever som har behov for spesialundervisning. Behovet for nye sakkyndige vurderinger er betydelig større enn for sammenlignbare skoler i Norge.

Følgende 8 skoler har hatt besøk av PPT-utland i 2013: DNS London, DNS Malaga, DNS Costa Blanca (Alfaz), Costa Blanca Undervisning (Albir), DNS Rojales, DNS Gran Canaria, SSB Brussel (vår 2013) og DNS SHAPE, Belgia. De fleste er blitt besøkt to ganger i året.

Vedtak om spesialundervisning og utbetaling av tilskudd

PPT-utland sørger for at sakkyndige vurderinger blir utarbeidet og sender deretter tilrådingene om spesialundervisning til avdelingen, med kopi til skolene/elevenes foresatte. Det er Fylkesmannen i Oslo og Akershus som er delegert myndighet til å gjøre vedtak om spesialundervisning.

Vedtak om rett til spesialundervisning blir gjort for inntil ett skoleår av gangen. Antall elever med vedtak om spesialundervisning våren 2013 var 116 (skoleåret 2012-2013). Antall elever med vedtak høsten 2013 var 90 (skoleåret 2013-2014). Samlet antall elever med vedtak om rett til spesialundervisning i kalenderåret 2013 var 206. Av disse hadde 66 elever, under halvparten, vedtak både vår 2013 og høst 2013. Alle vedtakene ble fattet i samsvar med tilrådingene som ble gitt av PPT. Antall elever som ble tilkjent spesialundervisning i 2013 var fordelt på 9 skoler. Av personvern hensyn oppgir vi ikke antallet på den enkelte skole.

Som det fremgår nedenfor var det, sammenlignet med tidligere år, forholdsvis mange av de henviste elevene som ikke ble tilradd spesialundervisning. Antall elever med vedtak om ikke rett til spesialundervisning i 2013 var 17.

Alle sakkyndige utredninger er fulgt opp med enkeltvedtak, så fremt eleven ikke har sluttet på skolen i mellomtiden. Enkeltvedtak foreligger i hovedsak tre måneder etter at PPT-utland har mottatt henvisning.

Etter at vedtak om spesialundervisning er fattet, får skolene tilsagn om ekstra tilskudd til spesialundervisning i form av lærertimer og assistenttimer. Tilskuddet utbetales etterskuddsvis to ganger pr. skoleår; i desember og i juni. Det vises i denne forbindelse til resultatområde 31.7 Tilskuddsforvaltning.

Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Ha gitt informasjon og veiledning om tilpasset opplæring og spesialundervisning overfor skoler i utlandet

Systemrettet arbeid

Ved skolebesøk høsten 2013 prioriterte vi å reise to pp-rådgivere til skolene, fordi leder av PPT-utland var ny fra 1. august. Når PPT-utland besøker skolene utføres ikke bare elevutredninger, men det avsettes også tid til generelle drøftinger av skolens virksomhet overfor elever med særskilte behov og rutine for samarbeidet. Dette systemarbeidet bidrar til felles forståelse for elevers behov og skolens ansvar for å gi tilpasset opplæring. Skolene har blant annet behov for å drøfte håndtering av elevsaker som berører psykiske lidelser og omsorgssvikt, samt samarbeidet med barnevernet i landet.

Som en del av det systemrettede arbeidet vil PPT-utland også kunne tilby kurs og veiledning, både til skolene i fellesskap og til hver enkelt skole. Noe av kontakten med skolen skjer ved å gi "Skype"-veiledning. Dette er et nyopprettet tilbud én gang i måneden som skal gi veiledning til koordinator for spesialundervisning og lærere.

På vår nettside ligger rutinebeskrivelser og skjemaer som avdelingen og PPT-utland har utviklet over flere år. Disse blir revidert hvert år. Alle skolene har sine koordinatorene for spesialundervisning. Koordinatorene er gode til å følge rutine og bruke dette verktøyet, og kvaliteten på skolens forarbeid før henvisning til PPT-utland er blitt bedre. På grunn av hyppig utskifting også av pedagogisk personell ved skolene, er det imidlertid et kontinuerlig behov for veiledning rundt saksbehandlingen.

Utfordringer

Vårt inntrykk er at skolene gir elevene gode spesialpedagogiske opplegg, og evner å møte elever med særlige behov slik at spesialundervisningen ikke blir til hinder for likeverd og inkludering. Det må likevel være et langsiktig mål for skolene å kunne tilby ordinært tilpasset opplæring som gir tilfredsstillende læringsutbytte for de aller fleste, slik at omfanget av spesialundervisningen blir mindre.

Utenlandsskolene har ofte små elevgrupper og dermed gode rammevilkår for tilpasset opplæring. Når elever fra Norge har med seg sakkyndig vurdering og enkeltvedtak beregnet på andre forhold ved hjemmeskolen, er det ikke en automatikk i at samme tiltak vil bli gitt ved den nye skolen. Utfordringen blir da å ha kapasitet til snarest mulig å foreta nye sakkyndige vurderinger tilpasset skolene i utlandet, slik gjeldende regelverk tilsier.

Dette året har flere henviste elever enn tidligere blitt utredet og funnet ikke å ha behov for spesialundervisning. Arbeidet med å veilede skolene, blant annet når det gjelder tilrettelegging for elevenes behov innenfor ordinær tilpasset opplæring, blir derfor en viktig del av vårt videre arbeid.

Videre er det et økende antall elever med et annet morsmål enn norsk som begynner på norske skole i Spania. I og med at elever på skolene i utlandet ikke har rett til særskilt språkopplæring, blir disse elevene henvist for sakkyndig vurdering. Det blir tilrådd spesialundervisning når ferdighetene i norsk ligger under nivå 3 på kartleggingsmateriellet fra Utdanningsdirektoratet.

Vi vurderer at vi innehar nødvendig kompetanse for å utføre de samlede arbeidsoppgavene på dette resultatområdet. Mengden av arbeidsoppgaver og skjerpede krav til utredninger samsvarer imidlertid ikke med de økonomiske ressursene som PPT-utland disponerer. Økningen i antall saker totalt og antall saker knyttet til særskilt språkopplæring har ikke gjort denne situasjonen lettere.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

Særskilte oppgaver, jf. delegasjonsbrev fra Utdanningsdirektoratet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har, i tillegg til oppgavene i embetsoppdraget, fått delegert myndighet etter privatskoleloven når det gjelder private skoler med rett til statstilskudd i utlandet. I forhold til disse skolene er Fylkesmannen i Oslo og Akershus hjemkommune/hjemfylke og skal fatte enkeltvedtak som gjelder tidligere skolestart, fritak fra opplæringsplikten, omvalg i videregående opplæring, et ekstra år i grunnskolen og inntil to års ekstra videregående opplæring.

Oversikt over antall saker i 2013:

- Tidligere skolestart: 0 saker
- Fritak fra opplæringsplikten: 0 saker
- Omvalg i videregående opplæring: 21 saker
- Et ekstra år i grunnskolen: 2 saker
- Inntil to års ekstra videregående opplæring: 3 saker

Som det fremgår av oversikten er antall saker knyttet til omvalg i videregående opplæring høyt. Disse sakene er komplekse, og vurderingen av om det er reelle omvalg, er ofte vanskelig. Mange av elevene har tatt Vg1 og Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram, og så søker de omvalg til studiespesialiserende utdanningsprogram. I

begrunnelsen oppgir elevene ofte at de egentlig ønsker påbygging til generell studiekompetanse. I Norge kunne disse elevene valgt Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, noe de private skolene i utlandet ikke har godkjenning for å tilby. Alle sakene som ble behandlet i 2013 var knyttet til to av skolene i utlandet.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

Arbeidet med resultatområdet kompetanseutvikling forutsetter at medarbeidere har god kunnskap om skoler, skoleeiere og universitets- og høyskolesystemet. Resultatkravet krever mye ressurser og nøyaktighet, gode registreringssystemer og rutiner for kvalitetssikring.

Vår måloppnåelse av følgende resultatkrav:

Gjennomføre oppdrag knyttet til Kompetanse for kvalitet slik at de nasjonale målene kan nås

Vi har veiledet skoleeiere etter behov og sett til at skoleeierne har rapportert om gjennomførte kompetanseutviklingstiltak. Videre har vi bidratt med informasjon om og motivert til deltakelse i statlige kompetanseutviklingstiltak, noe som er nærmere omtalt under resultatområde 31.4 Informasjon og veiledning.

På informasjonsmøtet 12.04.2013, der målgruppen var kommunene og fylkeskommunene og universitet- og høyskoleinstitusjoner, ble blant annet *Kompetanse for kvalitet – Strategi for etter- og videreutdanning*, ungdomstrinnsatsingen og Meld. St.20 *På rett vei* presentert. Ungdomstrinnsatsingen var også tema på samling i Brussel 13.03.2013 for norske private skoler i utlandet. På samling i Oslo 11.11.2013 for private skoler i Oslo, Akershus og utlandet ble ungdomstrinnsatsingen og skolebasert kompetanseutvikling presentert.

Videreutdanning

For studieåret 2012/2013 hadde skoleeierne frist 15. mai for å melde inn refusjonskrav for våren 2013. Vår frist for utbetaling av midler for våren var 15. juni. Vi mottok også denne våren flere henvendelser fra kommuner som stilte spørsmål ved hvilke mottatte midler de skulle innrapportere for våren 2013. Det bør derfor presiseres at rapportering av midler for vårsemesteret skal være i samsvar med det innsendte refusjonskravet. Midler for våren 2013 ble utbetalt innen fristen 15. juni.

Vi deltok på direktoratets informasjonsmøte 29.01.2013 om videreutdanning i 2013/2014. Vår rolle og oppgaver i arbeidet med videreutdanning for studier i 2013/2014 ble utdypet nærmere i brev fra Utdanningsdirektoratet av 11.03.2013.

Vi har bidratt til gjennomføring av strategien for videreutdanning av lærere i 2013/2014. Oppgavene som er beskrevet i brevet av 11.03.2013 er utført innen de oppgitte fristene.

Det elektroniske søkesystemet er videreutviklet og forbedret. Oppgaven med å kontrollere og kvalitetssikre skoleeierens søknader i det elektroniske søkesystemet avdekket imidlertid at systemet hadde noen svakheter og mangler, noe som medførte ekstra arbeid og ekstra ressursbruk for oss. Videre erfarte vi at ikke alle skoleeiere gjør en grundig nok jobb med å kvalitetssikre informasjonen som legges inn i søkesystemet.

Vi vil imidlertid fremheve at dialogen med Utdanningsdirektoratet er svært god når det gjelder oppfølging og bistand. Dette bekrefter også våre skoleeiere.

Oslo kommune og alle kommunene i Akershus har deltatt i ordningen skoleåret 2013/2014. Sammenliknet med forrige skoleår ser vi at store kommuner som Oslo, Akershus fylkeskommune og Bærum har høy deltakelse og at de har en økning i antall lærere.

Samlet deltagelse skoleåret 2013/2014 er 440 lærere (tall pr. september 2013). Sammenliknet med forrige skoleår er dette en økning på 46 lærere. Av privatskolene i vår region, herunder utlandet, er oppslutningen fortsatt lav.

Vi vurderer at den samlede økningen, både av antall lærere og at alle kommunale skoleeiere deltar i ordningen, kan ha sammenheng både med den endrete finansieringsordningen og gjentatte oppfordringer til skoleeierne gjennom året om å delta i ordningen.

Når det gjelder skoleeierens ansvar for å følge opp de lærerne som deltar i ordningen, er vår erfaring generelt at dette blir godt ivaretatt. Vi får melding hvis lærere av ulike årsaker må avbryte studiet. Dersom avbruddet innebærer at allerede utbetalte vikarmidler ikke vil bli benyttet etter forutsetningene, må midler tilbakebetales og skoleeier mottar en faktura.

Vi har få henvendelser som gjelder kommunenes og skolenes praktisering av frikjøpsordningen. Vi antar dette har sammenheng med god informasjon fra Utdanningsdirektoratet, samt at vi har vektlagt informasjon og dialog rundt dette på våre møter med skoleeierne. Høsten 2013 mottok vi imidlertid en henvendelse fra en lærer som mente at hennes skole ikke fulgte retningslinjene for frikjøp til å studere. Vi har fulgt opp saken og bedt kommunen redegjøre for hvordan de sikrer at aktuelle skoler i kommunen praktiserer frikjøpsordningen i henhold til strategien. Saken er ikke avsluttet pr. dato.

Elektronisk rapportering – etter- og videreutdanning

Vi åpnet rapporteringsportalen for skoleeierne 4. april. Skoleeierens frist for rapportering var 15. mai. Flere skoleeiere overholdt ikke fristen og måtte følges tett opp. Alle skoleeierne var imidlertid ferdig kontrollert innen fristen 24. mai.

Vår kontroll av rapportering på *videreutdanning* for studieåret 2012/2013 avdekket feil innrapporterte beløp, noen skoleeiere hadde kun rapportert på midler mottatt høsten 2012. Rapportering på bruk av *egne midler* viste at flere kommuner hadde rapportert mer enn minimumsbeløpet. Kommunene ønsket på denne måten å synliggjøre at de faktiske utgiftene til vikarmidler hadde vært høyere enn det som var beregnet fra statens side.

Vi er positiv til ordningen med å utbetale midler til dekking av vikarutgifter og studieavgifter etterskuddsvis, dvs. i desember og juni. I tillegg til mer presise fullmaktsbrev, bidrar det også til at skoleeierne fører en strammere kontroll med ordningen. Man bør imidlertid unngå at rapportering og innsending av refusjonskrav faller på samme dato. Meldingen om refusjonskrav bør komme i forkant av rapporteringen. Videre bør det presiseres at rapportering av midler for vårsemesteret skal være i samsvar med refusjonskravet.

Vår kontroll av rapportering på *etterutdanning* for 2012 viste godt samsvar mellom beløpene som kommunene rapporterte at de hadde mottatt og midlene som de fikk tildelt.

Vi viser for øvrig til den skriftlige kvalitative vurderingen av arbeidet med kompetanseutvikling – etterutdanning 2012 og videreutdanning 2012/2013 som ble oversendt Utdanningsdirektoratet 7. juni 2013.

GNIST – Regionalt samarbeid og koordinering mellom partene

Vi har bidratt i det regionale samarbeidet og i koordinering mellom partene i regionalt partnerskap i tråd med intensjonene i GNIST etter en gjensidig forventningsavklaring i partnerskapet. Regionssamarbeidet er en videreføring av et samarbeid som ble etablert i januar 2005. Representanter i partnerskapet er Utdanningsforbundet Akershus, Utdanningsforbundet Oslo, Oslo kommune, Akershus fylkeskommune, to representanter fra universitet- og høgskolesektoren (Universitetsalliansen Oslo), KS Akershus og Oslo og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. GNIST Partnerskapet i Oslo og Akershus har hatt 9 møter i 2013 og GNIST har i hovedsak vært konsentrert om ungdomstrinnstrategien. Sentrale saker har vært:

- Planlegging og gjennomføring av dialogkonferanse
- Planlegging og gjennomføring av det årlige partnerskapsmøtet
- Oppfølging av arbeidsgiveransvar for GNIST-prosjektlederne
- Samhandling med kommuner om Utviklingsveiledere, organisering m.m.
- Evaluering av arbeidet i partnerskapet

Universitet i Oslo arrangerte i 2013 det årlige partnerskapsmøtet med en utvidet representasjon fra aktuelle partnere i Oslo og Akershus, samt NHO, LO, elev- og studentrepresentanter. Høgskolen i Oslo arrangerte i april 2013 på vegne av partnerskapet GNIST, den årlige DIALOG-konferansen som har som formål å dele kunnskap og erfaringer om hvordan lærerkompetansen kan utvikles. Omlag 100 skoleeiere og skoleledere deltok.

Motivere for deltakelse i skolebasert kompetanseutvikling med god tilknytning til ledernivået i kommunene

Vi har informert og motivert til deltakelse i skolebasert kompetanseutvikling på informasjon og veiledningsmøtene med både private og kommunale skoleeiere ved flere anledninger. jf. 31.4 Strategien er også drøftet i skoleeiernettverket som er omtalt i 31. 4. Vi har sammen med Gnist prosjektledere gjennomført fem Kick off-samlinger for "*Ungdomstrinn i utvikling*" i 2013. Den samme overskriften hadde Dialogkonferansen 2013 som Arbeidsutvalget i GNIST stod som arrangør for.

Kompetanseutvikling i skoleeiernettverk

Nettverket ble initiert av embetet i 2005. Nettverket er en arena for å sette aktuelle temaer for skoleeiere og

ledelse av skoleutvikling på dagsorden, samt at for erfaringsdeling mellom kommuner. En styringsgruppe har ansvar for temaene som blir tatt opp og nettverket driftes av kommunalsjefer etter tur. Nettverket har fire møter i året i tillegg til en studietur. Møtene er todelt; første del inneholder et aktuelt tema presentert av en ekstern person fra departement, direktorat, KS, universitet, høyskole e.l. I andre del presenterer en eller to av kommunene hvordan de arbeider med temaet i egen kommune. I gjennomsnitt har det vært 20 personer pr. samling og på studieturen. Vi støtter nettverket økonomisk og sitter i styringsgruppa som legger programmet. Temaene i 2013 har vært Prestasjoner hos norske elever i TIMSS med bidrag fra ILS, satsing på realfag med bidrag fra Sørums og Bærum kommune, kartleggingsprøven i IKT på 4. trinn med bidrag fra Senter for IKT samt presentasjon av IKT-satsing i Vestby. Videre har følgende tema stått på programmet; rekruttering av de gode lederne, opplegg for språklige minoriteter, skoleeierrollen/skoleutvikling, strategiplan for læringsutbytte og organisering av utviklingsveilederne i regionen. I 2013 gikk studieturen til Birmingham under overskriften "How to become an outstanding school" og "The English school system".

Etter en samlet vurdering anser Fylkesmannen at vi i høy grad har innfridd resultatkravet.

Velge ut kommunale skoleeiere til satsingen "Vurdering for læring", utbetale midler i tråd med kriteriene, og oppsummere kommunale skoleeieres rapportering av erfaringer og utvikling i satsingen

Vurdering for læring – Pulje 4

Vi valgte ut 8 kommuner til å delta i satsingen høsten 2012 i tråd med de gitte kriteriene. Det ble sendt ut tildelingsbrev den 17. april til alle de 8 kommunene og til de 4 private skoleeierne som er med i satsingen med påfølgende utbetaling av tildelte midler.

Vi har deltatt på alle de nasjonale samlingene som Utdanningsdirektoratet har arrangert i 2013. I tillegg har vi deltatt på samlingen i direktoratet hvor tema var satsingen på videreføringen av "Vurdering for læring". Vårt embete har påsett at de kommunale skoleeierne har levert underveissrapportene til oss, og at de private skoleeierne har levert underveissrapportene direkte til Utdanningsdirektoratet innen fastsatte frister. Alle skoleeierne, med unntak av en privat, leverte underveissrapportene innen tidsfristen. Vi har laget en rapport med oppsummering av kommunenes rapportering og oversendt denne til direktoratet innen tidsfristen.

Det har vært et ønske fra vårt og andre embeter at det ble presisert klarere hvilke forventninger direktoratet har til oss, dersom vårt bidrag inn i satsingen skal omfatte flere oppgaver enn de utførte oppgavene som er beskrevet her. Spesielt gjelder dette embetenes rolle i forbindelse med å "bidra til erfaringsspredning" knyttet til satsingen. Vi har ikke hatt kapasitet til å arrangere egne samlinger for kommunenes kontaktpersoner eller oppfølging av deres arbeid.

Vurdering for læring pulje 3

Deltakere i Vurdering for læring, pulje 3 har vært Oslo kommune, St. Sunniva skole og Rudolf Steinerskolen i Oslo. Pulje 3 pågikk i tidsrommet 2011 – 2013.

Vi har sørget for at skoleeier leverte økonomirapporter innen fristen den 31.01.2013. Videre har vi sørget for at skoleeiere leverte underveissrapporter og sluttrapporter. Underveissrapportene ble oppsummert og sendt til Utdanningsdirektoratet. Sluttrapportene ble noe forsinket fra skoleeier, og ble derfor videresendt direkte til Utdanningsdirektoratet. Vi har deltatt på nasjonale samlinger i regi av Utdanningsdirektoratet, og har overholdt tidsfrister og rapporteringskrav.

Vi har ikke hatt kapasitet til å arrangere egne samlinger med tanke på erfaringsspredning knyttet til Vurdering for læring pulje 3. Utover dette, har vi oppfylt kravene i embetsoppdraget.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

To tilleggsoppdrag

1. Kompetanseløft på det flerkulturelle området

Dette er en fireårig satsing fra høsten 2013. Det første året er en utprøvningsperiode, med Høgskolen i Oslo og Akershus som støtte i en barnehage- og skolebasert etterutdanning i fire utvalgte kommuner i Oslo og Akershus.

Vi holdt først informasjonsmøte om satsingen for Oslo kommune og kommunene i Akershus den 24.09.2013. Private barnehageeiere var også invitert til å delta i satsingen. Etter søknad ble fire kommuner plukket ut; Asker, Bærum, Nes og Skedsmo. Hver kommune deltar med seks enheter, tre barnehager og tre grunnskoler. Blant barnehagene som deltar er også private. Fylkesmannen inviterte de utvalgte kommunene til nytt informasjonsmøte den 11.11.2013, der også Høgskolen i Oslo og Akershus deltok, samt Utdanningsdirektoratet og NAFO. Hver kommune har fått utbetalt kr 600 000 for deltakelse i satsingen.

Med bistand fra Høgskolen i Oslo og Akershus, har de fire kommunene levert inn prosjektbeskrivelser med planer for satsingen.

Vi har deltatt på et møte som ble arrangert av nasjonal koordinator, Universitetet i Tromsø, der alle deltakende fylker diskuterte arbeidet så langt, planer og utfordringer.

Vi vurderer at oppdraget er gjennomført og at måloppnåelsen så langt i prosjektet har vært god.

2. Etterutdanning av ledere og ansatte i PPT

Denne seksårige satsingen med oppstart høsten 2013 skal bidra til økt fokus på systemrettet arbeid i PPT. Vi sendte brev datert 12.07.13 til kommuner i Akershus, Akershus fylkeskommune og Oslo kommune med informasjon om midler til etterutdanning for ledere og ansatte i PPT. Søknadsfristen ble satt til 10.09.13.

Vi la Utdanningsdirektoratets føringer til grunn ved vurdering av søknadene:

- Organisasjonsutvikling
- Læringsmiljø og gruppeledelse
- Veiledning og rådgivning
- Lederutdanning

Vi mottok søknader fra Oslo, Akershus fylkeskommune og 13 kommuner i Akershus for til sammen kr. 2 078 000. Alle søknadene oppfylte de sentralt gitte kravene og fikk etter en skjønnsmessig vurdering utbetalt midler. Vår samlede utbetaling til Akershus var kr. 605 400 og til Oslo kr. 526 000.

Alle som har mottatt midler fra oss, har ansvar for å rapportere på bruk av midler og gjennomføring av etterutdanningen. Informasjon om dette vil bli sendt i eget brev våren 2014.

Vi vurderer at oppdraget er gjennomført og anser at resultatkravet er oppfylt.

32.3 Skoleporten

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Stimulert og veiledet til bruk av Skoleporten i kommunene

I forbindelse med skolestart høsten 2013 ble den reviderte utgaven av ståstedsanalysen lagt ut i Skoleporten. Vi inviterte i august 2013 skoleeiere og skoleledere på skoler som deltar i pulje 1 i Ungdomstrinn i utvikling til opplæring i verktøyet. Det deltok representanter fra 11 kommuner på opplæringen i august.

I etterkant har alle kommunene fått tilbud om opplæring – for både barne- og ungdomsskoler. Tre kommuner fikk egen opplæring for alle sine skoler internt i kommunene. I tillegg har det blitt gjennomført opplæring for interesserte skoler og skoleeiere i henholdsvis Follo, Nedre Romerike og Øvre Romerike. På disse opplæringene har det vært deltagere fra 14 kommuner. Det er etter dette kun tre kommuner som ikke har deltatt på opplæring i bruk av den reviderte ståstedsanalysen i vår regi. Til sammen har i overkant av 300 personer deltatt på opplæringene.

Skoleporten brukes i lokalt kvalitetsarbeid

Vi har 2013 gjennomgått tilstandsrapportene til alle kommunene i Akershus og det viste seg at alle har benyttet malen som ligger i Skoleporten. Vi bruker Skoleporten som et viktig verktøy i risiko- og vesentlighetsvurderingen i forkant av tilsyn. Data fra Skoleporten benyttes også i utarbeidelse av embetets kommune-profiler som gir et sammendrag av aktuelle nøkkeltall på ulike tjenesteområder.

Tilbudt oppdatert brukerstøttefunksjon

Vi har inntrykk av at skoleeiere i Oslo og Akershus har god kjennskap til, og benytter Skoleporten i den lokale kvalitetsvurderingen og at mange kommuner bruker de ulike verktøyene som ligger tilgjengelig. Dette kan ha sammenheng med at vi tidligere har gjennomført regionale samlinger med Skoleporten som tema.

Vi har tre ansatte som ivaretar brukerstøtte- og veiledningsfunksjon for Skoleporten. De tre fast ansatte deltok på Utdanningsdirektoratets samling for superbrukere i september 2013. Samlingen er nyttig for å kunne holdes oppdatert i forhold til nye rapporter og muligheter i Skoleporten.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse på alle resultatkrav.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Ha bistått Utdanningsdirektoratet med informasjon og kunnskap om skolenes gjennomføring av nasjonale prøver og bruk av resultatene

Vi benytter informasjonen fra gjennomføring av de nasjonale prøvene i vårt interne systemet for områdeovervåkning, kommuneprofiler. Kommuneprofilene brukes i forberedelse til kommunebesøk og i dialog med kommunene. Vi benytter også informasjon og resultater fra de nasjonale prøvene i utvelgelse av tilsynsobjekter der det er relevant i forhold til tilsynsystemet. Våren 2013 gjennomførte vi tilsyn med nasjonale prøver. Vi avdekket feil og mangler ved flere av skolene i de to kommunene som ble undersøkt, men det var svært marginale lovbrudd som ble avdekket, og disse berørte i liten grad elevenes rettssikkerhet. jf. resultatområde 31.1 og til annen rapportering med frist 28.02.2014.

Ha nominert kandidater til Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd

Vi oppfordret fylkeskommunale, kommunale og private skoleeiere til å søke om nominasjon for en av sine skoler, brev datert 06.05.2013. Frist for oversendelse av søknad til oss var 15.08.2013. I tillegg ble det lagt ut informasjon på vår nettside. Innen fristen 15.08.2012 mottok vi én søknad om å bli nominert, fra Oslo kommune – Sedsvoll skole. Vi vurderte at søknaden oppfylte alle kriteriene på en god måte, og nominerte Sedsvoll skole i Oslo kommune til prisen for 2013. Nominasjonen ble oversendt Utdanningsdirektoratet i brev datert 03.09.2013.

Ut fra ressurser og kompetanse i embetet, er måloppnåelsen god. Vi har opparbeidet oss lang erfaring og gode rutiner med hensyn til informasjon og vurderinger av innholdet i søknadene til skoleprisen. Vår egen vurdering er derfor at måloppnåelsen er god i arbeidet med å nominere aktuelle kandidater til Dronning Sonjas skolepris.

Ha bidratt til at skoleeiere søker veiledning, og til rekruttering av veiledere til Veilederkorps

Vi sendte 21. mai 2013 ut et informasjonsbrev til alle skoleeiere om det nye tilbudet om veiledning fra Veilederkorps. Alle kommuner fikk mulighet til å søke om bistand. Vi har også orientert om tilbudet på to møter med kommunalsjefene i regionen. Vi fikk henvendelse fra kun én kommune som vurderte å søke. Kommunen deltok imidlertid i flere statlige satsinger, og ville heller vente med å søke bistand fra veilederkorpsset på et senere tidspunkt. Vi sendte en påminnelse om søknadsfristen i september uten at flere meldte interesse. Ingen kommuner fra Oslo og Akershus får bistand fra veilederkorpsset 2014. Vi er kjent med at flere ansatte på kommunenivå og skoleledere er engasjert som veiledere i veilederkorpsset i 2013-2014. De gir jevnlig uttrykk for at oppdraget bidrar til egen kompetanseheving.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse på alle resultatkravene.

Tilleggsoppdrag:

Samarbeide med Utdanningsdirektoratet om utvelgelse av kommuner og skoler som har behov for støtte og oppfølging på grunn av vedvarende høye mobbetall

Elevenes psykososiale miljø i skolene

Mange skoler i Akershus har deltatt i Utdanningsdirektoratet femårige satsning på elevenes læringsmiljø, ”Bedre læringsmiljø (2009-2014)”. Vi kjenner til flere gode lokale utviklingsprosjekter og har kjennskap til at deltakerskoler har delt erfaringer fra eget arbeid internt i egen kommune. Noen av utviklingsprosjektene er tidligere presentert på arrangementer i regi av oss. Vi tror at skolenes deltakelse i satsingen har bidratt til å utvikle et helhetlig og systematisk arbeid med elevenes læringsmiljø og ikke minst skape en felles forståelse om at et godt læringsmiljø fremmer elevenes trygghet, helse, trivsel og læring.

Vi har videre samarbeidet med Utdanningsdirektoratet om utvelgelse av kommuner som har særskilt behov for støtte og oppfølging på grunn av vedvarende høye mobbetall i elevundersøkelsen. Kommuner og skoler kan få tilbud om veiledning om systemrettet arbeid med elevenes psykososiale miljø fra et nasjonalt veilederkorps. Det var ingen kommuner fra vår region som ble prioritert til veiledning i den første puljen i 2013.

Vi henvendte oss til kommuner med skoler med vedvarende høye mobbetall hvor vi ba kommunene om å redegjøre for hva skoleeier gjør for å følge opp skoler med vedvarende høye mobbetall. Vi ba om tilbakemelding på hvilke strakstiltak som var iverksatt, og hvordan de ville følge opp skolene på lengre sikt. Etter en samlet vurdering mener vi at det er mye systematisk og god jobbing med skolenes psykososiale miljø i kommunene og på skolene, og det synes som om skoleeiere og skoler har fokus på dette området. Skoleeierne rapporterte om flere kortsiktige og langsiktige tiltak, både i kommunen og ved de enkelte skolene. Flere skoleeiere rapporterte at de aktuelle skolene brukte, eller hadde tatt i bruk, programmer knyttet til arbeid med psykososialt miljø i skolen som PALS, trivselslederordning og MOT, samt sosiale læreplaner. Flere av skoleeierne rapporterte også om tverrfaglig samarbeid mellom skole, PPT, politi etc. Skoleeierne rapporterte om at mobbing og psykososialt miljø er en del av resultatoppfølgingen og virksomhetsstyringen av skolene.

Enkelte skoleeiere rapporterte imidlertid om at de ikke kjente igjen tallene fra elevundersøkelsen. Andre skoler som var plukket ut, var helt nye skoler. Videre rapporterte to av kommunene at noen av skolene som var tatt med i listen var skoler for elever med utfordringer knyttet til atferdsproblematikk. Noen av skolene var også små skoler, slik at rapportering om mobbing ga store utslag i statistikken.

I resultatene fra årets elevundersøkelse har vi spesielt sett på svarene under overskriftene som er knyttet til i hvilken grad elevene opplever at de får hjelp av skolen når de har opplevd krenkende atferd, og om de sier at skolen vet om hva som har hendt. Noen av kommunene i vår region har til dels store avvik fra lands- og fylkesgjennomsnittet. Vi forventer at de aktuelle kommunene undersøker tallene, og vurderer om det er behov for bedre rutiner for å undersøke og sette inn tiltak når elever opplever krenkende atferd. Disse spørsmålene er nye i elevundersøkelsen, så vi har ikke hatt mulighet til å se noen tendenser over tid. Enkelte av disse kommunene er også små, slik at det er grunn til å anta at noen av disse resultatene kan skyldes feilkilder i statistikken.

Vi har hatt fire tilsyn knyttet til elevenes psykososiale miljø (§ 9a) i 2013, hvorav to av tilsynene var oppfølgingstilsyn. Tilsynene har vist at det er foregått mye godt arbeid for å legge til rette for et godt psykososialt miljø i skolene. Skolene er engasjerte og opptatt av arbeidet for et bedre skolemiljø. Likevel så vi at enkelte av skolene manglet formelle rutiner for håndtering av enkeltsituasjoner, og at kravene til skriftlighet og internkontroll ikke alltid var tilstrekkelig ivarettatt.

Alle skoleeierne har fått tilbud om skolering i regelverket i etterkant av tilsynene vi har hatt som har vært knyttet til elevenes psykososiale miljø. Vi gjennomførte også skolering innen dette temaet for én kommune i 2013, og det er avtalt skolering for ytterligere to kommuner i første halvdel av 2014.

Vår vurdering av henvendelser og klager vedrørende elevenes psykososiale miljø

Vi har få henvendelser og klager vedrørende elevenes psykososiale miljø, sett i forhold til det store elevtallet i vår region. Vi er usikre på hva dette skyldes. I 2013 behandlet vi 19 klager på psykososialt miljø. Det er en nedgang av antall klager fra 2012 da vi behandlet 30 klager. Hva nedgangen i antall klager skyldes er vanskelig å si. Vi håper at den store aktiviteten med ulike forebyggende planer og programmer sammen med informasjon og veiledning har gjort flere skoler bedre i stand til å håndtere saker på en god måte, men nedgangen kan også skyldes tilfældigheter.

Elevenes psykososiale miljø, med fokus på internkontroll, var ett av temaene på regelverkssamling for kommuner og fylkeskommuner som vi arrangerte høsten 2013. Dette var også tema på ett av våre informasjonsmøter med skoleeiere. På ledersamling for utenlandsskolene i mars 2013 bidro vi med en gjennomgang av regelverket knyttet til kap 9a.

Tilbudet om skolering etter tilsyn har blitt tatt godt i mot, og vi mener at regelverkssamlinger gir god veiledning til mange skoleledere og -eiere slik at det blir økt regelverksetterlevelse på dette viktige området. Vi mener å ha utviklet god pedagogisk og juridisk kompetanse for ivareta veiledning og informasjon, føre tilsyn, behandle klagesaker og stimulere til utviklingsarbeid. Vi vurderer egen måloppnåelse som god.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Ha gitt informasjon og veiledning om tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, herunder nye mål og strategier, jf. Meld. St. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap, overfor kommuner og fylkeskommuner og andre som driver opplæring etter opplæringslova (inkludert opplæring for voksne, opplæring innenfor kriminalomsorgen og opplæring i sosiale og medisinske institusjoner, samt asylmottak). Dette for å sikre forsvarlig saksbehandling og ivaretagelse av barns/elevers og foresattes rettigheter

En vesentlig del av våre oppgaver på resultatområde 32.5 "Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning", består i generell veiledning via telefon og e-post, for å bistå enkeltpersoner og kommuner/fylkeskommune i spørsmål knyttet til spesialundervisning og tilpasset opplæring. Vi mottar mange henvendelser med spørsmål som gjelder informasjon og veiledning på dette resultatområdet. Vi bruker disse anledningene til å informere om regelverket knyttet til spesialundervisning i barnehagen i grunnopplæringen og for voksne.

«Tidlig innsats» har vært løftet frem som tema i veiledningsarbeidet for å bidra til å «snu pyramidene» og få kommunene til å sette inn tiltak tidligst mulig, i stedet for å «vente og se». Ski kommune er et godt eksempel på en kommune som har lyktes i stor grad. Videre blir veiledning vektlagt i forbindelse med klagesaksbehandling og

i oppsummering av tilsyn. Antall klager knyttet til spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp har blitt færre.

Andel elever med enkeltvedtak har vært nesten uendret de siste fire årene. I Oslo og Akershus har det vært en liten nedgang det siste året. I 2013 var antall elever med spesialundervisning i % av antall elever totalt 7,3 % i Oslo og 7,2 % i Akershus.

I 2013 har vi gjennomført tilsyn med Nannestad kommune og Fet kommune når det gjelder kommunens ansvar for spesialundervisning.

Følgende informasjons- og veiledningsmøter er gjennomført i 2013:

- Samling med fire kommuner på øvre og nedre Romerike i etterkant av tilsyn. Tema var opplæringsloven kapittel 5 og § 13-10 annet ledd, samt problemstillinger knyttet opp mot tilsynet.
- Veiledning av ansatte i Pedagogisk-psykologisk tjeneste i ulike kommuner knyttet til opplæringsloven kapittel 5.
- Veiledning for Asker kommune. Temaet var juridiske problemstillinger knyttet til spesialpedagogisk hjelp, vedtak og sakkyndig vurdering.

Vårt inntrykk etter gjennomførte tilsyn og saksbehandling i klagesaker i 2013 er at kommunene i større grad følger loven enn tidligere år på dette området. Vi mener at vi har den nødvendige kapasitet med pedagogisk og juridisk kompetanse for å ivareta veiledning og informasjonsansvar, føre tilsyn, behandle klagesaker og stimulere til utviklingsarbeid. Fylkesmannen mener at tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning er et område som kontinuerlig må settes på dagsorden gjennom jevnlig veiledning og dialog med kommunene.

Ha medvirket til og deltatt i tverrfaglig og tverretatlig nettverk mellom skoleeiere, PP-tjenesten, Statlig spesialpedagogisk støttesystem (Statped.), universitets- og høyskolesektoren og andre statlige og kommunale tjenester og fagmiljøer

Vi har hatt to møter med Statlig spesialpedagogisk støttesystem for å avklare roller og samarbeidsstrukturer. Det har vært gjennomført et møte mellom Statped sørøst og alle direktørene i disse fylkene, for bl.a. å tolke embetsoppdragene. Samarbeidet har vært basert på gjensidig informasjonsutveksling og klargjøring av oppgavefordeling. Statped har deltatt på informasjonsmøtene for barnehage og skoleeiere og hvert av fylkene har fått en kontaktperson. Vi har deltatt på konferanser om barnevernsbarns rett til opplæring.

Vi samarbeider gjennom GNIST med universitets- og høyskolesektoren representert i partnerskapet ved Høyskolen i Oslo og Akershus og Universitetet i Oslo. I tillegg gjennomføres faste møter mellom oss og HiOA.

Vi deltar på den årlige PPT-konferansen.

Vi deltar i nettverksarbeid innen kriminalomsorgen for region øst og region sør. Dette inkluderer fylkene Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark. Nettverket blir drevet av Kriminalomsorgen, og har representanter fra fylkesmennene og fylkeskommunene. Nettverket møtes to ganger pr år, derav ett fengselsbesøk. Formålet med nettverket er å fremskaffe informasjon om opplæringen av innsatte i fengslene.

Opplæringsloven gir unge og voksne etter nærmere regler rett og plikt til opplæring på grunnskolenivå, rett til videregående opplæring, og rett til fornyet grunnskoleopplæring og spesialundervisning. Fylkesmannen i Hordaland har ansvar for opplæringen i fengslene, og deltar også i nettverket.

Ha bidratt til at de ulike sektorenes arbeid med barn og unge som har sammensatte problemer blir bedre koordinert, med sikte på å øke gjennomføringen i videregående opplæring

Vi har deltatt på to sentrale samlinger med NY GIV og utdanningsdirektøren sitter i referansegruppen i Ny GIV i Akershus fylkeskommune og i styringsgruppen i Ny GIV oppfølgingsprosjektet i Utdanningsetaten i Oslo kommune.

Vi har holdt et innlegg for kommuner og fylkeskommuner på Regelverksamling om "Bruk av alternative opplæringsarenaer" for barn og unge som har problemer med å gå i vanlig skole. Der omtalte vi muligheter og begrensinger i opplæringsloven til å drive med slike opplæringsarenaer. Inn på tunet-virksomhet (IPT) i regi av landbruksavdelingen hos oss er interessert i å samarbeide med Barnehage- og utdanningsavdelingen med å utarbeide veiledere og lignende, og vi har bidratt noe i denne sammenheng.

Ha sammenstilt og formidlet dokumentasjon om opplæringen til barn, unge og voksne med behov for særskilt hjelp og støtte i kommunene og fylkeskommunen

Vi har lagt frem sammenstilling av innrapporterte tall i Grunnskolestatistikken som bakgrunn for diskusjon på

møter med kommunene.

Kartlegging av innsatser for elever med psykiske vansker i videregående skoler i Oslo og Akershus:

Vi viser til Helsedirektoratets brev av 27. juni 2013 og Utdanningsdirektoratets brev av 27. juni om kartlegging av innsatser for elever med psykiske vansker i videregående skoler. Vår helseavdeling og barnehage- og utdanningsavdeling har samarbeidet om innhenting og kartlegging av konkrete tiltak, prosjekter, satsninger eller lignende rettet mot elever med psykiske vansker i videregående. Vi har sammenstilt denne kartleggingen og gitt en konklusjon i brev til Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet av 02.09.2013.

Vi vurderer alle resultatkravene som innfridd.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsforvaltningen på dette området er gjennomført i samsvar med embetsoppdraget, og vi vurderer egen måloppnåelse på dette resultatområdet til å være god. Vi har forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjer som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, herunder bl.a. kontroll og rapportering. Vi anser embetsressurser og kompetanse som tilfredsstillende.

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

Fylkesmannen har forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjene som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, herunder bl.a. utbetaling, kontroll og rapportering.

Kap. 231 post 61 Investeringstilskudd

Vi mottok tre søknader fra Oslo i desember 2012, som imidlertid ble ferdigbehandlet i 2013. Alle tre ble avslått. Den ene ble avslått fordi momskompensasjonen oversteg tilskuddsbeløpet og de to andre søknadene ble avslått fordi driften ikke kunne anses som ny. Vi har av den grunn verken søkt fullmakter fra departementet eller ubetalt investeringstilskudd til barnehager i Oslo og Akershus i 2013.

Vi har iverksatt to stikkprøvekontroller på dette området i 2013; én i Oslo og én i Akershus. Kontrollen har gått ut på å kontrollere om bindingstidens forpliktelser og vilkårene for øvrig er overholdt. For nærmere opplysninger om hva kontrollen gikk ut på henviser vi til rapportering av tilskuddskontroll tredje tertial 2013.

Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Kap. 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolelader

Vi har i 2013 kun hatt kontrollfunksjon for denne tilskuddsordningen. I medio februar 2013 foretok vi kontroll av innrapporterte antall minoritetsspråklige barn i BASIL og oversendte resultatet av kontrollen til Utdanningsdirektoratet.

Vi har i 2013 gjennomført tre stikkprøvekontroller; to med kommuner i Akershus og én i Oslo med en bydel. Alle stikkprøvekontroller ble iverksatt i 2013, men kun én ble avsluttet i 2013. To av svarene fikk vi over nyåret. Resultat av stikkprøvekontroll var at alle tre hadde disponert tilskudd i tråd med formålet og intensjonen med tilskuddsordningen.

Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Kap. 231 post 64 Tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler

Vi har verken mottatt søknader eller utbetalt tilskudd til midlertidige lokaler i Oslo og Akershus i 2013.

Vi har gjennomført én stikkprøvekontroll på dette området i 2013, i en barnehage i Oslo. Kontrollen gikk ut på å kontrollere om barnehageeier har overholdt forpliktelsene som ligger til grunn for tildelingen av tilskuddet; nærmere bestemt om overflytting av barna til permanent barnehage er foretatt innen tidsfristen, og om barnehagen er drevet med tilnærmet samme kapasitet i den permanente barnehagen som i de midlertidige lokalene. Stikkprøvekontrollen var tilfredsstillende, og tilskuddsordningens vilkår ble ansatt å være ivarettatt.

Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

33.2 Klagesaksbehandling

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

Fylkesmannen skal i hovedsak behandle klagesaker innen 3 måneder.

Ressurser

Vi har i 2013 hatt fem personer på barnehageområdet. Den samlede kompetansen har gjennom hele året vært tredelt, bestående av juridisk, pedagogisk og økonomisk kompetanse. Men det er kun to jurister og en med økonomifaglig bakgrunn som jobber med klagesaker etter barnehageloven. Av disse er en av juristene ny og hun med økonomibakgrunn har etter svangerskapspermisjon kun jobbet 80 prosent. Selv om vi opplever at kompetansen samlet sett for å behandle klagesaker er god, har vi ikke hatt nok ressurser til å få behandlet sakene så raskt som ønskelig.

Saksbehandlingstiden vår har variert, ut ifra antall og type klagesaker, og vårt arbeid med tilsyn. Klagesaker behandles normalt innen tre måneder. Flere av våre klager på barnehageområdet, spesielt sakene som gjelder likeverd, er tidkrevende. De er ofte komplekse, med mange ankepunkter og de er for dårlig tilrettelagt/behandlet av kommunen. I mange saker innhenter vi ytterligere dokumentasjon/redegjørelse fra kommunen før saken avgjøres hos oss. Vi har også enkelte ganger bedt direktoratet om veiledning/avklaring av prinsipielle problemstillinger og forhold som er lite omtalt, diskutert eller som oppleves som tvetydige. I disse sakene har saksbehandlingstiden vært lenger enn tre måneder.

Forskrift om likeverdig behandling

I 2013 har vi mottatt 58 klagesaker etter forskrift om likeverdig behandling. Til sammenligning mottok vi 84 klagesaker i 2012, dvs. en nedgang på ca. 31 prosent.

Vi hadde i tillegg en restanse på 36 ubehandlede saker fra 2012. Det betyr at vi totalt har hatt 94 saker som skulle vært behandlet i 2013. Vi har i 2013 behandlet 55 klagesaker i forhold til forskrift om likeverdig behandling. Dette innebærer at vi har en restanse på 39 saker til behandling i 2014 hvorav 36 saker er "samleklager". 26 av disse klagesakene er fra Ullensaker, åtte fra Aurskog-Høland og to fra Sørums kommuner. De fleste sakene handler om etterjustering pga. avvik mellom kommunens budsjett og regnskap.

Blant de ferdigbehandlede sakene har vi hatt én sak fra bydel Frogner, Månestråle barnehage, hvor barnehageeier representert ved advokatfirma henvendte seg for tredje gang til oss, idet enighet mellom partene ikke ble oppnådd. I vårt siste vedtak fra 2013 ble både barnehageeier og bydelen tilbudt et veiledningsmøte hos oss, men bydelen så ingen grunn til det. Oslo kommune som overordnet nivå ble varslet om saken og har fulgt den opp.

Hva som er årsaken til en nedgang i antall saker fra i fjor er ikke godt å si. Vi ser en klar tendens til at hver gang noe i regelverket endres eller presiseres/avklares skaper dette en storm av klagesaker. Dette har nok sammenheng med at ikke alle opplever at de avklaringene/presiseringene som kommer er i tråd med praksis. For å forebygge antall klagesaker har vi hyppige regelverksamlinger hvor endringer, presiseringer og avklaringer diskuteres og settes i sammenheng. Vi sender ut og orienterer om regelverksendringer også på e-post til barnehagemyndigheten. Ellers har vi kontinuerlig veiledning gjennom året på telefon, e-post og i form av brev.

Vi registrerer at PBL har begynt med en "ny" praksis, hvor de ber om gjenopptak av saker som tidligere har vært til endelig behandling hos oss. (bl.a. på grunn av nye fortolkninger/presiseringer fra Utdanningsdirektoratet).

Vi vurderer resultatmålet for innfridd

Barnehageloven for øvrig

Vi har mottatt totalt fire klagesaker etter de øvrige bestemmelser i barnehageloven. I 2012 mottok vi 12 klagesaker på de øvrige områdene, dvs. en nedgang på ca. 67 prosent. Vi hadde i tillegg en restanse på tre ubehandlede saker fra 2012. Det betyr at vi har hatt syv saker som skulle vært behandlet i 2013. Alle saker er behandlet i 2013, dvs. at vi har ingen restanser på klager etter barnehageloven for øvrig.

Vi vurderer resultatmålet for innfridd

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	1	0	0	1
Barnehageloven § 16	1	1	2	0	4
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	1	0	0	0	1

Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	1	23	31	0	55
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	1	0	0	1
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Merknad					

33.3 Informasjon og veiledning

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

Fylkesmannens tiltak har bidratt til at lokale barnehageeiere og –myndigheter og andre aktuelle målgrupper er gjort kjent med regelverket samt innhold, prinsipper og mål i den nasjonale barnehagepolitikken

Vi mottar mange henvendelser om barnehagefaglige og juridiske problemstillinger. Henvendelser fra foreldre med barn i barnehage er økende, bl.a. knyttet til barnehagelovens § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg; hvilke rettigheter og muligheter har de til å bli hørt. Foruten fortløpende veiledning på forespørsel på telefon og e-post, gis det veiledning ved behov i forbindelse med våre vedtaksbrev i klagesaker. Prinsipielle tolkninger fra Utdanningsdirektoratet legges ut på våre nettsider og/eller sendes kommunene. Tilsyn, etter den nye metodehåndboken, gir også et viktig rom for dialog og veiledning, både i møtene og i det skriftlige materialet.

Særskilt informasjon og veiledning i 2013

Barnehageforum, et informasjons og kompetansehevende forum for alle barnehagemyndighetene i Oslo og Akershus:

Hovedtema 30. mai:

- Presentasjon av nasjonale føringer som: St. melding 24, veilederen om Språk i barnehagen og veilederen Barns trivsel – voksnes ansvar v/Utdanningsdirektoratet. Viktig informasjon og motivasjon til å ta disse i bruk i bydelene og kommunene.
- En av pilotene (Sande kommune) presenterte ”Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena” (motivasjon til å bruke heftene som er laget om temaet).
- Informasjon om den nye barnehagelærerutdanningen.
- Foredrag v/Mari Rege: ”Barnehagens muligheter – i et samfunnsøkonomisk perspektiv”. Styrker barnehagens viktige samfunnsmandat, omdømme og status.

Hovedtema 29. november:

- Rekruttering til barnehagelæreryrket og utdanningen, og tiltak for å beholde de gode pedagogene som er i barnehagene, med fokus på profesjon og faglighet (GLØD). Presentasjon av den nye kompetansestrategien for fremtidens barnehage v/KD. ”Barnehagens viktig samfunnsmandat – nå og i fremtiden” v/Kanvas (oppfølging av GLØD-nettverkets arbeid etter møtet med Mari Rege). Nytt fra HIOA, knyttet til rekruttering - og tiltak for å beholde.
- Foredrag om regelverket knyttet til personvern i barnehagen v/jurist fra Datatilsynet.

Dialogmøter blir holdt når det er behov for en grundig gjennomgang av spesifikke tema. 13. desember arrangerte vi et dialogmøte om Basil og den nye økonomiforskriften for kommunene og bydelene.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse knyttet til resultatkravet.

Fylkesmannen har prioritert veiledning til kommunene om forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager

Vi har i løpet av 2013 hatt to regelverkssamlinger om likeverdig behandling og to samlinger om økonomiforskriften på barnehageområdet. Det sistnevnte ble satt på dagsorden etter ønske fra våre kommuner og bydeler.

Samlingene om likeverdig behandling har variert både i form, innhold og omfang. Den ene samlingen ble gjennomført regionsvis. Regionene meldte ifra om problematiske områder ved forskriften om likeverdig behandling og praktisering av den. Gjennom dialog, diskusjon og gruppearbeid ble veiledningen gitt av oss. Kommunene sier at de opplever disse samlingene som nyttige da de er tilpasset deres ønsker og behov. De har vært tidkrevende for oss. Den andre samlingen omhandlet endringer i rundskrivet, §§ 7 og 8 i forskriften samt krav til saksbehandling etter reglene i forvaltningsloven.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse knyttet til resultatkravet.

Fylkesmannen har hatt særlig fokus på veiledning av kommuner der klagesaksbehandlingen og tilsyn avdekker manglende oppfyllelse av barnehagelov og forskrifter, jf. resultatområdene 33.2 og 33.4

Gjennom klagesaksbehandling har vi i to tilfeller oppdaget brudd på annet regelverk, som resulterte i vedtak om pålegg. Det ene pålegget ble gitt til Nesodden kommune, det andre til Hurdal kommune. Pålegget til Nesodden kommune gjaldt at kommunen ikke kan avkorte ikke-kommunale barnehagers tilskudd på grunnlag av kortere åpningstid per år som følge av ferielukking. Pålegget til Hurdal kommune var tilknyttet godkjenning av en ikke-kommunal barnehage.

Når det gjelder manglende oppfyllelse av barnehagelov og forskrifter avdekket gjennom vårt tilsynsarbeid, har vi tett oppfølging av kommunen inntil tilfredsstillende tilbakemelding er gitt. Tilbakemeldingen kan både være kortsiktig om at lovbruddet innen fristen er rettet opp eller langsiktig med plan for hvordan lovbrudd kan rettes opp.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse knyttet til resultatkravet.

Øvrig oppgave

Fylkesmannen har fulgt opp kommunens ansvar med å tilrettelegge barnehagetilbudet til samiske barn og kommunenes ansvar for tilrettelegging

Regionens eneste samiske barnehage er knyttet til en barnehageenhet i Bydel Grünerløkka og følger all informasjon om kompetansetiltak som kommer fra oss. Vi har også besøkt den samiske barnehagen og fått god innføring i hvordan de tar vare på det samiske språk, kultur og tradisjoner. Samisk barnehage var tema på vårt møte med barnehage- og skoleeiere i september.

Vi vurderer stor grad av måloppnåelse knyttet til dette oppdraget.

33.4 Tilsyn

Vår måloppnåelse av følgende resultatkrav:

Tilsyn der tema, objekt og omfang er basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger

Vi har valgt tilsynsystema, objekt og omfang basert på risiko- og vesentlighetsvurdering. Tema for stedlig tilsyn i 2013 har vært kommunen som tilsynsmyndighet. Bakgrunn for valg av tema var opplysninger i BASIL om tilsynsaktivitet, eksterne rapporter fra barnehagefeltet, samt vårt behov for mer kunnskap om kommunen som tilsynsmyndighet. Tema for hendelsesbasert tilsynene var norm for pedagogisk bemanning og forskrift om likeverdig behandling (både gammel og ny forskrift).

I tillegg til de ovennevnte tilsynene har vi avsluttet tilsynene som ble startet i 2012. Tema i 2012 var knyttet til et av fokusområdene angitt i embetsoppdraget, Kommunen som godkjenningsmyndighet.

Etter en samlet vurdering anser vi at vi i høy grad har innfridd dette resultatkravet.

Gjennomføring av tilsyn med minst fem kommuner og at minimum to av tilsynene er stedlige

I alt hadde vi tilsyn med ni kommuner i Akershus hvorav fire var skriftlig (påbegynt i 2012) (kommunen som godkjenningsmyndighet), tre hendelsesbaserte (forskrift om pedagogisk bemanning og forskrift om likeverdig behandling) og to stedlige (kommunen som tilsynsmyndighet). Vi sikrer gjennom tilsynsarbeid at kommuner som vi utfører tilsyn med retter lovbruddene. Dette sikres ved at barnehagemyndigheten må gi tilfredsstillende tilbakemelding før tilsynet avsluttes av oss.

Alle tilsynene er gjennomført. Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Bistå Utdanningsdirektoratet i utviklingen av tilsynet på barnehageområdet

Vi har bistått Utdanningsdirektoratet i utviklingen av tilsynet på barnehageområdet ved å delta aktivt på direktoratets samlinger og ved å gi høringssvar på forslag til kontrollspørsmål.

Vi anser at resultatkravet er innfridd.

Implementering av ny tilsynsmetodikk på barnehageområdet

Vi har i 2013 arbeidet med overgang fra systemrevisjon til metodehåndboken. Kontrollspørsmålene har vært et godt verktøy for effektivt å vurdere lovlighet. Metoden legger opp til veiledning og dialog med kommunene noe som har gitt god respons fra tilsynsobjekter. Kommunene melder tilbake at vår tilsynsprosess oppleves som god læring. For øvrig erfarer vi at et grundig arbeid med forhåndsdefinering av lovkrav skaper enighet/felles forståelse i tilsynsgruppen og ovenfor kommunene.

Vi har hatt en gradvis implementering av metodehåndboka. Den gradvise overgangen innebar at vi valgte å ha slutt møte hvor både lovbruddene ble presentert og veiledning knyttet til forbedringspunkter ble gitt. Den foreløpige rapporten ble sendt i etterkant av slutt møte.

Vi anser at resultatkravet er innfridd.

Gjennomført tilsyn etter de til enhver tid gjeldende føringer fra Utdanningsdirektoratet for å sikre likebehandling og ensartet tilsynspraksis.

For å sikre likebehandling og ensartet tilsynspraksis i barnehagesektoren leser vi andre embeters tilsynsrapporter lagt ut på nettet. I tillegg har vi et bredt samarbeid med de fem fylkene vi er i nettverk med. I dette fora diskuterer vi viktige og prinsipielle spørsmål og problemstillinger knyttet tilsynsarbeid.

Vi anser med dette at vi har oppfylt tilsynskravene fra embetsoppdraget i 2013.

33.5 Kontroll av årsmelding per 15/12 og årsregnskap for ikke-kommunale barnehage

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

At data fra årsmeldingsskjemaet er kvalitetssikret innen fristen

I forkant av årsmeldingsarbeid hadde vi en egen samling om BASIL. Hensikten med møtet var å etablere felles forståelse for føring av data i årsmeldingen. Under samlingen la vi vekt på hvorfor dataene i årsmeldingen var så viktig, hva de ble brukt til, hvordan man kan bruke opplysninger fra årsmeldinger i kommuners tilsynsarbeid samt at vi brukte tid på å gå igjennom deler av barnehageloven med tilhørende forskrifter. Det var godt oppmøte fra kommuner og bydeler. Ellers foregår mesteparten av veiledningen under årsmeldingsarbeidet ved at barnehageeiere og/eller barnehagemyndigheten tar kontakt på telefon, e-post eller sender skriftlige henvendelser i form av brev.

Vi følger nøye med at alle barnehager og barnehageeiere rapporterer data i årsmeldingsskjemaet i BASIL innen fristen. Videre kvalitetssikrer vi dataene i årsmeldingen. I og med at embetet har ca. 1600 barnehager har vi ikke mulighet for å kontrollere absolutt alle opplysninger, men vi har hatt fokus på viktige områder. Vi har eksempelvis påsett at antall barn er innenfor barnehagens godkjenning – altså at det er nok godkjent oppholdsareal og at eventuelle begrensninger i alder eller antall barn er overholdt, at barnehagen har nok pedagoger og at pedagoger ikke har prosentvis stilling, at alle barnehager har en styrer m.m. I de tilfeller hvor vi oppdager feil eller brudd på gjeldene regelverk, blir kommunen kontaktet og bedt om oppfølging av de aktuelle barnehagene. Vi opplever kontrollen vår som nyttig og kommunene er også positive til dette arbeidet.

Vi anser kontrollen med årsmeldingene som meget god og vurderer at resultatkravet er innfriddt.

At alle barnehager og barnehageeiere har rapportert data i skjemaene for årsmeldinger og årsregnskap innen fristen

Når det gjelder årsregnskap for ikke-kommunale barnehager er rollen vår å kontrollere at ikke-kommunale barnehager leverer årsregnskapsskjema i BASIL innen fristen. Dette gjør vi ved å formidle viktige frister og viktigheten av rapporteringen til barnehageeiere og barnehagemyndigheten. Vi pleier også å få faglige spørsmål om regnskapsføring både fra barnehageeiere, barnehagemyndigheten og regnskapsførere/revisorer. Ved hjelp av direktoratets faglige veiledning til skjema har vi klart å besvare spørsmålene og de gangene problemstillingene har vært for komplekse har vi også tatt kontakt med direktoratet for avklaring. Vi mener direktoratet bør strebe etter å ha en egen samling om føring av årsregnskap, slik at innrapportert data blir korrekt og av god kvalitet. Ikke minst er dette viktig av hensyn til økonomiforskriften til barnehageloven.

Måloppnåelsen på dette punktet anses som god og vi vurderer at resultatkravet er innfridd .

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Barnehageforum er en viktig arena for å nå mange med informasjon, presentasjon av aktuelle satsingsområder og for erfaringsdeling barnehagemyndighetene i mellom, i alle våre kommuner. I tillegg har det vært gitt informasjon

i andre naturlige fora, også som veiledning på telefon og e-post. Vi har dialogmøter med kommuner og bydeler der det er særskilt behov for det.

Vår måloppnåelse av resultatkrav:

Iverksette tiltak under satsingen Vennskap og deltakelse – kompetansesatsing for barnehageansatte, herunder tiltak for å ivareta mangfolds – og likestillingsprinsippet

Tiltak for gjennomføringen av Vennskap og deltakelse – kompetansesatsing som ble videreført i 2013: Vi har formidlet informasjon om satsingen og kriterier for å søke midler, til alle kommuner og bydeler, både muntlig og skriftlig. Vi har behandlet søknader og tildelt midler etter en gitt nøkkel i samsvar med oppdraget. Alle 22 kommuner i Akershus søkte, og fikk midler. Rapportene viser at kommunene har jobbet svært bra med årets satsingsområder. Sørums kommuner har bl.a. laget felles planer for barnehage og skole, på en interessant måte.

De ulike tiltakene har til sammen hatt ca 18000 deltakere (mange ansatte har deltatt på flere av tiltakene). God fordeling mellom kommunale og ikke-kommunale deltakere. Vi ser et økt interkommunalt samarbeid når det gjelder kompetansetiltak og alle regionene driver et utstrakt samarbeid, ikke minst på bakgrunn av gode erfaringer fra deltakelse i GLØD-nettverket.

Alle 15 bydeler i Oslo søkte, og alle ble tildelt midler. Rapportene her viser også svært godt arbeid. I Oslo hadde de ulike tiltakene til sammen ca 19000 deltakere (mange ansatte har deltatt på flere av tiltakene). Færre ikke-kommunale deltakere i 2013.

Fordi den samme strategien har gått over lengre tid, har kommunene videreutviklet mange av temaene, som bl.a. når det gjelder det psykososiale miljøet (relasjonskompetanse, danning, etikk, tilknytning og trygghet hos de yngste barna m.m.). På området språk, er satsingen fortsatt stor. Det flerkulturelle perspektivet jobber de fleste med, likeså tiltak knyttet til barn med spesielle behov og tverrfaglig samarbeid. Svært mange har gode tiltak for opplæring av assistentene (kurs, fagbrev, fagskole). Mangfold – og likestillingstiltak går igjen som viktige tiltak (nærmere omtalt annet sted i rapporten).

Tiltak til styrking av barnehagenes kompetanse på områdene språkstimulering for minoritetsspråklige førskolebarn og flerkulturell pedagogikk:

Vi deltar i styringsgruppe og fagnettverk i NAFOs regi. Dette er et velfungerende samarbeid som gir mange gode tiltak i kommunene. Det nyeste tiltaket er samarbeid om KDs tilbud om opplæring av barnehagemyndigheten, innen dette temaet (avsluttes med en konferanse våren 2014).

De statlige midlene blir sett på som en viktig mulighet til kompetansehevende tiltak, som når mange. I noen kommuner/bydeler er det statlige tilskuddet de eneste kompetansemidlene som gis til barnehagene.

Vi vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

Embetet har bidratt til at kommuner har implementert veilederen Barns trivsel – voksnes ansvar

Veilederne om språk og barns trivsel er blitt godt mottatt og er mye brukt. Vi ser også av rapportene for bruk av kompetansemidlene, at det som er formidlet på Barnehageforum blir brukt i kommuner og bydeler (noe som var vår intensjon). Gode tiltak i kommuner og bydeler deles med andre på Barnehageforum. Erfaringsdeling er en viktig motivasjonsfaktor som gir positive ringvirkninger (se også punktet 33.3 Informasjon og veiledning – særskilt informasjon). Alle bydelene og kommunene har gode rutiner for å sikre at de ikke-kommunale barnehagene får samme mulighet til å delta i alle tiltakene på linje med de kommunale. I Oslo er det noe nedgang i deltakelsen av ikke-kommunale barnehager. De sier det skyldes at de ikke ønsker/har tid til å delta, selv om de har deltatt i planleggingen.

Vi har bistått Utdanningsdirektoratet med å foreslå/finne kompetente personer/barnehager til ulike tiltak som bl.a. til utprøving av refleksjonsverktøy knyttet til den nye språkveilederen.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

Embetet iverksatte tiltak har bidratt til veiledning av nyutdannede og lederutdanning for styrere

Tiltak for veiledning av nyutdannede barnehagelærere:

Vi jobber med dette sammen med HIOA og andre relevante aktører for stadig å forbedre dette tiltaket og sikre at kommunene følger opp sitt ansvar. Mange kommuner har gode rutiner for dette, men får det ikke alltid like godt til i praksis.

Veiledning av nyutdannede er tema i alle relevante fora (Karrieredagen på HIOA for 3. årsstudentene, i Barnehageforum og utsending av materiell knyttet til tiltak i andres regi).

Vi informerer om styrerutdanningen i alle relevante fora, både skriftlig og muntlig.

Vi vurderer at resultatkravet er innfridd.

Embetets iversatte tiltak har bidratt til økt rekruttering av menn i barnehagen. Dette punktet ses i sammenheng med rekrutteringsarbeid i større omfang

Tiltak for rekruttering av barnehagelærere i samarbeid med fagmiljø og i regionalt arbeid - GLØD: Siden Oslo og Akershus fortsatt mangler mange barnehagelærere, blant annet på grunn av stor utbygging som gir behov for flere, har rekrutteringsarbeidet gått kontinuerlig i flere år. Vårt bredt sammensatte GLØD-nettverk er evaluert og fornyet med noen flere aktører. Nettverket har ca 6 møter i året og deltakelsen er stor. Satsingsområdene er evaluert og spisset for å få størst effekt av tiltakene. Vi koordinerer nettverket.

Midler for 2013 har gått til følgende rekruttering og likestillingstiltak

- Karrieredag på Høgskolen i Oslo og Akershus for tredjeårsstudentene, med foredrag knyttet til relevante temaer om det å jobbe i barnehage (ca 90 studenter) og stands hvor bydeler og kommuner presenterte sine barnehager. Flere av studentene som deltok, startet å jobbe i noen av disse bydelene og kommunene etter endt utdanning.
- Frikjøp av én person på Høgskolen i Oslo og Akershus for koordinering av skreddersydde etter- og videreutdanningstiltak for å rekruttere og beholde barnehagelærerne som er i barnehagene. Denne personen sitter i GLØD-nettverket og er koordinator for vår deltakelse på utdanningsmesser. HIOA har laget en film som presenterer barnehagelærerutdanningen, filmen kan brukes av GLØD-nettverket.
- Pilotprosjektet "Menn og kvinner i ALLE barnehager", for rekruttering av menn, fortsatte ut 2013. Veilederne i prosjektet har fått honorar. Vesentlig for prosjektet er at det settes tydelige mål for å få flere menn, og at det er forankret i kommunenes øverste ledelse. Et av resultatene er at en del kommuner har vedsatt dette arbeidet og forankret det i ledelsen, med Asker kommune som et svært godt eksempel.
- Regionale nettverk for alle kommunene og bydelene som ble opprettet i forbindelse med GLØD-nettverket, jobber bra og dekker alle regionene i våre kommuner. Nettverkene jobber med konkrete tiltak på bakgrunn av vår evaluerte handlingsplan for GLØD og får tildelt midler etter søknad (lokal tilpasning). Kommuner som har god barnehagelærerdekning, jobber mer med likestillingstiltak.
- Likestillingsteam som er opprettet med representanter fra regionene og Høgskolen i Oslo og Akershus, er en del av GLØD-nettverket.
- Kommunene som har likestillingsprosjekt tilbys faglig veiledning fra Høgskolen i Oslo og Akershus, en ressurs vi gir tilskudd til. Vi ser at dette resulterer i gode lokale prosjekter hvor erfaringene deles med andre. Mange viderefører elementer fra det nasjonale likestillingskuset som våre fylker har gjennomført.

Det er også tildelt midler til regionale samlinger med likestilling som tema og til flere som har startet opp med Lekeressurs – ungdomsskolegutter som lekeressurs i barnehagene, etter Lillehammermodellen (lokalt tilpasset). Vestby kommune har kommet langt med dette. Viktig effekt: godt samarbeid med skolene og viktig omdømmebygging for barnehageyrket og utdanningen. Samisk barnehage i Oslo har fått tilskudd til sitt likeverdsprosjekt, etter søknad.

Vi vurderer sin måloppnåelse som høy på aktivitetsområdene knyttet til rekruttering og resultatkravet er i høy grad innfridd.

Embetet har bidratt til etablering av midlertidige studieplasser/videreutdanning for barnehagelærere og kompetansehevingstiltak for assistenter

Vi har også i 2013 hatt et godt samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus i forbindelse med mange av rekrutteringstiltakene. Utdanningstilbudene de gir er ut fra våre behov og evaluering av hva som virker. Utdanning er fortsatt det tiltaket som gir best effekt, men det tar tid. Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og tilsvarene FAD i Bærum, er en suksess. I 2013 ga ABLU og FAD 90 nye barnehagelærere.

Videreutdanning i barnehagepedagogikk for de med annen relevant pedagogutdanning ga 22 nye barnehagelærere (de som fullførte). Ekstrabevilgning ga 30 nye studieplasser. Dette studietilbudet har flere søkere enn plasser.

Kompass for assistenter er også en suksess, det gir viktig kompetanse til de ufaglærte og motiverer til å ta barnehagelærerutdanning. I 2013 var det tre Kompassklasser; én for menn, én for assistenter på dispensasjon fra utdanningskravet og én for de med minoritetsspråklig bakgrunn. Stort engasjement og lite frafall. 90 personer tok dette studiet i 2013. Bestått eksamen gir 15 studiepoeng. Ekstramidler har gjort at vi har hatt tre klasser til enhver tid.

HiOA har utviklet et Før-Kompass for assistenter, i et pilotprosjekt med Bydel Søndre Nordstrand, med noe tilskudd fra oss (utviklingsmidler). Et svært omfattende og godt undervisningsopplegg som går over lang tid. En nyttig opplæring bl.a. for assistenter med minoritetsspråklig bakgrunn, hvor et av temaene er "Norsk i barnehagerelatert dagligtale". Denne modellen kan deles med andre når prosjektet er evaluert i 2014. Bydelen melder tilbake om stor deltakelse og begeistrede deltakere.

Tverrfaglig samarbeid

Prosjektet "Erobre verden – natur, danning og språk", et tverrfaglig samarbeid mellom Høgskolen i Oslo og Akershus, Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring, Naturfagsenteret og oss, ble avsluttet sommeren 2013. Det var vellykket både for samarbeidspartnerne og de bydelene og kommunene som var med. Det ble laget en film knyttet til prosjektet. Filmen og mer til ble presentert på Barnehageforum til inspirasjon. Dette er også en måte å profilere de nasjonale kompetansesentrene som er viktige støttepillarer i kompetansebyggingstiltak.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse knyttet til utdanningstiltak og resultatkravet er innfridd.

Kommentar til tabelloversikt

Antall deltakere i kompetansehevingstiltak for assistenter (fagbrev og basiskompetanse) vil kunne bli justert, jf. rapportering fra kommunene med frist 30. mai 2014.

Kompetansetiltak	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Videreutdanning i barnehagepedagogikk	Høgskolen i Oslo og Akershus	33	20	13
PUB-studier	Høgskolen i Oslo og Akershus	26	25	1
Kompetansehevingsstudie for assistenter	Høgskolen i Oslo og Akershus	90	50	40

Kompetansetiltak jf 20 mill.	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager	Midler pr tiltak(kr)
Fagbrev (praksiskandidatordningen)	Lokale og eksterne	105	85	20	1205700
Basiskompetanse for assistenter	Lokale og eksterne	260	185	75	294000

34.3 Andre satsingsområder

Vi informerer både skriftlig og muntlig om nye handlingsplaner og særskilte satsingsområder på barnehageforum og andre relevante arenaer, samt på våre nettsider.

Vår vurdering av følgende resultatkrav:

Embetenes iverksatte tiltak har bidratt til å styrke barnehagenes kompetanse innenfor språkstimulering for minoritetsspråklige førskolebarn

Vi har støttet arbeidet i de regionale nettverkene og gitt rom for erfaringsdeling på et bredt plan.

Vi deltar i styringsgruppe og fagnettverk i NAFOs regi. Dette er et velfungerende samarbeid som gir mange gode tiltak i kommunene. Det nyeste tiltaket er samarbeid om KDs tilbud om opplæring av barnehagemyndigheten, innen dette temaet (avsluttes med en konferanse våren 2014).

Vi har gitt midler til et større prosjekt gjennom NAFO "Flerspråklige fortellinger i barnehagen". Utvikling av fortellinger som formidles flerspråklig. Dette vil bidra til et bedre samarbeid med barnehage og foreldre når det gjelder språk og språkforståelse. Det skal bl.a. resultere i en ny digital barnebok med lydfiler på mange språk.

Embetenes iverksatte tiltak har bidratt til videreutvikling av flerkulturell pedagogikk

Vi har iverksatt et kompetanseløft på det flerkulturelle området. Dette er en fireårig satsing fra høsten 2013. Det første året er en utprøvsperiode, med Høgskolen i Oslo og Akershus som støtte i en barnehage- og skolebasert etterutdanning i fire utvalgte kommuner i Oslo og Akershus.

Vi holdt først informasjonsmøte om satsingen for Oslo kommune og kommunene i Akershus den 24.09.2013. Private barnehageeiere var også invitert til å delta i satsingen. Etter søknad ble fire kommuner plukket ut; Asker, Bærum, Nes og Skedsmo. Hver kommune deltar med seks enheter, tre barnehager og tre grunnskoler. Blant barnehagene som deltar er også private. Vi inviterte de utvalgte kommunene til nytt informasjonsmøte den 11.11.2013, der også Høgskolen i Oslo og Akershus deltok, samt Utdanningsdirektoratet og NAFO. Hver kommune har fått utbetalt kr 600 000 for deltakelse i satsingen. Med bistand fra Høgskolen i Oslo og Akershus, har de fire kommunene levert inn prosjektbeskrivelser med planer for satsingen.

Vi har deltatt på et møte som ble arrangert av nasjonal koordinator, Universitetet i Tromsø, der alle deltakende fylker diskuterte arbeidet så langt, planer og utfordringer.

Vi vurderer at oppdraget er gjennomført og at måloppnåelsen så langt i prosjektet har vært god.

Vi vurderer høy grad av måloppnåelse på begge resultatkravene.

Øvrige oppgaver

Embetets iverksatte tiltak har bidratt til kompetanseutvikling i samisk barnehage: Se rapportering 33.3.

Tiltak på barnehageområdet i Handlingsplan for å bedre levekårene for rom i Oslo

Vi har i flere år hatt et særlig ansvar for å følge opp tiltak på barnehageområdet i Handlingsplan for å bedre levekårene for rom i Oslo. Vi har i forbindelse med denne oppgaven hatt svært god kontakt med byrådsavdeling for kultur og næring, seksjon for næring og mangfold og Skullerud voksenopplæringscenter for oppfølging av tiltakene. Det har kontinuerlig vært drøftet hvordan avsatte midler best mulig kan utnyttes, jf. oversendelse av Notat fra Oslo kommune 13.02.2013. Det vises videre til melding til direktoratet om svært liten og varierende deltakelse i tilbudet for førskolebarn på voksenopplæringscenteret. Vi søkte på denne bakgrunn omdisponering av midlene og fikk svar datert 11.12.2013 med melding om at vi kunne søke Utdanningsdirektoratet om å omdisponere midlene eller overføre dem til 2014. Det ble gjort, og vi vil i nærmeste fremtid drøfte bruk av midlene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 2 782 767,06	kr 646 812,48
31.4 Informasjon og veiledning	kr 1 789 959,13	kr 195 002,90
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 774 419,53	kr 19 467 623,34
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 1 256 371,09	kr 1 140 437,50
32.2 Kompetanseutvikling	kr 785 321,48	kr 1 107 423,73
32.3 Skoleporten	kr 296 465,02	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 622 248,63	kr 139 503,93
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr -15 223,00	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 694 878,28	kr 0,00
33.3 Informasjon og veil. bh	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 666 686,26	kr 0,00
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 0,00	kr 0,00
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 71 097,28	kr 864 066,14
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 1 066 784,30	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 89,00	kr 0,00
Sum:	kr 10 791 864,00	kr 23 560 870,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Vårt utgangspunkt for aktiviteter i 2013 var embetsoppdraget fra Statens Helsetilsyn. Vi har registrert en økning i hendelsesbasert tilsyn over for institusjoner.

Med utgangspunkt i kommunenes kvartalsrapportering har vi prioritert oppfølging av konkrete bydeler og kommuner.

Det vises til rapporteringen til Helsetilsynet.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Kommunene

I 2013 kom det inn 116 nye tilsynsklager på barneverntjenestenes saksbehandling. Dette er 36 færre enn i 2012. I 34 av disse sakene fant vi at det ikke forelå grunnlag for at den mottatte informasjonen krevde tilsynsmessig oppfølging. Dette innebærer at av de 116 nye tilsynsklagene, har 82 blitt fulgt opp som tilsynssak.

Vi har fulgt opp saker av alvorlig karakter, herunder;

- saker der barneverntjenesten henlegger meldinger til tross for at de har mottatt en eller flere alvorlige bekymringsmeldinger knyttet til barnets omsorgssituasjon eller atferd
- saker der barneverntjenesten ikke undersøker sakene grundig nok, og derfor ikke har et godt nok grunnlag for å avgjøre om en undersøkelsessak skal henlegges eller følges opp med forslag til tiltak
- barnet har ikke fått rett hjelp til rett tid
- saker der barneverntjenesten har brutt lovpålagt taushetsplikt
- saker der barneverntjenesten har forsømt seg med hensyn til å søke å få barnets uttalelse i saken
- saker der flere klager rettet seg mot barneverntjenestens ettervernsarbeid, herunder at det ikke fattes vedtak om avslutning av tiltak, at ungdommen i for liten grad gis anledning til medvirkning og at ettervernsarbeidet i for liten grad er styrt og forutsigbar for ungdommen

Det ble konkludert med lovbrudd i 19 behandlede tilsynssaker.

Institusjonene

Vi skal etter tilsynsforskriftens § 11 behandle alle muntlige og skriftlige henvendelser fra barn og deres foresatte ved plassering på institusjon. I 2013 behandlet vi 11 henvendelser. Henvendelsene omhandlet ulike forhold som valg av rom på en barneverninstitusjon, spørsmål tilknyttet trening, taushetsplikt og permisjon.

I 2013 kom det to nye tilsynsklager knyttet til barnevernsinstitusjoner, jf. barnevernloven § 2-3b. Dette er saker som omhandlet bekymringsmeldinger fra naboer til en barneverninstitusjon, politianmeldelse av beboer, og forhold knyttet til forsvarlig omsorg og behandling.

41.2 Planlagt tilsyn

Kommunetilsyn

I 2013 gjennomførte vi tre landsomfattende tilsyn. Bydel Frogner i Oslo kommune og Frogn og Asker kommune i Akershus ble valgt som tilsynsobjekter. Tema ved tilsynet var barneverntjenestenes oppfølging av barn i fosterhjem. Tilsynet omhandlet videre barnets medvirkning, samt råd og veiledning til fosterforeldrene.

I Frogn kommune ble det avdekket et avvik. Kommunen ikke hadde systemer som sikret at oppfølging og kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet ble utført i tråd med lovens krav. I Bydel Frogner og Asker kommune ble det ikke avdekket avvik. Tilsynene ble fulgt opp i henhold til veilederen for landsomfattende tilsyn utgitt av Statens helsetilsyn.

Vi utfører planlagt tilsyn også ved særskilt tilsyn. I 2013 hadde vi særskilt tilsyn med følgende kommuner og bydeler;

- Skedsmo
- Ullensaker
- Eidsvoll
- Nannestad
- Oppegård
- Bydel Gamle Oslo
- St. Hanshaugen

- Søndre Nordstrand

Grunnlaget for særskilt tilsyn er informasjon fra barneverntjensternes rapportering til oss, klagesaksbehandling, informasjon fra institusjonstilsynet og opplysninger fra annet hold. Særskilt tilsyn gjennomføres ved skriftlig brevskrivning, avholdelse av møter enten på fagnivå eller ved møter med øverste ledelse både i kommunen og hos oss. Kommunene konkretiserer selv sviktområdene i sin virksomhet i henhold til internkontrollforskriftens bestemmelser. Sviktområdene nedfelles i en fremdriftsplan. Fremdriftsplanen blir en plan for hvilke tiltak kommunen skal iverksette for å forhindre fremtidig svikt og lovbrudd.

For å systematisere og synliggjøre arbeidet med særskilt tilsyn, har vi utarbeidet en plan for dette tilsynet. Denne planen forklarer nærmere stadiene i tilsynsarbeidet angitt med tidsperspektiv. Vi har kalt denne planen for "Tilsynstrapp - fra dialog til endring (eventuelt sanksjoner)". Tilsynstrappen består av fem trinn og angir hva som skal skje innenfor hvert trinn til hvilken tid. Dette innebærer at vi har et godt verktøy for vårt arbeid med kommunene og den bidrar til at vi har et klart bilde av hva vi må gjøre når. Vi har satt i planen at et særskilt tilsyn i hovedsak ikke bør strekke seg ut over ett år.

Institusjonstilsyn

Vi utfører tilsyn med barnevernsinstitusjonene, omsorgssenter for mindreårige asylsøkere og sentre for foreldre og barn i henhold til barnevernloven med forskrifter. I løpet av 2013 har vi ført tilsyn med 76 tilsynsobjekter. Vi har gjennomført 178 individtilsyn, noe som utgjør 88 prosent av de lovpålagte tilsynsbesøkene.

Det har ikke vært utført systemrevisjoner på noen av institusjonene i 2013. Det vises til endring i: «*Forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner for omsorg og behandling*» i brev fra BLD datert 05.07.13.

Det har vært avholdt møter med fire private institusjoner og én statlig institusjon, vedrørende forhold som fremkom under tilsynsbesøk, de innsendte tvangsprotokollene eller på annen måte. Det har blitt åpnet tilsynssak i tre av sakene, og to av sakene er ikke avsluttet. Tilsynssakene omhandler forhold knyttet til internkontroll, utøvelse av tvang og føring av tvangsprotokoller, samt utøvelse av omsorgsansvaret i forhold til plasserte barn/unge.

Vi har fulgt opp to institusjoner særskilt innenfor individtilsynet. Det ble foretatt en risiko og sårbarhetsanalyse av virksomheten i institusjonene. Sviktområdene ble nedfelt i en framdriftsplan, med angivelse av hvilke tiltak institusjonene måtte iverksette for å unngå fremtidige lovbrudd. Vi har fulgt opp institusjonen tett i etterhånd og ser at tiltakene har medført ønsket resultat.

I 2013 ble det gitt ni pålegg til institusjonene i Oslo og Akershus. Det ble gitt til en kommunal institusjon, to statlige og de øvrige til private institusjoner. I tillegg ble det gitt fire begrunnede meldinger til tre kommunale institusjoner og en privat institusjon.

Vi hadde kontakt med 241 av de plasserte barna i løpet av 2013. Vi hadde samtaler med 204 barn.

Vi har i 2013 ført tilsyn med Bærum omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Vi i 2013 ført tilsyn med Sebbelows Stiftelse, som er ett av de fem sentrene for foreldre og barn i Oslo og Akershus.

Forøvrig vises det til årsrapport vedrørende institusjonene for 2013.

41.3 Klagesaker

Klagesaker - enkeltvedtak

Kommunene

I 2013 kom det inn 48 nye klager på enkeltvedtak fattet av barneverntjenestene i Oslo og Akershus. Dette er en reduksjon på 6 saker fra 2012. I 4 av sakene har saksbehandlingstiden vært over 3 måneder.

I 2013 mottok vi én tvistesak etter barnevernloven § 8-3. Saken er ikke ferdigbehandlet.

Institusjonene

I 2013 kom det inn 130 klager på enkeltvedtak rettet mot utøvelse av tvang på institusjonene, jf. rettighetsforskriften. Det er 67 flere klager enn i 2012.

41.9 Andre oppdrag

Det vises til rapportering under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i NAV

Totalt ble det behandlet 957 klager etter lov om sosiale tjenester i NAV. Vi behandlet ca. 200 saker mer i 2013 enn i 2012. Vi har merket oss spesielt at det er en nedgang i antall klagesaker på NAV-området og våre restanser pr. 31.12.13 er 41 saker mot 283 pr. 31.12.12.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Det ble gjennomført 10 systemrevisjoner knyttet til lovområdet. Herunder 6 tilsyn knyttet til kvalifiseringsprogrammet som for 2013-14 inngår i Helsetilsynets landsomfatende tilsyn. Kun én revisjon endte uten avvik. Vi gjennomførte 3 oppfølgingstilsyn med tidligere tilsyn for kvalitetssjekk. Det ble funnet avvik ved de tre tilsynene. Det ble videre gjennomført tilsyn med økonomisk rådgivning og § 17 der veileder er utarbeidet av oss. Helsetilsynet har volumkrav knyttet til antall tilsyn, og vi har derfor et avvik på 2 systemrevisjoner for 2013.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det er igangsatt ca. 18 hendelsesbaserte tilsynssaker på dette rettsområdet. De fleste av disse er lukket ved utgangen av året.

74.2 Planlagt tilsyn

6 revisjoner - lov om sosiale tjenester i NAV, kvalifiseringsprogrammet

1 revisjon - økonomisk rådgivning

3 revisjoner knyttet til lov om sosiale tjenester i NAV, oppfølgingstilsyn

Det vises forøvrig til årsrapporteringen til Helsetilsynet.

74.9 Andre oppdrag

Vi har ikke utført andre oppdrag på området i 2013.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Tilsyns- og klagesaksbehandling etter embetsoppdrag fra Statens helsetilsyn.

Vedr. prioriteringer: se neste avsnitt

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Tilsynssaker

Helseavdelingen

I 2013 behandlet Helseavdelingen 517 tilsynssaker, hvorav 100 ble avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal avklaring. Samlet saksbehandlingstid for de 417 ut-sakene med vurderinger var i gjennomsnitt 6,7 måned og

median 5,7 måned.

Det har vært en økning i antall henvendelser, men en reduksjon i antall ferdigbehandlede saker fra foregående år. Det har blitt gjennomført en nøye prioritering av saker som tas til behandling for å kunne redusere saksbehandlingstiden og kunne behandle alvorlige tilsynssaker med den grundighet sakens innhold tilsier.

82.2 Planlagt tilsyn

Helseavdelingen har i 2013 gjennomført 19 planlagte tilsyn, 17 i kommunehelsetjenesten og 2 i spesialisthelsetjenesten. På bakgrunn av en spesielt vanskelig periode knyttet personellsituasjonen prioriterte vi, i tråd med retningslinjer i oppdragsbrevet, ned planlagt tilsyn for å kunne sikre behandling av alvorlige tilsynssaker og rettighetssaker av stor betydning for enkeltindivider.

I spesialisthelsetjenesten har vi gjennomført to landsomfattende tilsyn med psykisk helsevern til barn og unge. Det ble gitt ett avvik ved ett av tilsynene.

I kommunale helse- og omsorgstjenesten ble det gjennomført:

- 6 landsomfattende tilsyn med helsestasjonstjeneste for barn 0-6 år, og funnet avvik ved alle tilsynene.
- 36 egeninitierte selvmeldingstilsyn med legemiddelhåndtering ved elektronisk spørreundersøkelse. I besvarelsene fra 16 av 36 kommuner/bydeler, ble det rapportert manglende samsvar mellom egne rutiner og kravene i legemiddelforskriften
- 3 tilsyn med iverksettelse/tildeling av omsorgstjenester og det ble gitt ett avvik i hvert av tilsynene.
- 1 oppfølgingstilsyn med nødvendig helsehjelp til akutt/ kritisk syke. Det ble ikke funnet avvik ved tilsynet.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Helseavdelingen

Tallene i Nestor viser at det ble avsluttet 502 helse- og omsorgssaker i 2013. Av syketransportsakene (103 saker) ble 95% avsluttet innen 3 måneder, og gjennomsnittet 1,3 måneder. For nødvendig helsehjelp-sakene (93 saker) ble 65 % avsluttet innen 3 måneder og gjennomsnittet 2,7 måneder. For øvrige klager helse og omsorg (306 saker) ble 32 % avsluttet innen 3 måneder og gjennomsnittet 3,8 måneder.

82.9 Andre oppdrag

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 9 – rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med utviklingshemning.

Det har i 2013 vært en markant økning i antall overprøvde vedtak ved embetet, fra 173 i 2012 til 214 i 2013. Sakene er også blitt mer sammensatte og komplekse, noe som har medført økt arbeidsbelastning på den enkelte medarbeider.

To av overprøvingene er blitt klaget inn til fylkesnemnda. Den ene saken ble avvist av nemnda mens den andre blir behandlet i januar 2014.

Det er blitt gjennomført 32 stedlige tilsyn og 4 systemrevisjoner. Ved alle revisjonene ble det avdekket avvik, noe som har medført særskilt oppfølging herfra. Videre er det blitt behandlet 3 nye hendelsesbaserte tilsynssaker og fulgt opp 2 fra året før.

Foruten saksbehandling av enkeltsaker og tilsyn har Fylkesmannen også gitt veiledning, opplæring og informasjon om lovverket, samt avholdt regelmessige møter med eksterne parter som spesialisthelsetjenesten.

Det er utarbeidet en egen rapport om arbeidet med kapittel 9 for 2013 her ved embetet. Rapporten er lagt ut på våre nettsider.

Det vises også til tall som fremkommer i Tilsynsmeldingen for 2013 fra Statens helsetilsyn.

Områdeovervåkning av spesialisthelsetjenesten

Områdeovervåkingen bygger på interne kunnskapskilder, dvs varslingssaker til Helsetilsynet etter § 3-3A i spesialisthelsetjenesteloven, bekymringsmeldinger fra pasienter og helsepersonell, tilsynssaker og meldinger om unaturlige dødsfall fra politiet.

Samarbeidet med Folkehelseinstituttets avdeling for rettspatologi og klinisk rettsmedisin.

Folkehelseinstituttet sender oss kopi av alle sine obduksjonsrapporter der det er opplysninger som kan tale for at det unaturlige dødsfallet kan skyldes feil ved undersøkelse eller behandling i helsetjenesten.

Samarbeid med politiet

Plutselige og uventede dødsfall som skjer mens pasienten er under behandling eller utredning i helsetjenesten, skal meldes til politiet. Politiet ber så Helseavdelingen hos oss om å vurdere om etterforskning bør iverksettes. Samarbeidet med politiet skjer også ved årlige møter.

Samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Helseøkonomiforvaltningen (HELFO) i tilsynssaker.

Vi har løpende kontakt/samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten ved Behandlergruppen i NAV Kontroll øst, og med Helseøkonomiforvaltningen ved HELFO Region Oslo og HELFO Region øst. Det har vært holdt ett formelt samarbeidsmøte i 2013. Vi har fått oversendt saker fra både NAV Kontroll øst, men særlig HELFO, med spørsmål om helsepersonell har handlet i strid med helselovgivningen. Det er opprettet tilsynssaker på bakgrunn av flere av disse.

Kontaktfylkesmann

Et nettverk av saksbehandlere ved alle fylkeskontorene i helseregionen Sør-øst ledes fra Helseavdelingen. Nettverket har to møter årlig. Disse ble også avholdt i 2013. I det ene møtet ble forslag til temaer for regionale tilsyn diskutert og samordnet. I det andre ble forslag til tema til det årlige møtet med det regionale helseforetaket diskutert og samordnet. For øvrig fungerer nettverket som en arena for utveksling av erfaringer med ulike tilsynsmetoder, og med ulike saker.

Saker av felles interesse har blitt diskutert via epost. Det har i egen regi vært avholdt fagmøter for landets fylkesleger, men ingen ordinære fylkeslegemøter i regi av Kontaktfylkesmannen.

Resultatområde 83 Folkehelse

Ingen tilsynsmessig aktivitet i 2013 (2 andre embeter som prøvefylker).

Det er planlagt 7 tilsyn høsten 2014.

83.2 Planlagt tilsyn

Ingen tilsyn utført - 7 tilsyn planlagt 2014.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Vi viser til framstillingen under Statens Helsetilsyn.

Resultatområde 42 Familierett

I brev fra departementet datert 24.04.2013 ble vi gitt fullmakt til å belaste kapittel 841 post 22 med inntil kr 100.000 på statsbudsjettet for 2013. Vi har benyttet de tildelte midlene for inneværende år til arbeid med separasjons- og skilsmissemalene, det vil si å opprette to nye maler, foreta nødvendige endringer i allerede eksisterende maler og fått oversatt bokmålstekstene til nynorsk og engelsk av to eksterne oversettere. I tillegg har vi fått nødvendig datateknisk bistand fra et eksternt konsulentfirma til separasjons- og skilsmisserapportene. Vi har også brukt midlene til å oppdatere saksbehandlerveiledningen, teste de aktuelle malsettene og tilrettelagt for utrulling til de andre embetene.

Antall separasjoner og skilsmisser har holdt seg stabilt de siste årene. Vi er opptatt av å finne gode, nye elektroniske løsninger for å øke effektiviteten. Vi har bidratt i BUFDIRs rapport om "Digitalisering av separasjon og skilsmissesaker" med å beskrive behov for å utarbeide elektroniske skjema og digital kommunikasjon. Malene som benyttes i saksbehandlingen av saker om separasjon og skilsmisse er revidert.

Det har vært en liten økning i saker som gjelder godkjenning av utenlandske separasjoner og skilsmisser. Sakene er ofte tid- og ressurskrevende, og særlig arbeidet med å verifisere dokumenter.

Ved godkjenning av ny forstander blir det veiledet om ekteskapsloven.

42.1 Ekteskapsloven

Det ble innvilget 2813 søknader om separasjon og 2500 søknader om skilsmisse. I 2013 kom det inn én søknad om tillatelse til å inngå ekteskap før 18 år. Vi mottok ingen saker om bigami.

Det ble behandlet 103 saker om skiftefritak.

Vi har ikke reist sak om ekteskapets gyldighet etter ekteskapsloven § 16 a i 2013. Videre har vi heller ikke behandlet saker etter ekteskapsloven § 13 annet ledd jf. § 14 siste ledd.

Det ble behandlet 3 saker om klage på folkeregisterets vedtak om ikke å utstede prøvingsattest.

42.2 Anerkjennelsesloven

Det kom inn 473 saker om godkjenning av utenlandske separasjoner og skilsmisser i 2013. 331 saker ble godkjent, og 36 fikk avslag på sin søknad.

42.3 Barneloven

Vi mottok 25 skriftlige henvendelser i saker etter barneloven. Henvendelsene gjaldt i hovedsak spørsmål om foreldreansvar, fast bosted og samværsrett, stadfestelse av avtaler etter barneloven § 55, samt spørsmål om reisekostnader ved samvær.

42.4 Veiledning og informasjon

Vi besvarer daglig telefoner og e-poster fra private personer, advokater med fler, som ønsker informasjon og veiledning om barneloven. Særskilt gjelder dette informasjon om reisekonstnader ved samvær.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Det er fire krisesentre i våre to fylker. I 2011 og 2012 gjennomførte vi fire tilsyn med tre vertskommuner samt Oslo. Etter vår vurdering fungerer alle de fire krisesentrene tilfredsstillende, slik at tilsyn med de øvrige kommunenes krisesentervirksomhet ikke har vært hensiktsmessig i 2013.

Våren 2013 ble det gjennomført en kartlegging av kommunenes organisering av krisesentertilbudet etter initiativ fra departementet.

Kartleggingen viste at to av krisesentrene er organisert som et interkommunalt selskap, ett krisesenter er regulert ved avtale om interkommunalt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28a og det siste som en privat stiftelse med varighet til 1.1.14. Etter denne dato drives krisesenteret etter kontraktsstyring.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Embetsoppdraget fastslår at det minimum skal utføres ett tilsyn ved hvert familievernkontor hvert tredje år. Vi

gjennomførte tre systemlignende tilsyn i 2013 og planlegger to tilsyn i 2014. Dette er i tråd med volumkravet fra departementet.

Vi fant ingen avvik ved noen av kontorene. Ett av kontorene ble bedt om å gjennomgå regelverk for å melde bekymring til barneverntjenesten, regelverk for informasjon om journalføring og føring av klientprotokoll og rutiner for oppbevaring av klientsaker.

Det ble påpekt at ressursituasjonen for de tre kontorene ikke tilfredsstiller Bufetats bemanningsnorm. Alle tre kontorer ble bedt om å ta dette opp med Bufetat.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Som et resultat av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets satsing på kompetansehevende tiltak for ansatte i barnevernet, ble det i mai 2013 avholdt en felles to-dagers konferanse for barneverntjenestene i Oslo og Akershus.

Tittelen for barnevernkonferansen var: "Barnevern - fag og styring". Innholdsmessig var foredragene knyttet til forskning på barnevernområdet, forståelse for hva omsorgssvikt innebærer for barnet, hva internkontroll betyr og om den spennende og utfordrende barnvernlederrollen. Antall deltagere var 140.

I november 2013 ble det avholdt en Høstkonferanse for ansatte i barneverntjenestene i Oslo og Akershus, med 155 deltagere. Tema for konferansen var som følger:

- Informasjon om foreløpig statsbudsjett for 2014 og politiske signaler
- "Sjumilssteget" presentert av Fylkesmannen i Troms
- Presentasjon av arbeidet til Barnehuset i Oslo og politiets arbeid med barn utsatt for vold og seksuelle overgrep
- Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging tok opp spørsmålet om hva som er så vanskelig med volden
- "Barndommen kommer ikke i reprise" - Ny strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom ble presentert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ny veileder om barneloven og barnevernloven ble presentert
- Aktuelle juridiske problemstillinger ble tatt opp

Høsten 2013 ble det avholdt et møte med Fylkesmannen i Nordland om "Ungdom i svevet" og Fylkesmannen i Troms om "Sjumilssteget" hvor de respektive fylkesmenn orienterte om sine prosjekter. Vi orienterte om prosjektet "Forskningssirkler".

En viktig del av vår virksomhet er å gi råd og veiledning til barneverntjenetene i våre to fylker. Spesielt gis dette på det juridiske området. Det er et stort behov hos barneverntjenestene om informasjon om barnevernloven og forvaltningslovens bestemmelser. Mye informasjon gis gjennom vår telefonvaktordning. I tillegg mottar vi mange e-poster med spørsmål om lovforståelse. Ved behov har vi besøkt noen barneverntjenester for å gi nærmere informasjon om utvalgte temaer.

Også i 2013 har vi fokusert på å utvikle nettsidene våre "Barn og foreldre". Våren 2013 var en aktiv periode med hyppige artikler. Men på grunn av stort arbeidspress høsten 2013 ble dette arbeidet noe nedprioritert.

I 2013 har vi fortsatt vårt engasjement for prosjektet "Forskningssirkler", som ble startet opp i 2012. Diakonhjemmet Høgskole og Høgskolen i Oslo og Akershus har drevet et utviklingsarbeid med mål om å utvikle arbeidsmetoder og bærekraftige strukturer for økt brukermedvirkning blant barn og unge i barnevernets førstelinjetjeneste. Det er gjennomført to forskningssirkler med deltagere fra barneverntjenestene i Oslo og Akershus.

En forsker fra hver av høgskolene har drevet hver sin forskningssirkel med 10-12 deltagere fra både Oslo og Akershus i hver gruppe. I en forskningssirkel samarbeider praktikere og forskere om utvikling av ny innsikt, kunnskap og utvikling av praksis og utdanning. En forskningssirkels arbeidsperiode er ca. 1 1/2 år. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger om prosjektet direkte fra deltagerne ved at vi har deltatt på oppstarts, midtveis og avslutningsseminarene.

Vi har faste møter på barnevernområdet med samarbeidspartnere, som Oslo kommune sentralt, Bufetat og de øvrige fylkesmennene i vår region.

45.2 Fritak for taushetsplikt

I 2013 kom det 65 nye saker til sosial- og familieavdelingen om fritak for taushetsplikt etter barnevernloven og sosialtjenesteloven i NAV.

I tillegg til nye skriftlige saker mottok vi mange telefoner og e-poster fra advokater og ansatte i offentlig tjeneste, som ønsket veiledning om hvordan søke om fritak for taushetsplikt.

45.4 Biologisk opphav

I 2013 mottok vi 77 nye saker om biologisk opphav og andre spørsmål om adopsjon. Mange henvendelser kommer fra biologisk familie som ønsker kontakt med bortadoptert barn, noe adopsjonsloven ikke gir adgang til.

Vi mottar mange telefoner og e-poster og gir mye veiledning på saksområdet.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Stillinger

I forbindelse med satsingen på kommunalt barnevern, fikk Oslo kommune i 2012 midler til videreføring av 50,3 stillinger innvilget i 2011, samt midler til 11,1 nye stillinger i 2012. I 2013 fikk Oslo kommune innvilget ytterligere 36,2 stillinger, noe som innebærer totalt 97,6 nye stillinger i barnevernet for Oslo kommune i løpet av 2011 - 2013.

Kommunene i Akershus fikk midler til videreføring av 46,8 stillinger innvilget i 2011, samt 8,1 nye stillinger i 2012. I 2013 fikk kommunene i Akershus innvilget 31,6 stillinger, totalt 86,5 nye stillinger i løpet av 2011 - 2013.

Etter vår vurdering har disse midlene vært et svært viktig bidrag til styrking av tjenestene. Fylkesmannen har fått mange og positive tilbakemeldinger fra kommuner og bydeler om styrkingen av barnevernet. Vi ser imidlertid at antall saker fortsatt øker i barnevernet. Det gjør at mange barneverntjenester fortsatt har en utfordrende situasjon på tross av styrkingen.

Kompetansemidler

I 2013 har det blitt fordelt kr. 4 701 061,- til Oslo kommune til kompetansehevende tiltak. Alle bydelene har blitt tildelt midler.

I 2013 har det blitt fordelt kr. 4 110 848,- til kommunene i Akershus. Det var kun en kommune som ikke søkte om midler til kompetansehevende tiltak i 2013. Denne kommunen, sammen med noen fler, har blitt tildelt midler i etterhånd etter søknad, da Fylkesmannen hadde midler til rådighet.

Kompetansemidlene har i stor grad vært brukt av kommunene til opplæring og implementering av Kvellomodellen og Barnesamtalen.

Resultatområde 46 Universell utforming

I vårt årlige forventningsbrev til kommunene har vi formidlet at universell utforming og folkehelseperspektivet er viktige hensyn i planleggingen som best ivaretas på lokalt nivå. Lokale avveininger på dette området og hensynet til gode helhetsløsninger kan være utslagsgivende for politisk valg av resultatet.

Fylkesmannen og fylkeskommunen har delt ansvar for oppfølgingen av nasjonal handlingsplan. Stimuleringsarbeidet for å fremme arbeidet med universell utforming i kommunene i Akershus skjer gjennom tettstedsprogrammet til Akershus fylkeskommune. Selv om vi ikke har prioritert å søke om midler til oppfølging av handlingsplanen, har vi i samarbeid med Akershus fylkeskommune fremmet Sørums kommune som kandidat til

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMOA	3	23,1
Sum	3	

47.2 Bosetting av flyktninger

Bosetting av flyktninger i kommuner har vært et tema på alle særskilte møter vi har hatt med kommunenes politiske- og administrative ledelse. Alle kommuner vi har møtt har hatt avtaler med IMDi om mottak av et bestemt antall flyktninger i egen kommune. Mange, men ikke alle har oppfylt sin del av avtalen i løpet av året.

Kommunene har gitt tilbakemelding på at den største utfordringen de har er anskaffelser av boliger, særlig til større familier. Dette medfører at de fleste kommuner er restriktive med å inngå nye avtaler om et større antall personer som skal bosettes i egen kommune.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Vi har behandlet 5 klagesaker i 2013. I alle sakene ble kommunens vedtak stadfestet. Klagen omhandler rett til programmet og særlig forlengelse av programtid utover 2 år. Vi har videre gitt telefonisk råd og veiledning til kommunene fortløpende gjennom året.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Behandle klagesaker i henhold til introduksjonsloven

Vi har fått én klage etter introduksjonsloven. Klagen ble avvist fordi det ikke gjaldt et enkeltvedtak, jf. introduksjonsloven § 17.

Organisere av etterutdanningen for lærere som underviser voksne innvandrere i norsk og samfunnskunnskap

Vi organiserte i 2013 to etterutdanningskurs for ledere og lærere i norskopplæringen og for voksne innvandrere, ett for lærere fra hvert av de to fylker. Oslo kommune - utdanningsetaten ønsket lang dag og god utnyttelse av tiden. For disse lærerne ble det derfor arrangert et langt heldagskurs der første tema var "Nye digitale prøver" og siste tema "Morsmål som ressurs i opplæringen." For Akershus ble det arrangert et standard heldagskurs med tema "Nye digitale prøver." Kursdelen om "Nye digitale prøver" fikk ved deltakerevalueringen en gjennomsnittlig score fra oslolærerne på over 4 (der fem var mulig) for alle de aktuelle fem spørsmål, noe som må sies å være et positivt resultat. Dessuten kom det mange forslag til forbedringer og andre kommentarer. For Akershus ble dessverre evalueringen mangelfullt gjennomført for tilsvarende kurs, slik at vi ikke kan vite hvordan deltakerne responderte.

Oslolærernes vurdering av kursdelen om morsmål var i hovedsak positiv og noen kursdeltakerne mente at dette kurset var meget godt og nyskapende. På bakgrunn av evalueringen oppfatter vi at vårt oppdrag om å gjennomføre kurs med et fastsatt innhold ble utført meget tilfredsstillende, så langt vi er kjent med. Det ble bevilget kr 604 000,- til etterutdanning for lærere i norskopplæringen i 2013. Gjenstående midler etter at de sentrale kursene var gjennomført ble overført til etterutdanning i regi av kommunene selv, i alt kr. 370 637,- for de to fylker.

Organisere av etterutdanningen for lærere som underviser i grunnskoleopplæring for voksne

Det ble arrangert to sentrale etterutdanningskurs for lærere i grunnskoleopplæring for voksne, for lærere fra

henholdsvis Akershus og Oslo. Tilbakemelding fra kursene var noe blandet, fordi det lot til at man ikke hadde hatt et klart nok bilde av hvilke elevgrupper som de aktuelle lærerne arbeidet med. På et av grunnskolekursene var det ved en feil påmeldt en rekke deltakere som ikke møtte, noe som førte til høyere utgifter enn nødvendig.

Vi hadde ikke egne faglige mål for forvaltningen av midlene ut over det å bidra til at kursene kunne gjennomføres på en måte og et innhold som var hensiktsmessig for Vox, kommunene og deltakerne. I en slik sammenheng anser vi forvaltningen av midlene som vellykket. Bevilgede midler til etterutdanning for lærere i grunnskoleopplæring for voksne utgjorde kr. 369 269,-. Kr 283 799,- av dette ble utbetalt til lokal etterutdanning i de to fylkene, etter at utgiftene til de sentrale kursene var dekket.

Gjennomføre tilsyn med ordningene i introduksjonsloven

Embete fikk et oppdrag fra BLD om å føre tilsyn med om deltakere i introduksjonsprogrammet får et tilbud som er helårlig og på full tid etter introduksjonsloven § 4. Tilsynet skulle gjennomføres i minst to kommuner/bydeler. Etter en drøfting internt i embetet, ble det bestemt av barnehage- og utdanningsavdelingen skulle gjennomføre de pålagte tilsynene. Det er gjennomført skriftlig tilsyn med Bærum kommune og Oslo kommune, bydel Alna. Foreløpige rapporter er sendt ut, og oppdraget er oppfylt. Med høyt aktivitetskrav om tilsyn fra Utdanningsdirektoratet er det svært vanskelig å se at dette kan gjentas i 2014 uten tilførte ressurser.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravene er innfridd.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Det har blitt gjennomført tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Embete har en ledergruppe som er sammensatt av et flertall kvinner. Det gjenfinnes ingen systematiske lønnsforskjeller mellom kjønn, og ved hvert lønnsoppgjør blir likestillingsaspektet vurdert og tatt hensyn til. Vi tilstreber likestilling ved alle utlysninger av ledige stillinger. Dette gjelder likestilling mellom menn og kvinner og mellom mennesker med ulik kulturell bakgrunn eller funksjonshemmede.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 1 904 323,04	kr 1 815 174,60
42 Familierett	kr 2 568 535,39	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 425 139,02	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 543 344,06	kr 0,00
45 Barnevern	kr 2 627 888,57	kr 420 263,32
47 Integrasjon	kr 1 524 644,79	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 517 562,50	kr 0,00
Sum:	kr 10 111 437,00	kr 2 235 437,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Innrapporterte tall er antall saker første halvår 2013. Embetet overtok oppgavene 1. juli. Det ble ikke holdt ordinære tilsyn første halvår, men det var omfattende kontakt mellom oss og overformynderiene med hensyn til overføring av saker og midler til forvaltning.

Vi har i tillegg dessiert regnskap for overformynderiene for 1. halvår.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMOA	49	0
Sum	49	0

51.3 Forliksrådene

Vi mottok 10 klager på forliksråd. Klagene har omhandlet forhold som ikke faller inn under våre tilsyn. Vår oppgave har vært å redegjøre på generelt grunnlag for regelverket i tilknytning til opplysningene i klagene.

51.5 Tomtefesteloven

Det kom ikke inn noen saker til behandling etter tomtefesteloven i 2013.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

Det ble totalt utbetalt kr. 45.729.982,- i saker etter lov om fri rettshjelp. Litt mer enn 50 prosent av salær oppgavene og søknadene sendes inn elektronisk via rettsråd.no. Elektronisk innsending er ressurbesparende for oss, og fører til mer effektiv behandling av sakene.

Vi har registrert at det er utbetalt mindre via rettshjelpordningen i 2013 enn i 2012, og antar at dette skyldes at inntektsgrensene for fri rettshjelp har stått uforandret i mange år, og at det er få som oppfyller vilkårene.

52.1 Fri rettshjelp

Vi har behandlet 4691 salær oppgaver og søknader om fritt rettsråd. Vi rapporterer til Statens sivilrettsforvaltning hvert kvartal på fastsatt skjema.

Det kom inn 170 nye saker om fri sakførsel. Det er fattet 141 realitetsvedtak. 45 av disse er påklaget.

52.3 Navneloven

Vi realitetsbehandlet 7 saker. 6 vedtak ble stadfestet mens et vedtak ble omgjort.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnsikkerhetsutfordringer (fylkes-ROS)

Vår Fylkes-ROS er revidert, men vi ser behovet for en mer omfattende revisjon i tråd med nye utfordringer og etter veileder fra DSB. Med utgangspunkt i Fylkes-ROS har vi tidligere gjennomført kommunale øvelser, og deltatt i større øvelser som blant annet Øvelse Østlandet og Øvelse Hovedstad.

I samarbeid med Fylkesberedskapsrådet planlegges revisjon av Fylkes-ROS i 2014.

Vi har tett samarbeid med IFE, Kjeller, som nå er representert i Fylkesberedskapsrådet.

53.2 Regional samordning – forebyggende samfunnssikkerhet

Det vises brev jf. rapporteringskrav per 1. juni 2013.

Vi har i møter med kommuner, fylkesberedskapsråd og i andre sammenhenger arbeidet for å styrke evnen til risikoerkjennelse og risikoforståelse. Vi har i møter med kommunenes ledelse hatt oppmerksomhet knyttet til klimatilpassing og konsekvenser for Østlandet. I tråd med revisjon av FylkesROS ønsker vi å ytterligere styrke arbeidet med regional sikkerhet i Fylkesberedskapsrådet.

Vi har gjennom 2013 finansiert skogbrannovervåking med fly, men vil i samarbeid med våre brannvesen se på andre finansieringsmuligheter for 2014.

53.3 Samfunnsplanlegging

Beredskapsstaben er høringsinstans for kommuneplaner, konsekvensutredninger, reguleringsplaner og fylkesplaner. I tillegg gir vi uttalelser til dispensasjoner fra arealplaner.

Vi har nær kontakt med andre samfunnssikkerhetsaktører som blant annet NVE og selvsagt nær kontakt med våre 23 kommuner med hensyn til veiledning om ROS-analyser knyttet til planer etter plan- og bygningsloven. Vi deltar i hele planprosessen, fra oppstart - og deltar også på regionale planforum.

Vi fremmer innsigelse der det er aktuelt på samfunnssikkerhetsområdet. Majoriteten av innsigelser trekkes etter mottak av tilfredsstillende utredninger.

Vi har sendt uttalelser til 129 reguleringsplaner, 14 kommunedelplaner og kommuneplaner og noen dispensasjonssaker.

53.4 Tilsyn

Vi har i 2013 gjennomført tilsyn i 6 kommuner. Tilsynene er gjennomført etter DSBs veileder, og rapportene er fortløpende lagt inn i DSBs innmeldingsløsning.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Regional samordning - beredskapsforberedelser

Tiltak iverksatt/gjennomført slik at resultatkrav oppnås:

- Vi planlegger for, og iverksetter fortløpende nødvendige tiltak for å ivareta samordningsrollen. Rapportering foretas til DSB via CIM.
- Vi har i perioden videre varslet kommunene i Oslo/Akershus i henhold til Retningslinjer for varsling og rapportering på samordningskanal.
- Vi samarbeider med kommuner og andre regionale aktører ved utarbeidelse av ROS analyser, samt deltar i forskjellige beredskapsforum, herunder eksempelvis Oslo kommune og Oslo lufthavn. Videre samarbeider vi med og arbeider opp mot en rekke aktører som HV-02, Sivildforsvaret, KDS og aktuelle politidistrikt med mer, for å bidra til beredskapsforberedelser og eventuelle krisehåndteringer.
- Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum representerer de frivillige organisasjonene i Fylkesberedskapsrådet.
- Vi har gjennomført et ordinært møte i Fylkesberedskapsrådet i 2013, i tillegg ble det gjennomført møter i forbindelse med øvelse Østlandet desember 2013.
- Vi har bidratt i forbindelse med nytt Nødnett gjennom møter med Direktoratet for Nødkommunikasjon.
- Vi har et godt etablert samarbeid med kraftforsyningens distriktssjef. Kraftforsyningsberedskap og -rasjonering er på agendaen både gjennom øvelser og planverk.
- Atomberedskap er aktivt ivaretatt, senest gjennom deltakelse på IFEs øvelse STRESS nov 2013. Fylkesberedskapsrådet er vårt forum for koordinering av atomberedskap. På ordinært møte i 2013 var strålevernberedskap et av punktene på agendaen.

54.2 Organisering for krisehåndtering

Iverksatte/gjennomførte tiltak:

- Vi har i år utarbeidet ny plan for krisehåndtering for embetet. Lokaler for krisehåndtering er utbedret og tilpasset en samordningsrolle. Satellittelefoner er anskaffet som nødkommunikasjon i tilfelle bortfall i telenett.
- Det er gjennomført kompetanseheving i CIM internt i organisasjonen, samt det er utført opplæring for kommuner. Vi søker å videreutvikle bruken av CIM internt samt som kommunikasjon med kommunene i Oslo og Akershus.
- Pålagte instruksjer og planer for kryptoutstyr og sambandstjenesten er oppdatert. Videre har vi gjort hva som er mulig for å tilrettelegge for innføringen av nytt gradert samband.
- Vi gjennomfører fortløpende vurderinger av sårbarheten i egen organisasjon. Tiltak iverksettes dersom dette finnes nødvendig.
- Sikkerhetsklareringer gjennomføres fortløpende. Det er journalført 222 saker og fattet klareringsavgjørelse i 123 saker, ved årsskifte hadde vi ca 50 saker til behandling. Vi har i løpet av året skiftet medarbeidere innen fagområdet flere ganger, dette merkes på saksbehandlingstiden.

54.3 Beredskapsplaner innen samfunnsikkerhet

Iverksatte/gjennomførte tiltak:

- Vår kriseplan ble revidert i 2013. Denne er gjort kjent i egen kriseorganisasjon, samt øvd under øvelse Østlandet. Videre oppfølging vil bli gjort i 2014.
- Vi samarbeider godt med Forsvaret (HV-02). Både gjennom øvelser og møter bidrar virksomhetene til hverandres videreutvikling av planverk.
- Vi et godt samarbeid med KDS. Senest under øvelse Østlandet var kraftforsyningsberedskap og kraftrasjonering et tema. Videre, konsekvenser ved strømbortfall i Oslo og Akershus, prioritering ved mangel på strøm, samt nødvendigheten av nødstrøm ble diskutert med flere samfunnsaktører under øvelsen.
- Vi holder oss fortløpende orientert om industri som håndterer farlig stoff.
- Vi veileder kommunene fortløpende, samt gjennomfører en årlig samling for beredskapspersonell i kommunene. Dette gjelder ROS-analyser, kriseplaner samt atomberedskapsplaner. Dessuten, gjennom tilsyn får vi gjennomgått kommunenes planverk hvert fjerde år.

54.4 Øvelser

En kort oppsummering av årets øvingsvirksomhet:

- Vi har i 2013 deltatt i følgende øvelser: Øvelse Østlandet (Øvingsleder: NVE), Øvelse Stress (Øvingsleder: Institutt for energiteknikk, Kjeller), Øvelse Hovedstad (Øvingsleder: Forsvaret/HV-02)
- Vi gjennomførte en serie øvelser for alle kommuner i Oslo og Akershus i perioden 2009-2012, med fokus på bortfall av strøm i inntil 4 dager. Det er nå utarbeidet et ny fireårsplan med start 2014 med et nytt scenario hvor målet er at alle kommuner skal bli øvd i perioden 2014-2017. Med bakgrunn i dette har vi ikke gjennomført kommuneøvelse i 2013.
- Vi deltok i planleggingen av, samt gjennomføringen av øvelse Region (Øvingsleder: Beredskapsetaten Oslo kommune)
- Vi har deltatt som observatør på øvelse hos politiet, øvelse for Asker og Bærum kommuner, øvelse i Sivilforsvaret, samt øvelse i regi av Ås kommune.
- Vi har deltatt som spillcelle på øvelse i regi av Statens Strålevern.
- Vi deltok på Nasjonal Varslingsøvelse, samt har gjennomført egen varslingsøvelse i Oslo og Akershus. (til interne i embetet, medlemmer i Fylkesberedskapsrådet, samt til kommunene)
- Når det gjelder øvelse Østlandet, var vi aktiv i forberedelser, og bisto NVE i planleggingen og gjennomføringen. Vi fikk gjennom øvelsen øvd samordning på tvers (KDS/Nødnett/tele). Et ikke uventet funn etter øvelsen, er at kommunikasjon med kommunene vil være særdeles utfordrende ved strøm/tele bortfall. Noe av dette vil bli dekt når kommuneledelsene har fått nytt nødnett. I tillegg ser vi sammen med HV-02 på alternative løsninger som vil være en redundans.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Håndtering av uønskede hendelser og kriser

Vi har i 2013 revidert, øvet og forbedret kriseplanverket. Vi vil fortsette å jobbe med rolleforståelse internt og mot andre regionale aktører. Deler av Fylkesberedskapsrådet var innkalt i forbindelse med vårfloam på Østlandet, og hele rådet var samlet under Øvelse Østlandet.

Vi bruker CIM aktivt, og forsøker å dra med oss kommuner og andre regionale etater som bruker CIM.

Vi har etter beste evne kvittert for varsel og vidersendt dette til aktuelle kommuner, men vi har ingen vaktordning som kan garantere for at dette blir gjort raskt nok.

Vi har bistått og bistår kommunene i deres evaluering av større hendelser.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr -378 924,92	kr 12 728 912,67
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 23 162,10	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 1 833 413,76	kr 919 709,29
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 1 816 013,34	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 859 276,58	kr 12 045,32
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 766 245,51	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 54 564,16	kr 0,00
Sum:	kr 4 973 750,00	kr 13 660 667,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Hovedansvaret for samordning ovenfor kommunene er tillagt samordningsstaben. Her er både embetets kommuneøkonomiansvarlige og embetets informasjonsansvarlige plassert.

Embetets uttalelser til plansaker blir utarbeidet og samordnet av fylkesmannens miljøvern- og landbruksavdeling. Siden 2010 har det vært en pågående prosess for å effektivisere plansaksbehandlingen, der målet har vært en mer enhetlig plansaksbehandling og mer tid til veiledning og dialog med kommunene. Tilbakemeldingene har vært positive. Et grep i forhold til dette er utarbeidelsen av et eget forventningsbrev, med oversikt over de føringer kommunene må hensynta.

Internt er det utarbeidet en kommuneprofil som skal styrke avdelingenes og embetsledelsens kunnskap om den enkelte kommunes situasjon. Det gjennomføres en løpende oppdatering av disse. Dette oppleves som et nyttig verktøy internt, og gjør det enkelt å være oppdatert ved deltakelse på møter med kommunen.

Viktige arenaer for kommunedialog er fylkesmannens kommunemøter, hvor fagavdelingene er representert etter behov, og vår årlige kontaktkonferanse. I tillegg kommer den kommunikasjon som foregår løpende på faglige linjer. I 2013 ble det avholdt 7 kommunemøter, samt et eget møte med alle ordførerne/rådmennene.

Møtevirksomheten mellom embetet og kommunene søkes samordnet gjennom egen tilsynskalender og møtekalender. Dette arbeidet er fulgt opp i 2013.

Det området vi har størst forbedringspotensiale på er samhandlingen med øvrig regional statsforvaltning.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Arbeidet har vært knyttet opp mot følgende hovedaktiviteter:

Kontakt mot kommuner – i forhold til den økonomiske situasjonen og behovet for fornying. Både i form av møter, og skriftlig kommunikasjon.

Vi er i regelmessig kontakt med alle kommunene. For kommunene som har økonomiske utfordringer er det gjennomgående en tettere dialog og en mer utstrakt veiledning, med et fokus på kommunens eget ansvar for økonomisk balanse, og behov og muligheter for omstilling.

Skjønnsmiddelstøtte til ulike utviklingsprosjekter – både til enkeltkommuner og til kommuner som samarbeider.

Når det gjelder de prosjekter vi støtter med skjønnsmidler, er det gjennomgående et sterkt fokus på omstilling og utvikling av tjenester. Kommunene informeres i et eget brev, og oppfordres til å søke. I 2013 støttet vi 7 ulike omstillings/utviklingsprosjekter med tilsammen 2,7 millioner kroner.

Utvalgskriteriene ved valg av prosjekter er: Samarbeid mellom flere kommuner går normalt foran søknader fra enkeltkommuner. Bredden i prosjektet teller også. Vi legger stor vekt på mulighetene til erfaringsoverføring, det vil si at det utarbeides skriftlig dokumentasjon av både prosess og resultat. Det skal være en egenandel i prosjektet. Vi støtter ikke ren drifts- eller investeringsprosjekter, det vil si at det for eksempel ikke gis støtte til ren kompetanseoppbygging hos kommunens ansatte i form av eksterne kurs og lignende.

Det området vi er dårligst på så langt, er erafringsoverføringen til andre. Per i dag foregår det ved at vi sender rapporter/resultater til andre som vi fanger opp at ser på samme problemstilling, eller bruker resultatene i dialogen vår. Her jobber vi nå med en nettløsning hvor vellykkede prosjekter med tilhørende dokumentasjon kan legges ut. Vi har i ett tilfelle tidligere lagt inn forutsetning om en større konferanse med presentasjon av ett av de største prosjektene vi har støttet. Denne var vellykket. I tillegg har prosjektrapporter blitt spredd av prosjekteierne i mange sammenhenger.

På slutten av fjoråret mottok vi blant annet prosjektrapporter fra en av kommunene som fikk støtte til prosjektet "Utviklingsstrategier for befolkningsvekst og boligbygging". Dette er en modell for koblinger mellom økonomiplan og kommuneplan, som vil kunne være interessant for vekstkommuner. Dette vil vi nå vurdere hvordan vi best mulig kan sikre erfaringsoverføring fra.

Vi avventer også endelig rapport fra et prosjekt om Kvalitetsutvikling i skolen som vi vil forelegge for vår utdanningsavdeling, slik at de kan vurdere om dette er noe som kan presenteres på en av deres samlinger.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Embetet har utarbeidet en elektronisk tilsynskalender for å kunne samordne tilsyn i tid. Denne fungerer meget bra for embetets egne tilsyn, og er presentert for kommunene.

Vi har tidligere vært i kontakt med øvrige regionale statsetater, og forsøkt å etablere en ordning med varsling om tilsyn og eventuelt pålegg. Denne fungerer i liten grad.

Tilsynene gjennomføres i henhold til de maler som er utarbeidet av oppdragsgiverne. Både i møtene og i tilsynsrapporten prøver vi å fokusere på det konstruktive med tilsynet, og legger vekt på å legge til rette for læring.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Det ble i 2013 gjennomført én lovlighetskontroll av kommunalt budsjettvedtak etter kommunelovens § 59. Budsjettet oppfylte lovens krav.

Vi hadde ingen kommuner i ROBEK i 2013.

Vi behandlet 7 vedtak om låneopptak fra interkommunale selskap. Alle ble godkjent.

Det ble godkjent 12 kommunale garantivedtak.

Vi hadde ingen saker i forbindelse med vedtekter for kraft/hjemfallsfond.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Gjennom året har det vært en løpende dialog mellom embetet og kommunene i forhold til økonomiforvaltningen/inntektssystemet/KOSTRA. Kommunene har fått bistand på telefon, e-post/brev og møter både her og ute i kommunene når det har vært etterspurt.

Det ble avholdt et informasjonsmøte for kommunene (ledelse og økonomimedarbeidere) samme dag som statsbudsjettet ble offentliggjort. Det ble også sendt et informasjonsbrev til kommunene samme dag. I tiden rett etter deltok vi på møter i flere kommuner og informerte om opplegget. Etter hvert som ny informasjon har kommet har vi videreformidlet denne også.

Arbeidet vårt med databasen over finansielle indikatorer for kommunene følges opp.

Forslag til fordeling av ordinære skjønnsmidler for 2014 ble utarbeidet høsten 2013. All tildeling av skjønnsmidler ble vurdert opp mot departementets retningslinjer.

Tilbakeholdte skjønnsmidler på 8 millioner kroner ble fordelt i løpet av 2. halvår. 2,7 millioner ble gitt som støtte til 7 ulike omstillings/utviklingsprosjekter. I forkant av tildelingen er kommunene gitt mulighet til å komme med innspill.

Se forøvrig punkt 61.2.

I 2013 ble det også fordelt skjønnsmidler vedrørende hendelsene 22/7 til kommunene.

Som normalt, har vi også i 2013 videreformidlet og utarbeidet skriftlig informasjon til kommunene etter fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen. Økonomirådgiverne har stilt seg til disposisjon for kommuner som har ønsket deltagelse på egne møter.

KOSTRA-rapporteringen ble fulgt opp på vanlig måte. Økonomirådgiverne var i løpende dialog med flere kommuner underveis i rapporteringen, i tillegg til mer generell kontakt med kommunene om KOSTRA-spørsmål. Dette er typisk avklaringer i forhold til art/funksjon.

KOSTRA-data er en sentral del av dialogen med kommunene, blant annet på de møter hvor vi deltar, og benyttes i tillegg i de interne kommuneprofilene. Når vi ser feil i dataene har vi både vært i kontakt med SSB og med aktuelle kommuner, men vi har ingen systematisk gjennomgang av alle data.

Vi hadde ingen ROBEK-kommuner i 2013, men kommuner i faresonen har blitt fulgt opp gjennom veiledning når dette har vært ønsket.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

Vi veileder kommunene i kommunalrettslige spørsmål per telefon og epost.

63.1 Kommunalrett

Embeteret behandlet seks lovlighetsklager fra et mindretall i kommunestyret i 2013. En av sakene gjaldt beslutning om å holde møte for lukkede dører. Etter vårt syn var det ikke gitt en tilstrekkelig begrunnelse for beslutningen om å lukke møtet, og avgjørelsen ble opphevet.

Det ble ikke foretatt lovlighetskontroll av eget tiltak i 2013.

Fem anmodninger om kontroll fra private ble avsluttet, da kommunens avgjørelse ikke syntes umiddelbart betenkelig slik at henvendelsene ga grunnlag for videre undersøkelser.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMOA	5	5	0	0			0	1
Sum	5	5	0	0	0	0		

63.2 Valg

Med hjemmel i valgloven § 10-9 (2) jf. § 10-8 (2) kontrollerte vi stortingsvalget i Oslo. Det ble kontrollert at valget ble gjennomført i samsvar med gjeldende valgordning, valgloven og forskrifter gitt i medhold av valgloven.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Vi mottok 134 klagesaker om avslått innsyn i 2013. 125 saker ble ferdigbehandlet: 83 vedtak ble stadfestet, 24 vedtak ble helt eller delvis opphevet, 12 vedtak ble helt eller delvis omgjort, 5 saker ble avsluttet uten realitetsbehandling og én sak ble avvist. Ved årsskiftet 2013/2014 var 5 av de innkomne sakene stilt i bero i påvente av en rettsavklaring fra justisdepartementet. 5 saker var også i bero i påvente av ytterligere uttalelse fra underorganet.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Kommuneinndeling

Vi har dette året hatt én sak til behandling. Saken gjelder fastsetting av kommunegrensen mellom de tre kommunene Hurdal, Vestre Toten og Østre Toten – i tillegg til fylkesgrensen mellom Akershus og Oppland. Det har vært behov for å innhente en rekke uttalelser, og for å videreformidle disse til de berørte partene. Saken er derfor fremdeles til behandling.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Vi har også i 2013 støttet interkommunale prosjekter med skjønnsmidler. Disse vil bli rapportert inn som vanlig. Se for øvrig kommentarer på 61.2 og 62.2. Det har videre vært dialog med både kommuner og interkommunale selskap i forbindelse med kommunenes styring og selskapenes drift, i tillegg til behandling av lånevedtakene.

Selv om noen av kommunene våre vurderte samkommunemodellen, er det så langt ikke blitt noe mer av dette.

Samarbeidet kommunene imellom øker imidlertid fra år til år, og det er vertskommunemodellen og IKS som er de brukte organisasjonsformene.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

Dette fagområdet krever betydelige ressurser. I 2013 som i 2012 har vi i all hovedsak hatt fokus på saksbehandlingstid. Andre oppgaver enn saksbehandling av klagesaker nedprioriteres. Dette innebærer at vi ikke går igjennom kommuneplanbestemmelser. Møter med planutvalg må også nedprioriteres. Forskriftsfestet mål om 12 ukers saksbehandlingstid nås, se nærmere detaljert redegjørelse nedenfor.

66.1 Byggesaker

Antall saker

Det kom inn 653 byggesaker i 2013, mot 676 i 2012 og 642 i 2011. Antall nye klagesaker var dermed omtrent som for de to foregående årene. 657 klagesaker ble avsluttet. Til sammen 43 saker ble avvist uten realitetsbehandling. Vi realitetsbehandlet 614 saker og 143 klager ble gitt medhold.

Restanse

Det var 133 restanser ved årsskiftet.

Saksbehandlingstid

Frist for avgjørelse av klagesaker er 12 uker (84 dager) fra saken er mottatt. Klagesaker hvor klagen er gitt oppsettende virkning etter forvaltningsloven § 42 skal klageinstansen avgjøre innen 6 uker. Vi klarte å overholde saksbehandlingsfristen i de fleste byggesakene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i alle byggesakene avsluttet i 2013 var 70 dager.

Fristoverskridelser

Tolvukersfristen ble overskredet i til sammen 118 av sakene som ble avsluttet i 2013. Der forsinkelsen skyldtes særegne forhold i saken eller det forelå behov for befarings på barmark, ble det sendt brev med forlengelse/opplysning om ny frist. Dette skjedde i til sammen 60 saker. I noen saker måtte fristen utsettes flere ganger. I 56 saker klarte man ikke holde fristen, uten at avtale om lengre frist etter pbl. § 21-8 (2) var inngått eller grunnlag for forlengelse etter forskriften § 7 3. ledd forelå. Beregninger av saksbehandlingstiden i den siste kategorien saker (hvor vi ikke klarte å holde fristen) viser en overskridelse fra 1 dag på det minste til 194 dager på det meste. I 33 av de 56 sakene ble vedtak i klagesaken truffet mellom 12 og 13 uker, 12 saker ble avgjort mellom 13 og 14 uker, 3 saker ble avgjort mellom 14 og 15 uker, 2 saker ble avgjort mellom 15 og 16 uker, 1 sak ble avgjort mellom 16 og 17 uker, 3 saker ble avgjort mellom 20 og 21 uker, 1 sak ble avgjort mellom 22 og 23 uker og 1 sak ble avgjort mellom 27 og 28 uker.

Refusjon

Vi mottok tre refusjonssaker i 2013. Dette er én sak mindre enn i 2012. I 2013 ble to refusjonssaker realitetsbehandlet. En tredje sak ble satt i bero i påvente av Kommunal- og regionaldepartementets avklaring av prinsipielle tolknings spørsmål. En annen sak, innkommet tidligere år, står fremdeles i bero av samme grunn. Dette er symptomatisk for refusjonssaker, som ofte reiser vanskelige og uavklarte lovtolknings spørsmål.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det kom inn 7 klagesaker i 2013 og 8 klagesaker ble behandlet. 7 vedtak ble stadfestet, én ble omgjort.

Det kom i 2013 inn én søknad om ekspropriasjon hvor vi er førsteinstans og 8 søknader om forhåndstiltredelse. Det er behandlet 9 søknader om forhåndstiltredelse og tillatelse til forhåndstiltredelse ble innvilget i 9 saker.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOA	1		1	Under klagebehandlingen ble eierseksjonsloven §§ 8,12,13 og 30 vurdert
Sum	1	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Ingen klagesaker mottatt.

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOA	0	0	0	
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 936 689,92	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 7 156 660,59	kr 0,00
Andre oppgaver under KR D	kr 690 806,19	kr 0,00
Sum:	kr 8 784 156,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Vi har i 2013 hatt hovedfokus på lovforståelse og lovanvendelse i all vår utadrettet virksomhet overfor kommunene og bydelene. I vår egen klagesaksbehandling har vi hatt særlig fokus på Nav-kontorenes vurdering av barns behov og utmåling av stønad til barnefamilier.

Vi har videre deltatt i Arbeids- og velferdsdirektoratets arbeidsgruppe som skal utarbeide veileder for anvendelse av §17 i lov om sosiale tjenester i Nav.

Kommunenes partnerskap med staten har vært et tema ved alle besøk vi har hatt med kommunene i 2013.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Vi har behandlet 953 saker etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Dette er 191 flere saker enn i 2012. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2013 var på 3.2 måneder ved årets slutt, en nedgang på 0.6 måneder fra året før. Vi har ikke nådd målet om at 90 prosent av sakene skal ha en saksbehandlingstid på maksimum 3 måneder. 51 prosent av våre saker var behandlet innenfor denne fristen. I 77 prosent av sakene blir kommunens vedtak stadfestet.

Vi har merket oss at det er en nedgang i antall innkomne klagesaker i 2013. Vi er usikre på årsakene til dette, men har en antakelse om at NAV-kontorenes prioritering av avklaring av flere tusen konverterte mottakere av AAP medfører en nedprioritering av klagesaker etter lov om sosiale tjenester i NAV. Dersom dette stemmer kan vi forvente en økning i antall innkomne klagesaker fra 2. kvartal 2014.

Det nye rundskrivet til lov om sosiale tjenester i NAV trådte i kraft juni 2013. Vi har hatt flere ulike tiltak rettet mot NAV-ansatte gjennom året, der vesentlige endringer og presiseringer har vært gjennomgått. Totalt har ca 400 NAV-ansatte deltatt på våre store samlinger. I tillegg er det avholdt flere nettverksmøter for fagpersoner og vi har deltatt på flere NAV-kontors fagmøter i de ulike regionene i våre fylker. Vi har en forventning om at det nye rundskrivet samt vår aktivitet på lovopplæring bidrar til en nedgang i saksmengden samt en bedre og riktig saksbehandling av klagesakene på NAV-kontorene.

Vi har utført 10 systemrevisjoner i 2013. Vi har et avvik på to tilsyn i henhold til oppdraget. Dette resultatet er begrunnet med streng prioritering av klagesaker. Erfaringer fra tilsyn skal presenteres for kommunene og Nav-kontor på vår årlige tilsynskonferanse i begynnelsen av 2014.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Vi har gjennom året hatt regelmessige møter med Nav fylke, både på ledernivå og på faglinje nivå. Det er utarbeidet felles kompetanseplaner for å synliggjøre de ulike aktivitetene, i både Oslo og Akershus. Mange aktiviteter har vært avholdt med Nav fylke der Nav-ansatte har vært målgruppen. I tillegg har vi avholdt møter, seminarer og bidratt med faglig innlegg på andre deler av kommunenes ansvarsområder som ligger utenfor Nav-kontorene. Våre målgrupper gir meget god tilbakemelding på den kontakten og faglig påfyll de får gjennom våre aktiviteter.

Vi har vektlagt temaer som blant annet partnerskap med staten i vår dialog med enkelte kommuner gjennom året. Alle de aktuelle kommuner melder tilbake om et godt samarbeid med sin statlige partner, men gir samtidig uttrykk for at de ikke opplever seg som en likeverdig partner til den store staten i hverdagen.

Vi har en høy grad av tilgjengelighet for telefonisk veiledning av kommunene/publikum. Dette er godt kjent ut i kommunene og benyttes daglig av tjenestene. Vårt overordnede mål med god tilgjengelighet for kommunene/brukere er å sikre riktige avgjørelser i førstelinjen og brukernes rettsikkerhet.

Oppstarten av et toårig forsøk med utvidet informasjon og veiledning til søkere og mottakere av sosiale tjenester er kommet igang. Det vil bli økt fokus på prosjektet i 2014.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Vi har også i år hatt fokus og aktivitet på faglig oppfølging av kommunens arbeid med kvalifiseringsprogrammet både i Oslo og Akershus. Vi deltar på ledernivå i samarbeidsutvalgene i henholdsvis Oslo og Akershus.

Oslo

Vi har sammen med Nav fylke og Oslo kommune sentralt gjennomført to større samlinger for KVP veiledere og seksjons/teamledere. Mellom 35-40 medarbeidere har deltatt på hver samling. Temaer på samlingene har vært lov og rundskrivsforståelse, forvaltningsrett, KVP-resultater og sentrale føringer, veilederrollen, kommunale tiltak, tildeling og gjennomføring av programmet med utgangspunkt i funn og erfaringer fra gjennomførte tilsyn.

Det er behandlet fire klagesaker fra Oslo vedrørende kvalifiseringsprogrammet. Én sak ble avvist, tre saker ble stadfestet.

Akershus

Det er i samarbeid med Nav fylke avholdt totalt ni dagssamlinger i de fire Akershus-regionene. Temaer på samlingene er lik temaene for Oslo-samlingene. I tillegg har motiverende intervju og kommunikasjon vært sentrale temaer.

Det var ingen klagesaker i 2013 vedrørende kvalifiseringsprogrammet fra Akershus kommunene.

Vi får gode tilbakemeldinger fra ansatte i kommunene og bydeler at nettverkene oppleves som motiverende, lærerikt og oppklarende i deres daglige arbeid. Det gis daglig råd og veiledning på telefon og e-post om både regel forståelse og sosialfaglige spørsmål vedrørende kvalifiseringsprogrammet. Det er særlig lagt vekt på at de som har rett til et program skal få det, når vilkårene ellers er oppfylt.

Det er videre ført systemrevisjoner med totalt seks kontor. Tre bydeler i Oslo og tre kommuner i Akershus. Alle kontorene fikk avvik. Tilsyn har avdekket at mange kontor ikke har gode nok systemer for å fange opp som kan ha rettigheter.

HPMT-prosjektet (HPMT-helhetlig prinsippstyrt metodisk tilnærming)

Vårt embete og to av Nav-kontorene i våre fylker, Nav Lørenskog og Nav Søndre Nordstrand, har deltatt i HPMT-prosjektet. Vårt oppdrag har bestått i å bistå Arbeids- og velferdsdirektoratet i å implementere HPMT-metodikken i den delen av Nav-kontoret som har KVP som ansvarsområde. I tillegg til å ha deltatt på samlinger og veiledningsmøter med Arbeids- og velferdsdirektoratet, har vi gitt månedlig veiledning til KVP-veilederne, gitt opplæring, og arrangert to fagdager for KVP-veiledere og ledere. Vi har også holdt flere innlegg om HPMT og

om MI (motiverende intervju/samtale) som er en sentral del av HPMT-metodikken.

Hovedmålet med prosjektet var å undersøke om systematisk opplæring og veiledning etter en bestemt metodikk over tid, førte til at flere KVP-deltagere kom i arbeid. Foreløpige forskningsresultater viser at det er høyere andel av KVP-deltagere i HPMT-prosjektet som har kommet i deltidsjobb sammenlignet med KVP-deltagere i sammenligningskontorene. Deltagerne har også fått høyere inntekt. Resultatene viser også at veilederne som har deltatt i prosjektet ser mer positivt på egen praksis og føler seg mer profesjonelle. Vårt inntrykk gjennom tett kontakt med KVP-veilederne over tid er at de nå framstår som tryggere og mer reflektert i sin rolle enn da de startet i prosjektet. De viser økt kompetanse i møte med bruker, og økt kompetanse i å lede møter med kollegaer og med samarbeidspartnere. Endelige forskningsresultater blir lagt fram når sluttrapporten er ferdig i begynnelsen av 2014.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Vi har hatt løpende utadrettede aktiviteter i egne fylker samt i seks andre fylker i egenskap av rollen som kompetansesenter for østlandsregionen.

Vi har arrangert, holdt foredrag og laget faglig innhold til 13 kurs/konferanser i regionen løpet av 2013 og og avholdt 17 nettverkssamlinger. Til sammen 1016 personer har deltatt.

Samarbeidsmøter med eksterne aktører som Skattehjelpen, Røde Kors, Sifo, Lindorff, Velferdsetaten, namsmenn i Oslo og Akershus og Statens innkrevingsentral har vært gjennomført fortløpende gjennom 2013.

Temaer har blant annet vært juridiske rettigheter og plikter i forbindelse med utlegg, tvangssalg av bolig, frarådningssplikt, foreldelse av fordringer, det offentliges motregningsadgang, vergemålsloven, rundskriv om lov om sosiale tjenester i Nav, spesielt om §17, samt formidling av erfaringer, statistikk, lovendringer og forskning på området. Statens innkrevingsentral har deltatt på alle våre fagdager i år.

I tillegg til andre kilder vedrørende utviklingen på området har vi utviklet egen statistikk som følges opp av Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland. De foreløpige tallene for 2013 viser at pågangen til tjenesten økonomisk rådgivning er på samme nivå som i 2012.

Vi har videreført samarbeidet med Namsfogden i Oslo og fire bydeler om oppfølging av personer som har fått innvilget gjeldsordning etter gjeldsordningsloven.

Det er gjennom tilskuddsordningen i Avdir gitt tilskudd til et samarbeidsprosjekt i Skedsmo og Ullensaker kommune for arbeid med økonomisk rådgivning og psykisk helse. Vi er representert i styringsgruppen til prosjektet.

Vi har utarbeidet en veileder for tilsyn med økonomisk rådgivning, og gjennomført tilsyn med en kommune i Akershus. Vi vil fortsette med tilsyn i 2014.

Vi har også deltatt i referansegruppen i Arbeids- og velferdsdirektoratet i arbeidet med veilederen til §17 i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

73.5 Boligsosialt arbeid

Vi har gjennom vårt ansvar for tilskuddsforvaltningen vurdert, prioritert og fordelt tilskudd til 12 tiltak i 10 bydeler i Oslo, og 12 tiltak i 11 kommuner i Akershus. Vi har videre hatt løpende kontakt med tilskuddsmottakere, samt besøkt enkelte bydeler og kommuner. Det gis fortløpende råd og veiledning i tilknytning til søknadsprosessen og rapporteringsprosessen.

Det er avholdt boligsosiale konferanser i både Oslo og Akershus. Begge konferanser hadde 70 deltakere hver. Temaer for konferansene var; presentasjon av metodehåndbok for boligfremskaffere, presentasjon av boligkjede for vanskeligstilte, motiverende intervju, aktuell informasjon fra Husbanken og andre samarbeidsinstanser, og ikke minst spredning av erfaringer fra konkrete prosjekter i våre fylker og andre fylker. Eksempel: "Jobb først" - et samarbeidsprosjekt mellom Haukeland sykehus og Nav Hordaland.

Vi har jevnlig møter med våre samarbeidspartnere gjennom året. Kommunens ansvar for midlertidige boliger for sine innbyggere har vært tatt opp i ulike fora, som møter med kommunens ledelse og i ulike fagfora.

73.6 Barn og unge

Vi har delt ut midler til totalt 16 prosjekter; sju prosjekter i seks kommuner i Akershus, og ni prosjekter i ni bydeler i Oslo. Tildelingsprosessen har vært koordinert internt med andre tilskuddsordninger rettet mot kommunene. Det har vært fortløpende telefonisk veiledning og kommunikasjon med prosjekt kommuner og bydeler.

Vi har hatt et særlig fokus på ytelser til barnefamilier i saksbehandling av klagesaker etter lov om sosiale tjenester i Nav og tilsyn med tjenestene. Veiledning av Nav-kontorene med hensyn til vanskeligstilte familier har vært prioritert hele 2013. Videre har opplæring av Nav-ansatte skjedd i samarbeid med Nav fylke og med vekt på blant annet barn i sosialt og økonomisk vanskeligstilte familier.

Det er satt i gang en intern dialog med andre fagavdelinger i embetet vedrørende felles tiltak rettet mot barn og ung. Dette skal følges videre opp i 2014.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr -22 068,75	kr 1 551 695,22
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 414 024,95	kr 1 249 971,14
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 1 474 536,79	kr 274 336,31
Andre oppgaver under AD	kr 2 630 175,79	kr 907 119,24
Sum:	kr 4 496 668,00	kr 3 983 121,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

Implementering av samhandlingsreformen har vært en overordnet og prioritert oppgave for oss, både gjennom kartlegging og kvalitetsforbedringsarbeid, og gjennom at vi "følger med", er pådriver og veiledningsevne overfor involverte aktører. Status for samhandlingsreformen har vært et sentralt tema i våre møter med kommunene.

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er vertskap for stillingen til regional samhandlingskoordinator for fylkesmannsembetene i region Sør Øst, tilsvarende geografisk område som de regionale helseforetakene. Fra 1. februar til 1. juni 2013 var stillingen ubesatt, men deler av oppgavene ble ivaretatt av lokal rådgiver for samhandlingsreformen. Oppgaver som blant annet har vært ivaretatt i stillingen:

- deltakelse i det Nasjonale nettverket for implementering av Samhandlingsreformen (SHR)
- rapportering ukentlig (i oddetallsuger f.o.m. uke 40) til HOD på nyhetsbildet og aktiviteter som angår samhandlingsreformen
- ledet nettverk med samhandlingskontakter i alle fylkesmannsembeter i Sør Øst (SØ) med korrespondanse, samlinger og informasjonsutveksling
- deltagelse i samhandlingsnettverk i regi av Helse Sør Øst med samhandlingskontakter i alle helseforetakene, sykehusapoteket og brukerutvalget i regionen
- undervisning og orientering om reformen i ulike fora
- orientering, rådgiving og erfaringsutveksling til kommuner og bydeler i regionen
- besøkt ulike interkommunale tilbud
- kontakt med pasientombud og brukerutvalg
- deltakelse i kurs, seminarer og konferanser om reformen

Helseavdelingen har hatt et internt samarbeid for å koordinere, samordne og fordele oppgaver med utgangspunkt i

resultat og rapporteringskrav innen område 76.1 og i de forskjellige områdene i embetsoppdraget, sett i lys av samhandlingsreformen. Én ansatt hos oss fullførte studiet "Helse og omsorg i plan" våren 2013 ved Høgskolen i Vestfold.

Vi har oversikt over og kjennskap til samarbeidsavtalene mellom kommunene og helseforetakene i våre fylker. Partene har etablert arenaer for videreutvikling og reforhandling av avtalene. Vi er ikke part og skal ikke ha noen aktiv rolle i dette arbeidet, men følger tett med på avtaleprosessene og etterspør i ulike fora hvordan disse er implementert på tjenestenivå.

Virkemidler i samhandlingsreformen har vært tema på ulike nettverksmøter i regi av oss; på nettverksmøte med ledende helsesøstre og kommunejordmødre, på nettverkssamling for frisklivssentraler og på dialogmøter med psykisk helsearbeidere i kommunene. Vi har orientert om reformen i ulike brukerutvalg. Samhandlingsreformen var også et sentralt tema på vår årlige helsekonferanse i november, hvor status for det forebyggende og helsefremmende arbeidet spesielt var i fokus. På vårt møte for bydelsoverleger og kommuneoverleger våren 2013 var samhandlingsreformen et tema, og på tilsvarende møte høsten 2013 ble det holdt foredrag om Samhandlingsarena Aker, bl.a. redegjørelse for KAD, Aker. Vi har fulgt med på prosessene rundt utvikling og etablering av øyeblikkelig hjelp døgntilbud. I Oslo og Akershus var det kun Nes og Oslo kommune som startet opp døgntilbud i 2013. Vi har vært i jevnlig dialog og fulgt utviklingen av disse tilbudene.

For å bedre tilgangen på informasjon og oversikt over utviklingen og gjennomføringen av samhandlingsreformen i kommunene, foretok vi høsten 2013 en ny, oppdatert kartlegging av samhandlingskoordinatorer i kommuner og bydeler i våre områder. I desember ble disse invitert til et dialogmøte, hvor formålet var å klargjøre respektive roller og oppgaver. Behovet for å opprette et samhandlingsnettverk i Oslo/Akershus ble drøftet. Vårt behov for å følge med på utviklingen, samt koordinatorenes behov for erfaringsutveksling er viktige argumenter for at et slikt nettverk opprettes. Samhandlingskoordinatorernes organisatoriske plassering og oppgavens omfang varierer. I Akershus er det et sterkt ønske om etablering av samhandlingsnettverk. Oslo ønsker ikke et eget samhandlingsnettverk, men bistand og informasjon fra oss i allerede eksisterende nettverk for tildelingskontorene.

Samarbeidsprosjekter og rutiner som eksempel på god praksis

Regionalt samhandlingskontor for Nedre Romerike (RSK):

Interkommunalt samarbeid mellom seks kommuner (Rælingen, Skedsmo, Lørenskog, Nittedal, Fet og Sørum). RSK startet opp høsten 2013 og representerer kommunene i samhandlingen med Ahus. RSK har opprettet faste samarbeidsstrukturer med samhandlingsavdelingen på Ahus. RSK har som hovedoppdrag å følge opp samarbeidsavtalene. Herunder ligger evaluering og reforhandling med Ahus og implementering. Det er viktig for kommunene at avtaleverket holdes oppe og brukes aktivt og at de blir innarbeidet i rutiner og retningslinjer. RSK skal i tillegg ha et pådriver- og koordineringsansvar både når det gjelder kompetanseutvikling i kommunene, samt bidra til å ivareta deres nye plikt til forskning. Herunder skal RSK opprette kontakt og samarbeid med ulike utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Kommunal akutt døgnettenhet (KAD) på Aker:

KAD åpnet med 10 sengeplasser 17. juni 2013 og er et samarbeid mellom Oslo kommune og Oslo Universitetssykehus. Kapasiteten ble i september utvidet til 32 sengeplasser. I løpet av de neste årene jobbes det for å etablere totalt 73 sengeplasser. KAD er et tilbud til pasienter som kan behandles av allmennlege. Tilbudet omfatter:

- tilgang på lege hele døgnet
- overlege med spesialitet i allmennmedisin eller tilsvarende kompetanse er tilknyttet avdelingen
- tilgang på røntgen, CT og laboratorietjenester
- sykepleier er til stede i KAD hele døgnet

Det har vært en jevn økning av belegget, det er per dags dato tilnærmet 100 prosent belegg, og liggetiden er i gjennomsnitt i underkant av tre døgn. Samarbeidspartene opplever at det er enighet om retningslinjene og inklusjonskriteriene. Målet om å redusere antall sykehusinnleggelser blir nådd, selv med pasienter i grensetilfelle til å oppfylle inklusjonskriteriene, da disse ellers ville blitt lagt inn på sykehus.

Mobil røntgen

Vestre Viken helseforetak tilbyr røntgenundersøkelser til pasienter i Asker og Bærum kommune som det er krevende å flytte, og som ofte vil oppleve det som en stor påkjenning å reise til sykehuset for å ta enkle røntgenundersøkelser. Tjenesten innebærer at en radiograf fra sykehus kjører ut med et mobilt røntgenapparat og utfører enkelte radiologiske undersøkelser hos pasienten – i hans/hennes egne omgivelser. Erfaringer viser at mobil røntgen er:

- Bedre for pasientene. De spares for utmattende syketransporter, venting og uønsket miljøveksling.
- Økonomisk lønnsomt for samfunnet. Tjenesten er personellbesparende og reduserer unødvendige

sykehusinnleggelses og belastende pasienttransporter.

- Diagnostisk høyverdig, og gir et bedre medisinsk beslutningsgrunnlag for primærhelsetjenesten i sin håndtering av pasientene.

Hverdagsrehabilitering på Øvre Romerike

Er organisert som et samhandlingsprosjekt mellom kommunene Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum, Nes og Ullensaker. Hverdagsrehabilitering er tverrfaglig innsats som forutsetter å arbeide med felles mål som er satt av brukeren selv. Målet er å få erfaring med arbeidsmetoden for å kunne etablere hverdagsrehabilitering som en fasttjeneste. Prosjektet retter seg derfor foreløpig til et begrenset antall brukere. I målgruppen er personer som:

- har fått nedsatt funksjonsevne og søker om hjemmetjenester, inkl. hjelpemidler, for første gang
- har hjemmetjenester fra før, og står i fare for ytterligere funksjonsnedsettelse og økt tjenestebehov
- er på vei hjem fra sykehus/korttids/rehabiliteringsopphold og trenger ytterligere trening
- ønsker å bli mer selvstendig og kan gjøre en egeninnsats

Samarbeid mellom Lovisenberg sykehus og bydelene i opptaksområdet

Lovisenberg og bydelene har utarbeidet felles rutiner for bruk av elektroniske meldinger. Psykiatrisk divisjon har samme rutinene som i somatikken, dette forenkler samhandlingen. Bydelene og sykehusene har felles undervisning. Det er faste møter mellom bydelenes bestillerkontor og sektorkoordinator, der eventuelle utfordringer løses gjennom dialog. Bydelene og Lovisenberg har en fast møte- og samhandlingsstruktur på alle nivåer og med både psykiatrisk og somatisk divisjon. Bydelene og representanter fra psykiatrisk avdeling møtes en gang i uka til prioriteringsmøte for pasienter som skal legges inn i langtidsavdelingene.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Etisk kompetanseheving i kommunene

Etisk kompetanseheving har vært tema i dialogmøte med kommuner i Akershus våren 2013. Prosjektmedarbeider i KS redegjorde da for satsningen på dette feltet i kommunene og om nettverksarbeid med dette som tema. Etisk kompetanseheving ble også tatt opp som tema ved etablering av demensnettverk for kommuner i Akershus i regi av oss og utviklingssentrene, og en representant fra KS sitter i arbeidsgruppen for demensnettverket for at dette perspektivet skal bli godt ivaretatt. Vi informerer om prosjektet etisk kompetanseheving i regi av KS på sine hjemmesider, og bidrar også til å spre informasjon om prosjektet til sine kontaktpersoner i kommunene.

Normering av legetjenester i sykehjem

Vi kartla i desember 2013 hva som er kommunenes dekningsgrad av legetjenester i sykehjem. I Oslo oppgir sykehjemsetaten at måltallet for 2013 var 0,44 timer pr uke pr beboer i sykehjem. Pr 31.08.2013 var resultatet på 0,45. I kommuner i Akershus oppgis det store variasjoner i legedekning på sykehjem; fra 1,06 til 0,2. I flertallet av kommunene ligger legedekningen på rundt 0,4. Flere oppgir at det planlegges for en økning av legedekningen i løpet av 2014.

IPLOS

Utviklingscenteret for sykehjem i Oslo avsluttet i 2013 en kartlegging av måloppnåelse ved opphold i korttids- og rehabiliteringsavdelinger på et utvalg sykehjem i Oslo. Et av de momenter som etterspørres her er registrering av IPLOS-data ved innkomst og utreise. Kartleggingen viste at data i liten grad blir registrert i IPLOS og at det er store variasjoner mellom sykehjemmene, og mellom rehabiliteringsavdelingene og korttidsavdelingene. Den manglende oppfølgingen av IPLOS-registrering ble derfor drøftet som eget tema i fag- og samarbeidsrådet, hvor det blant annet fremkom at helsepersonell ved sykehjemmene i liten grad anser registreringen som å være nyttig, men opplever dette som en "plikt".

Vi var også i dialog med Helsedirektoratet i forbindelse med en forespørsel om å følge opp kommuner hvor det er avvik mellom registreringen i IPLOS og i vår kartlegging når det gjelder personer under 50 år som har langtidsopphold på institusjon. Dette er et tema vi anser som viktig å få større klarhet i, ikke minst for å kunne identifisere om feilregistrering skyldes faktorer på systemnivå, eller på individnivå. I dialog med ledelsen i Oslo kommune (byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester) fremkommer det at avvik i tallene antas å ligge i SSB's behandling av tall som innkommer fra kommunene, og at dette er en problematikk Oslo kommune tidligere har meldt i fra om både til Helsedirektoratet og til SSB.

76.5 Felles digitalt nødnett

Det ble gjennomført et felles møte om erfaringer med Nødnett og innføring av nasjonalt legevaktsnummer 116 117, i regi av Helsedirektoratet og embetet. Målgruppen var ledere for legevakt/legevaktsentraler, enhetsledere/helse- og sosialsjef, kommuneoverleger/bydelsoverleger, AMK-ledere og leder av prehospital

divisjon samt bedredskapsansvarlige på embetet og i Helsedirektoratet.

Vi er kjent med at Nødnett benyttes i varierende utstrekning, og at særlig samhandlingen mellom primær- og spesialisthelsetjenesten varierer betydelig. Nye omforente samhandlingsprosedyrer benyttes i ulik grad. Vi har fått signaler om at flere kommuner og enheter er usikre på ansvarsforholdene i driftsfasen, for eksempel at det er ulike rutiner for opplæring av nyansatte.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Det ble gjennomført et felles møte om erfaringer med Nødnett og innføring av nasjonalt legevaktsnummer 116 117, i regi av Helsedirektoratet og oss. Målgruppen var ledere for legevakt/legevaktsentraler, enhetsledere/helse- og sosialsjefer, kommuneoverleger/bydelsoverleger, AMK-ledere og leder av prehospital divisjon, samt bedredskapsansvarlige på embetet og i Helsedirektoratet.

Det ble avholdt et internt informasjonsmøte om innføring av nasjonalt legevaktsnummer 116 117 for de beredskapsansvarlige på embetet.

Foredrag om beredskap og tiltak ved matsmitte på vårt møte for kommuneoverleger og bydelsoverleger våren 2013.

Foredrag, informasjon om nasjonalt legevaktsnummer på møte for kommuneoverleger og bydelsoverleger i regi av oss høsten 2013.

Fylkeslegen deltar i Fylkesberedskapsrådet og fylkets atomberedskapsutvalg.

Fylkeslegen var deltager i beredskapsøvelsen "Øvelse Østlandet" høsten 2013 samt i beredskapsøvelse i regi av Mattilsynet høsten 2013, øvelse "Stella polaris".

Vi oppnevner LRS-leger med stedfortredere i de fire politidistriktene og holder regelmessig opplæring for legene. Siste opplæringsseminar for LRS-leger ble holdt våren 2013 med foredrag fra Helsedirektorat, Fylkesmannen og Oslo politidistrikt.

76.7 Personell og kompetanse

KOMPETANSELØFTET 2015

Kommunenes planer for gjennomføring av Kompetanseløftet 2015 og resultatrapporter er sammenfattet, og det er utarbeidet en samlerapport på bakgrunn av tilgjengelige data som viser måloppnåelse innen de ulike delmålene. Rapportene er sendt Helsedirektoratet innen fristen 1.mars 2013.

Det er avholdt informasjonsmøte om tilskuddsordningen, søknadsprosess, kompetansebehov og -planlegging for nettverket med kommunenes kontaktpersoner for Kompetanseløftet 2015.

Prosess med søknad, tildeling og utbetaling av tilskudd er gjennomført våren 2013 samt tilsvarende prosess for ekstrabevilgning høsten 2013.

ANDRE OMRÅDER

Psykisk helsearbeid i Oslo og Akershus - videreføring av kompetansetiltak

Tilskudd til tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid og tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge, jf. Statsbudsjettet 2013 kap. 764 post 60 er videreført (se resultatområde 84.14).

Helse og omsorg i plan

En ansatt hos oss deltok på studiet "Helse og omsorg i plan" ved Høgskolen i Vestfold vår 2012/høst 2013. Det ble skrevet en prosjektoppgave: "Fra nasjonal føring til lokalt tiltak", som så nærmere på kommuneplanen som verktøy for å implementere nasjonale mål om forebyggende og helsefremmende tjenester. Metoden som ble benyttet var fokusgruppeintervju med to kommuner, hvor også vedtaks- og iverksettelsesprosessen ble belyst.

TURNUSTJENESTEN FOR FYSIOTERAPEUTER I REGION SØR-ØST OG TURNUSLEGER I OSLO OG AKERSHUS

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har regionansvar for sør-øst (10 fylker), mens den enkelte fylkesmann oppretter og godkjenner turnusplasser innen sitt fylke. Vi må hvert år anmode Statens autorisasjonskontor for helsepersonell om å pålegge kommuner og særlig helseforetak mottak av turnusfysioterapeut.

Det var totalt 131 turnusplasser for perioden 15.08.2013 til 15.08.2014 (hvorav 3 var lokalisert i region nord) til 146 studenter. I tillegg ble 14 *turnusfysioterapeuter* tildelt turnusplass for gjennomføring av siste del av tjenesten fra 15.08.2013 til 15.02.2014 og én student tildelt turnusplass fra 15.02.2014 til 15.08.2014. I tillegg til ovennevnte disponerte vi 13 halvårige turnusplasser i kommune fra 15.02.2014 til 15.08.2014, som ble tilbudt ventelistekandidater.

Det var 19 studenter på venteliste i regionen (20 totalt i landet) etter valget. Alle fikk tilbud om hel- eller halvårsplass innen turnusstart, men fire takket nei og syv takket ja til halvårsplass fra 15.02.2014. De resterende ventelistekandidatene skal velge turnusplass før de ordinære studentene fra 15.08.2014.

Det ble arrangert to felles kurs i offentlig helsearbeid for turnusleger, turnusfysioterapeuter og turnuskiropraktorer som hadde tjeneste i kommune vår og høst 2013. Vi administrerer tildeling av turnusplasser for turnusleger i kommunehelsetjenesten. Oslo og Akershus hadde våren og høsten 2012 totalt 45 turnusleger for begge periodene i kommunehelsetjenesten.

Vi gjennomfører gruppeveiledning for turnuslegene i kommunehelsetjenesten. Dette er et supplement til individuell veiledning tilknyttet arbeidsstedet. Oppgaven løses gjennom en stillingsbrøk på 60 prosent fordelt på to leger. I tillegg arrangeres det hvert halvår akuttmedisinsk kurs i samarbeid med Akershus universitetssykehus HF og Oslo kommunale legevakt. I samarbeid med Helfo gjennomføres introduksjonsseminar om oppgjørsordninger og riktig takstbruk. Vi holder egne halvårige kurs for turnuskandidatene med vekt på helsejuss og offentlig helseforvaltning.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Opplæringstiltak: Vi har i 2013 hatt fem forelesninger; fire for ulike kommunale instanser og ett for Helse-, sosial- og eldreombudet. I tillegg har vi mye veiledning på telefon, både ved at helsepersonell har ringt oss for råd og veiledning, og i forbindelse våre tilbakemeldinger på vedtak.

Etterprøving og klagesaksbehandling: Etter at antall mottatte vedtak økte med 150 vedtak fra 2011 til 2012, har antall vedtak mottatt i 2013 vært tilsvarende tallene fra 2012. I 2013 mottok vi 478 vedtak, og 296 av disse er fattet for mer enn tre måneder.

Over 1/3 av vedtakskopiene har krevd oppfølging i form at vi har gitt veiledning og tilbakemelding på grunn av mangelfulle vedtak. Vedtakene har hatt mangler ved saksbehandlingen eller det har vært mangelfullt begrunnet slik at det ikke klart fremgår at vilkårene for å gi helshjelp med tvang er oppfylt. Ni av vedtakene har blitt opphevet. Vedtak er blitt opphevet blant annet fordi de er fattet av feil vedtaksmyndighet eller på grunn av svært mangelfulle vedtak. Samtidig med opphevelsen har vi gitt tilbakemelding på hva som mangler og veiledning for videre saksbehandling.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Oppbevaring av gamle pasientjournaler satt bort til ekstern aktør, men utgjør en betydelig utgiftspost (>kr 200.000 per år) for embetet. Behandling av førerkortsaker er svært ressurskrevende. Antall saker vedrørende særfradrag på skatt på grunn av store utgifter til behandling er fallende i henhold til gjeldende regelverk. Usikkerhet om fremtiden for disse sakene etter signaler fra FIN.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	15	4
Sum	15	

77.3 Særfradrag

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	90	65
Sum	90	

77.4 Førerkortsaker

Det har vært en økning i saksmengde i 2013. Har fremdeles problemer med å avvikle saker. Behandlingstid for dispensasjoner har i snitt ligget på 70 dager.

Det innføres "Prosjekt Trafikkmedisin" med egen prosjektleder for 2014.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	3838	65
Sum	3838	

77.5 Pasientjournaler

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMOA	70
Sum	70

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Alle oppdrag utført i henhold til embetsoppdraget.

83.1 Folkehelsearbeid

Det er en god utvikling i kommunene med å få det brede folkehelsearbeidet forankret i kommunale planer etter plan- og bygningsloven, folkehelseloven, samt nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Alle kommuner har folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet med i grunnlagsdokumentet, men det er store forskjeller hvor god oversikt kommunene har over positive og negative faktorer for øvrig. Dette arbeides det med, og mange kommuner har opprettet tverretatlige grupper for at de lettere skal få til et systematisk folkehelsearbeid. Flere kommuner velger også å utarbeide egne folkehelseplaner. I Oslo har de i 2013 vedtatt folkehelseplan der barn og unge er prioritert. For øvrig arbeides det aktivt i Oslo med å få tilgang på data på helseutfordringene til de ulike bydelene.

Vi deltar i kompetanseoppbygging og informasjon på ulike måter. Blant annet gjennom deltakelse i regionalt planforum, der en møter kommunene for å drøfte deres kommuneplaner, samt gjennom embedets årlige forventningsbrev til kommunene. I 2013 har vi i samarbeid med Oslo kommune og Akershus fylkeskommunene hatt folkehelsearbeidet og oversiktarbeidet som tema på ulike kurs/møter, blant annet på årets helsekonferanse.

FRI-programmet i ungdomsskolen

FRI-programmet i Oslo og Akershus har ikke hatt noen økning fra 2012. Årsakene til dette er at Oslo kommune og noen kommuner i Akershus satser på et annet program. Dette har med rusområdet i tillegg.

Temaet blir tatt opp på ulike møter med kommunene, blant annet med folkehelsekoordinatorer og ledende helsesøstre fra kommunene. Noen kommuner arbeider aktivt med å få flere skoler/elever med i programmet og disse samarbeider med oss med ulike tiltak, som konkurranse/premier til skolene.

Handlingsplan for forebygging av uønsket svangerskap og abort 2010 2015 –strategier for bedre seksuell helse

I 2013 har det vært tildelt tilskuddsmidler til 12 bydeler og 6 organisasjoner i Oslo. I Akershus er det gitt midler

til i alt 16 kommuner. Tiltakene det i hovedsak er gitt tilskudd til er:

- Utvidet tilbud på Helsestasjon for ungdom for gruppen jenter 20-24 år,
- Utvidet tilbud ved studenthelsestasjonene i Oslo og Akershus
- Veiledning til innvandrerungdom fra ikke vestlige verden
- Tiltak for russerne for å forebygge uønskede svangerskap og seksuelt overførbare sykdommer
- Prosjekt for å forebygge klamydia
- Prosjekt/tiltak rettet mot alle kjønn
- Prevensjonsmidler til utdeling
- Kompetanseheving/informasjon for at flere gutter skal ta i mot tilbudet ved helsestasjonen
- Kompetanseheving for relevant personell innen fagområde seksuell helse

Alkoholloven

Vi behandler klager over kommunens enkeltvedtak etter § 1-8 og kap. 3, 4 og 7 i loven. Videre skal vi også bidra til å styrke kommunenes samarbeid om rusmiddelforebyggende arbeid på tvers av sektorer, spesielt overfor barn og unge, bl.a. gjennom samarbeid med nasjonale kompetansesentre på området.

Vi avholdt senest en konferanse for kommunene i oktober 2012, hvor tema var alkoholloven i et folkehelseperspektiv, forebygging, samarbeid, overdragelse, reklameforbudet, ulike typer bevillinger og kontroll. I 2013 er det ikke gjennomført spesielle kompetansehevede tiltak for kommunene. Vi har i møte med Saluttsprosjektet og Næringsetaten i Oslo kommune, blitt orientert om arbeidet Salutts utfører i Oslo kommune. Det ble også avholdt møte med Korus-Øst (kompetansesenter rus - region øst) hvor vi fikk rede på hvordan de jobber i andre fylker med denne tematikken. Saksbehandlere hos oss har videre deltatt på kompetansehevede kurs i alkoholloven, avholdt av Helsedirektoratet 27-28. november 2013, med tanke på å styrke veiledningsansvaret m.v.

Vi har fått delegert myndighet til å avgjøre søknad om skjenkebevilling på skip som er kollektivt transportmiddel og om bord i cruiseskip på turer av flere dagers varighet etter alkoholloven § 5-2 første ledd nr. 3. Videre har vi ansvar for å føre kontroll med utøvelsen av bevillingen. Vi utførte i 2013 to kontroller av cruiseskip med statlig bevilling. Kontrollen ble utført på de to skipene som seiler ruten Oslo – Kiel. Det ble ikke avdekket brudd på loven.

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstenester

Forsøkt ivaretatt ved å skape arenaer for samhandling og nettverksbygging. Ressursene til denne type "bidra-til-aktiviteter" er imidlertid begrensede og blir saldert da det nok ikke fullt ut er samsvar mellom oppgaver og tildelte rammer innenfor helsesektoren.

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Vurdering av fastlegeordningen mht kapasitet og stabilitet

Den gamle ordningen for opprettelse av fastlegehjemler med søknad via oss ble avvirket med virkning fra den 1. juli 2013. I løpet av de 6 første anbefalte vi opprettelse av 11 nye fastlegehjemler fordelt på 4 kommuner i Akershus, og i Oslo ble det anbefalt opprettet 5 nye hjemler fordelt på 5 bydeler. Det er en forskjell i legedekning mellom bydelene i Oslo som ikke reflekterer behovet for fastleger vurdert på bakgrunn av befolkningsprofil og helseindikatorer.

Vi har ikke mottatt søknader om suspensasjon fra Fastlegeforskriften.

Vi har i et kartleggingskjema bedt kommuner og bydeler vurdere sin fastlegeordning med hensyn til kapasitet og stabilitet.

Oslo

For Oslo viser kartleggingen at en overvekt av bydelene vurderer fastlegeordningen å være svært stabil. Når det gjelder kapasitet er dette mer variabelt. Flere bydeler har opprettet nye legehjemler de siste to årene, og planlegger også for nye hjemler i 2014. Et flertall av bydelene beskriver å ha god og ledig listekapasitet. Der hvor kapasiteten beskrives som dårlig, begrunnes dette med fastleger som melder om økende arbeidsbelastning, og med en befolknings sammensetning i rask endring og med stort behov for helsetjenester.

Akershus

I Akershus er det en stor overvekt av kommunene som beskriver fastlegeordningen som stabil og med god

kapasitet. Enkelte beskriver noe variasjon mellom de kommunale legekantorene mht kapasitet, og at det på sikt vil bli dårligere kapasitet pga av leger som går av med pensjon. Det fremkommer også at kontakten mellom fastlegene og den øvrige kommunehelsetjenesten oppleves noe ulikt.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

På grunn av interne prioriteringer har embetet ikke hatt spesielle tiltak rettet mot helsetjenesten til innsatte i fengsel i 2013.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Vi har i samarbeid med Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i øst og Oslo kommune gjennomført kompetansehevede tiltak på området kjønnslemlestelse for helsepersonell. Konferanse om temaet ble arrangert 25. oktober 2013 ved Thon Hotel Opera i Oslo.

Det er blitt orientert om kommunens ansvar for tilgjengelige tolketjenester, behovet for bestillerkompetanse og behovet for opplæring i bruk av tolk i møter med kommunene, ved konferansen om arbeidet mot kjønnslemlestelse 25. oktober og ved andre samlinger arrangert av vår helseavdeling.

Oppdraget med vurdering i årsrapporten av tolkeutgifter i forhold til antatt behov i kommunene ble frafalt av Helsedirektoratet i brev av 16.07.2013. Helsedirektoratet har gjennomført en landsomfattende kartleggingsundersøkelse om rutiner for tolkebruk i kommunale helse- og omsorgstjenester.

84.8 Forebyggende helsetjenester

I 2013 gjennomførte vi tilsyn med helsestasjonsvirksomheten i tre bydeler i Oslo og tre kommuner i Akershus. Dette var et ledd i landsomfattende tilsyn med virksomheten i hele landet. Alle tilsyn ga avvik på at de ikke fulgte anbefalte nasjonale retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, når det gjelder helsekontroller og enkelte også for hjemmebesøk. De hadde heller ikke utarbeidet en konsekvensanalyse for å vurdere om tjenestene likevel var forsvarlige med de kontrollene som ble gjennomført. Enkelte av kontrollene ble bare utført av lege eller helsesøster tilstede, selv om begge yrkesgruppene har ansvar for en del av kontrollen. Flere steder gjennomførte de ikke systematisk avvikshåndtering i virksomheten, og ledelsen hadde ikke god nok styring gjennom sin internkontroll.

Vi har i tillegg gjennomført en kartlegging av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i begge fylker. Denne viser det samme resultat som ved tilsynene, at alle helsekontroller ikke blir gjennomført. Begrunnelsen som oppgis av flere, er at bydelene/kommunene har for lite ressurser til å gjennomføre alle oppgavene de er pålagt. Det nevnes særlig nasjonale retningslinjer for veiing og måling, samt retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge. I 2013 har en sett en mer utjevning av tilgjengeligheten i barne- og ungdomsskolene, men fortsatt er det enkelte som nedprioriterer barneskolene fremfor ungdomsskolene. Enkelte steder er det kontortid på skolen bare en dag i uken. Skolehelsetjenesten i videregående skole i Akershus er blitt betydelig styrket, da Fylkestinget i Akershus har bevilget ekstra midler permanent til denne tjenesten. Det er opprettet 18 nye stillinger i fylket og skolehelsetjenesten er bemannet 4-5 dager i uken. Ekstraressursene skal særlig prioritere psykisk helse og elever som dropper ut av skolen. De siste årene har også skolehelsetjenesten i videregående skole i Oslo blitt styrket, men fortsatt er det store forskjeller i ressursfordelingen mellom bydelene.

Svangerskapsomsorgen

Alle kommuner/bydeler har tilbud om svangerskapskontroll ved helsestasjonen, men det er store variasjoner i tilbudet og tilgjengelighet til jordmørtjeneste ved helsestasjonene. To kommuner oppgir at det har mellom 4-6 uker ventetid og én bydel opptil 7 ukers venting. Tidlig utskriving av mor/barn etter fødsel øker behovet for jordmørtjeneste ytterligere. Noen bydeler/kommuner rapporterer at de ikke har jordmorrressurser til å følge opp mor/barn etter fødsel, mens andre arrangerer barseltreff, hjemmebesøk og ammeveiledning.

Vi har i 2013 hatt temaet internkontroll og avvikshåndtering oppe på kurs/møter for ulike målgrupper i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og dette er et område som det har vært arbeidet systematisk med i flere år.

Frisklivssentraler

Det er det siste året stor økning i antall frisklivssentraler i Oslo og Akershus og de er i god utvikling. I 2013 har de fleste ansatte deltatt på landskonferanse om Frisklivssentraler, samt vært med på nettverksmøte for våre fylker med faglig innhold, der lovverk og lovforklaring var en del av innholdet. I tillegg har flere som arbeider ved

frisklivssentralene deltatt på grunnkurs i livsstilsendring.

84.11 Tannhelse

Vi inviterte til kontaktmøte med tannhelsetjenesten i Akershus hvor fylkestannlege samt fylkeskommunal folkehelsekoordinator var tilstede. Formålet var å bli orientert om samarbeidet mellom den offentlige tannhelsetjenesten og kommunene, spesielt i forhold til barn og unge i et folkehelseperspektiv, og i forhold til sårbare grupper i gruppe c; eldre, psykisk syke og rusmisbrukere.

Tannhelsetjenesten informerte om en dekningsgrad på 95 prosent for gruppe A. Tannhelsetjenesten gir ut data om tannhelse til kommunene, og det viser seg at denne i stor grad korresponderer med utfordringsbildet i de kommunale folkehelseprofilene. I kommuner med dårlig folkehelseprofil er det også dårligst tannhelse, og her har tannhelsetjenesten gått inn med spesielle tiltak for å bidra til bedre tannhelse.

For eldre i gruppe c, institusjonsbeboere er dekningsgraden for tannhelsetjenesten 87,5 prosent. Dette beskriver tannhelsetjenesten som en svært utfordrende del av tannhelsetjenesten i forhold til opplæring av og oppfølging blant helsepersonell tilknyttet institusjonene. Tannhelsetjenesten vurderer at fokus er for dårlig på nødvendigheten av gode rutiner knyttet til tannhelse for denne gruppen syke eldre, som ofte har svært dårlig allmenntilstand, og hvor tannhelse kan føre til komplikasjoner. Tannpleie og bruk av tvang overfor personer uten samtykkekompetanse var også et tema som ble drøftet. Nødvendigheten av god informasjon om rettigheter, samt oppfølging av tannhelse blant hjemmeboende eldre, var også et område som ble trukket frem. Vi vurderer at dette er et område som bør løftes frem i et samarbeid mellom tannhelsetjenesten og vår kontakt med kommunene.

Vi hadde også møte med tannhelsetjenesten i Oslo, representert ved fylkestannlege og overtannpleier. Hensikten med møtet var å utveksle erfaringer med aktuelle satsinger for brukere i gruppe a(barn og unge) og gruppe c (eldre, psykisk syke, rusavhengige).

Innenfor gruppen barn og unge har tannhelsetjenesten samarbeid med helsestasjonene. De har samarbeidsmøter med barnevernet én gang i året, hvor fokuset er rettet mot overgrep. Tjenesten er også til stede i åpne barnehager der det er dårlig helse, og er med i FRI-programmet. Ved mistanke om omsorgssvikt eller overgrep mot barn melder tannhelsetjenesten videre.

I 2014 starter et prosjekt med varighet på fire år, hvor fokuset er å bedre tannhelsetilstanden for barn med dårligst helse og utjevne sosiale forskjeller i Grorud og Gamle Oslo. Helsestasjonene er utgangspunktet for arbeidet.

Tannhelsetjenesten har samarbeidsavtaler med sykehjemmene. Beboere på sykehjem undersøkes 1 gang i året, og de med dårligst tannhelse får besøk én gang til i løpet av året. Det utarbeides rapporter som sendes til sykehjemsetaten. Tannhelsetjenesten i Oslo melder sin bekymring om at ikke alle ansatte deltar i undervisningen tjenesten legger opp til. Fra institusjonene sin side argumenteres det med for dårlig tid. Det rapporteres også at det ikke gjøres nok for å tilby eldre tannstell, at ikke alle beboere med karies får tilbud om behandling, og at det er forskjellige rapporteringsrutiner fra institusjon til institusjon. For pasienter som får helsetjenester i hjemmet har tannhelsetjenesten samme tilbud, og i samarbeid med hjemmesykepleietjenesten har det blitt utarbeidet en egen brosjyre.

Psykisk syke pasienter får samme tilbud som pasienter innlagt i institusjon eller som er brukere av hjemmesykepleietjenester. Tannhelsetjenesten tilbyr undervisning til brukere/ansatte, men de går ikke inn i institusjonene. Psykiatriske pasienter knyttet til DPS får ikke tilbud fra tannhelsetjenesten. Vi bør se nærmere på det juridiske grunnlaget for denne pasientgruppen.

LAR-pasienter får tilbud om tannlegetime. De som er i kommunale institusjoner får samme tilbud som gruppe c – eldre. Det tilbys opplæring for kvinnegrupper/voksenopplæring, og tannhelsetjenesten kjøper inn tannbørster og tannkrem som pasientene får tildelt. Tannhelsetjenesten har samarbeid med Velferdsetaten og Helseetaten, men det rapporteres at det er utfordrende på grunn av usikkerhet knyttet til ansvars plassering.

Rusmisbrukere som ikke er tilknyttet institusjon/hjemmesykepleie får ikke tilbud om tannhelsetjenester.

Det rapporteres også at de innsatte i fengsel får tilbud om tannhelsetjenester, selv om det ikke er en prioritert gruppe.

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Samhandlingsreformen som ble iverksatt i 2012 ga kommunene en sterkere ansvars- og oppgavemessig rolle,

blant annet på rehabilitering og habiliteringsområdet. Helse- og omsorgstjenesteloven, pasientrettighetsloven, forskrift om habilitering og rehabilitering, og forskrift om individuell plan tydeliggjør kommunenes ansvar på rehabiliteringsfeltet.

Forskrift om habilitering og rehabilitering presiserer krav om koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Koordinerende enhet skal, ifølge forskriften, være «et sted å henvende seg til», et kontaktpunkt for eksterne og interne samarbeidspartnere, og en pådriver for kartlegging og utvikling av rehabiliteringsvirksomheten generelt. Koordineringsfunksjonen skal være tydelig plassert og lett tilgjengelig både for tjenestemottakerne og for samarbeidspartnere. I mange tilfeller vil det være naturlig at koordinerende enhet i kommunene har et overordnet ansvar for at ordningen med individuell plan fungerer.

I 2013 har helseavdelingen gjennomført en elektronisk kartleggingsundersøkelse av tjenestetilbudet innen rehabilitering og habilitering i kommunene i Akershus og bydelene i Oslo.

Ti av kommunene som svarte undersøkelsen (14 av 22) sier de har en koordinerende enhet for rehabilitering og habilitering. Én av kommunene svarer at de har etablert et tildelingskontor som tildeler tjenester og vurderer individuell plan for alle tjenester innen helse- og omsorgstjenester unntatt helsestasjon/skolehelsetjeneste. Dette kontoret ivaretar funksjonene som koordinerende enhet. Ved kontoret er det en fast person som har ansvar for individuell plan. To av de andre kommunene har lagt ansvaret for rehabilitering og habilitering enten til tjenestekontoret eller bestillerkontoret. En annen kommune svarer at de har koordinerende enhet for habilitering som ivaretar koordinering av tjenestetilbudet til brukere med sammensatt problematikk, individuell plan, oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator. Ifølge rapporteringen er det ingen konkret koordinerende enhet for rehabilitering, men området ivaretas faglig av fysioterapi- og ergoterapitjenesten.

Kartleggingen viser at fem av bydelene som har svart undersøkelsen (13 av 15) har en egen koordinerende enhet for rehabilitering og habilitering. To av bydelene har delt funksjonen som koordinerende enhet på to enheter for henholdsvis barn/ungdom under 18 år og voksne over 18 år. Koordinerende enhet er organisert under forvaltningsseksjonen i den ene bydelen, som også omfatter bestillerfunksjonen. Tre bydeler har lagt habilitering og rehabilitering til bestillerkontoret som fungerer som koordinerende enhet, formidler henvendelser til rett instans og koordinerer tiltak. Én bydel har et barnerehabiliteringsteam bestående av enkeltansatte fra enhet for helsetjenester for barn/unge og ansatte fra søknadsavdelingen. Søknadsavdeling i denne bydelen er koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering.

Det er vanskelig å se om kravene til koordinerende enhet for rehabilitering og habilitering som stilles i forskriften ivaretas tilfredsstillende med de forskjellige organiseringsformene i kommunene og bydelene. Vi registrerer også at informasjon om koordinerende enhet for enkelte kommuner og bydeler bør være mer synlig/tilgjengelig på nettsidene.

Det er også slik vi registrerer en del usikkerhet knyttet til rapportering av rehabiliteringstjenester. Tilbakemeldinger fra kommuner og spesialisthelsetjenester tyder på at det er vanskelig å skille habiliteringsaktivitet fra rehabiliteringsaktivitet. I kommunene er det enda større usikkerhet rundt tallene, da man ser at svært mange kommuner ikke registrerer rehabilitering utenfor institusjon i IPLOS.

Det er vanskelig å trekke en konklusjon om hvordan utviklingen har vært på rehabiliteringsfeltet siden innføringen av samhandlingsreformen. Utydelig grenseskille mellom hva som kjennetegner spesialisert rehabilitering og rehabilitering og habilitering på kommunenivå bør konkretiseres og defineres nærmere for å få faglig ansvarlig utvikling fremover, og for å sikre riktig ansvars- og oppgavefordeling mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste.

Vi deltok høsten 2013 i dialogmøte for koordinerende enheter, som fant sted på samhandlingsarena Aker. Koordinatorrollen og utforming av denne var et tema som sto sentralt.

Våren 2013 deltok vi i kartleggingen av personer under 50 år med langtidsopphold på institusjon. I Akershus fremkom det at det var 7 personer under 50 år på institusjon. I Oslo viste kartleggingen at det var 45 personer i denne kategorien. Høsten 2013 fulgte vi på oppdrag fra Helsedirektoratet opp de to kommunene hvor det ikke var utarbeidet flytteplan for beboere som ønsket annet boform.

På vår årlige helsekonferanse med 350 deltakere fra kommunene, var det overordnede tema "Strategier for helsefremmende og forebyggende innsats". Nødvendigheten av gode habiliterings/rehabiliteringstilbud både rettet mot barn og unge og kronikergrupper ble her omtalt, og løftet frem som en utfordring for mange kommuner å imøtekomme i gjennomføring av samhandlingsreformen.

84.13 Omsorgsplan 2015

Omsorgstjenester i kommunalt planverk

I desember sendte vi et kartleggings skjema til alle kommuner og bydeler. Der spurte vi blant annet om det var utarbeidet omsorgsplaner som en del av det helhetlige kommunale planverket. Kartleggingen viste følgende resultater:

Akershus

15 av 22 kommuner svarte på kartleggingen. Av disse er det én kommune som svarer at de ikke har utarbeidet planer for omsorgstjenester som en del av sitt helhetlige kommunale planverk, og én kommune som ikke besvarer spørsmålet. Av de som svarer at de har utviklet planer for omsorgstjenestene, beskrives disse planene bl.a. på følgende måter:

- oppdatert helse- og omsorgstjenesteplan som brukes aktivt i arbeidet med utvikling av tjenestene
- Helse og omsorg, Strategi 2020: et helhetlig, overordnet styringsdokument som klargjør og konkretiserer de utfordringer kommunen står overfor
- Strategi for helse- og omsorgstjenestene
- delplaner som samordnes i en sektorplan
- strategiplan for helse, sosial, pleie- og omsorg 2006-2016, rullering av denne startet i 2013
- "I tråd med kommunens planstrategi erstattes omsorgsplan med følgende temaplaner innen sektor helse og omsorg: Plan for demensomsorg, plan for dagtilbud, plan for rehabilitering, plan for habilitering, plan for forebygging og hjemmetjenester og plan for psykisk helse og rus."

Oslo

13 av 15 bydeler har svart på spørsmålet i kartleggings skjemaet. Fire bydeler svarer klart at de ikke har utviklet omsorgsplaner som del av sitt helhetlige kommunale planverk. Av de som har utviklet planer, beskrives disse på bl.a. følgende måter:

- Omsorgsplan som gjenspeiler målsettinger og føringer i Omsorgsplan 2015 inngår som en sentral del av bydelens virksomhetsplan som rulleres årlig
- Bydelen har mange omsorgsplaner som er en del av bydelens strategiske arbeid
- Innen pleie- og omsorg og innen demensomsorgen
- Området er forankret i bydelens strategiske plan der det forekommer mål, strategier og tiltak for helse- og omsorgstjenester
- Inngår i overordnede styringsdokumenter som strategisk plan og budsjett dokumenter, samt delplaner (demensplan, rus mv.) Videre har bydelen utarbeidet en "omsorgstrapp" som benyttes aktivt i saksbehandling og tildeling av helse- og omsorgstjenester.
- plan for demens og ernæring
- bydelen har en overordnet strategisk handlingsplan hvor området er omtalt. Det er ikke utarbeidet noen egen omsorgsplan.

Konklusjon

De fleste bydeler og kommuner beskriver at de har planer for omsorgstjenestene i sitt kommunale planverk, men på ulike måter og på ulike "nivå"; integrert i overordnede strategiske planer, som delplaner, temaplaner, i budsjettplaner med mer. Ulike type planer vil nok i praksis ha ulik tyngde, status og forankring som en del av det kommunale planverket, og når det gjelder den politiske behandlingen av planene. Som i fjor savner vi at det fremkommer en bevissthet i kommunenes svar på det å forankre strategier og visjoner for omsorgstjenestene i kommuneplanens samfunnsdel, - og også i arealdelen til offentlige tjenesteformål, samt i handlingsdelen. Men dette kan ha noe med spørsmålsstillingen å gjøre, og at mange for eksempel betrakter samfunnsdelen som for overordnet og lite konkret når det gjelder konkrete utfordringer for omsorgstjenestene.

Erfaringsutveksling, forskning og fagutvikling

Vi har bidratt til erfaringsutveksling, forskning og fagutvikling bl.a. i følgende sammenhenger:

- Gjennom å delta i fag- og samarbeidsråd i regi av utviklings sentrene i Oslo og Akershus hvor det sitter representanter bl.a. fra høyskolemiljøene, spesialisthelsetjenesten, fagforbundene og brukerorganisasjoner
- Gjennom å arrangere prosjektlederkonferanse for de prosjekter som har fått tilskudd til kompetansehevede tiltak innen lindrende behandling, i samarbeid med Kompetansesenter for lindrende behandling ved Ullevål sykehus og Fylkesmannen i Vest-Agder
- Gjennom å arrangere en årlig demenskonferanse
- Som deltager/observatør i demensnettverk i regi av geriatrik ressurs senter i Oslo
- Gjennom å etablere et eget demensnettverk for demenskoordinatorer i Akershus, i samarbeid med

utviklingsssentrene i Akershus

- Gjennom å arrangere et dialogmøte med ledere i Akershuskommunene for å invitere til dialog om etablering av ulike faglige nettverk under Omsorgsplan 2015/2020
- Gjennom vår årlige Helsekonferanse
- Gjennom å bidra aktivt i utviklingsssentrenes arbeid med å arrangere læringsnettverk for legemiddelgjennomgang under pasientsikkerhetskampanjen

Demensplan 2015

Vi arrangerer en årlig demenskonferanse, som i 2013 hadde tema "Ut av huset - inn på tunet", med fokus på tidlig innsats til personer med demens. Demenskoodinatorer i Oslo og Akershus, samt utviklingsssentrene og Geriatrisk ressurscenter var aktivt med i planleggingen og gjennomføringen av konferansen, som hadde omlag 200 deltagere. Dagaktivitetstilbud, demensutredning og demensteam, utviklingsarbeid i kommunene, frivillighet, pårørendes rolle og åndelige behov hos personer med demens, var blant de tema som ble tatt opp på konferansen.

Vi deltok på konferanse om Demensomsorgens ABC i regi av Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, høsten 2013. Videre har det vært informert om Demensomsorgens ABC på dialogmøte med kommunene i forbindelse med oppfølging av tilskuddsordningen for Kompetanseløftet, våren 2013. I forbindelse med at det ble gitt en ekstrabevilgning under Kompetanseløftet høsten 2013, prioriterte vi å invitere utviklingsssentrene, samt geriatrisk ressurscenter og Kompetansehjulet Follo til å søke om midler for å tilby opplæring og kompetanseheving innen Demensomsorgens ABC til sine kommuner/bydeler.

Vi igangsatte høsten 2013 en systematisk gjennomgang av det nasjonale kartleggings skjemaet som benyttes i forbindelse med kartleggingen av tjenestetilbudet til personer med demens. Oslo kommune sentralt og Sykehjemsetaten var viktige bidragsytere i gjennomgangen. Hensikten var å gi en tilbakemelding til Kompetansesenteret for aldring og helse, samt til Helsedirektoratet om hvordan skjemaet kan tilpasses organiseringen av tjenestene i Oslo.

I kontaktmøte med byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester i Oslo kommune, etterspurte vi en oppdatert gjennomgang av tjenestetilbudet til personer med demens, på bakgrunn av kartlegging som kommunen selv foretar.

Utbygging av sykehjem og omsorgsboliger

Vi har deltatt på flere møter med Husbanken for å bli informert om byggeaktivitetene i Oslo og Akershus, samt i oppstartmøter med kommuner som planlegger utbygging. Byggeaktiviteten i Oslo og Akershus er økende, og i 2013 ble det innvilget 11 tilsagn om investeringstilskudd til prosjekter i Akershus, og tilsagn om investeringstilskudd til 10 prosjekter i Oslo. Husbanken region øst har utviklet et dialogverktøy for planlegging og vurdering av samlokaliserte boliger og fellesskapsboliger, som kan benyttes av kommunene i planleggingsfasen av et byggeprosjekt. Vi mener dette er et viktig og nyttig verktøy spesielt for utbyggere i Oslo, som utgjør et pressområde og hvor mange kriterier og prinsipper for gode boligløsninger kan komme under press.

Forebyggende arbeid, aktiv omsorg og partnerskap med familie og nærmiljø

Fall- og ulykkesforebygging, samt underernæring er tema som spesielt er satt fokus på i forbindelse med læringsnettverk for legemiddelgjennomgang, og hvor deltagere fra kommunene blir oppfordret til å se sammenhengen mellom ulike risiko-områder for pasientsikkerheten.

Aktiv omsorg og partnerskap med familie og nærmiljø er viktige tema som også løftes frem i Morgendagens omsorg. På vår årlige helsekonferanse ble Morgendagens omsorg/Omsorgsplan 2020 med sine strategier, godt presentert for 350 deltagere fra kommunene. Både i forbindelse med vår årlige demenskonferanse, samt på et årlig demensarrangement i Oslo hvor vi ble bedt om å bidra med et pårørendeintervju, ble pårørendes rolle som omsorgsytere, og behovet for oppfølging og skolering av pårørende, satt på dagsorden.

84.14 Psykisk helse og rus

Psykisk helsearbeid og rusarbeid i Oslo og Akershus

Det ble avholdt to heldags dialogseminarer for ledere og fagfolk innen psykisk helsearbeid og rusarbeid i Akershus-kommunene. Spesialisthelsetjenesten, brukerorganisasjoner, NAPHA og NAV inviteres også til å delta. Vi drifter møtene. Nettverket bidrar til kunnskapsformidling, erfaringsoverføring, kvalitets- og kompetanseutvikling i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid blant annet ved formidling av lovverk, faglige retningslinjer og veiledere. Det ble avholdt 4-5 halvdags fagnettverksmøter i Oslo. Møtene driftes av kommunen ved Helseetaten, men vi deltar.

Psykisk helsearbeid og rusarbeid var også sentrale tema på vår helsekonferanse høsten 2013.

Oslo kommune ble innvilget kr. 28 484 636 for videreføring av ni storbyprosjekter, jf. Statsbudsjettet 2013 kap. 764 post 60. I tillegg ble det overført kr. 7 152 712 i ubrukte midler fra 2012 til 2013. Medio desember 2013 ble kommunen innvilget ytterligere kr. 1 200 000 i ekstra storbymidler til et nytt prosjekt som startet høsten 2013. Da dokumentet "Aksept av vilkår" ikke ble innsendt av kommunen innen årets slutt, ble disse midlene ikke utbetalt i 2013. Helsedirektoratet har varslet at vi vil motta en ny belastningsfullmakt for beløpet i 2014.

Oslo kommune ble innvilget kr. 1 679 451 i tilskudd for 16 studenter i tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid og tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge, jf. Statsbudsjettet kap. 764 post 60. Akershus-kommunene Asker, Bærum, Nittedal, oppegård, Ullensaker, Ås og Frogn ble totalt innvilget kr. 1 973 744 i tilskudd for 17 studenter.

Vi har bistått SINTEF (som har fått oppdraget av Helsedirektoratet) med å kvalitetssikre rapportene/tallene fra kommunene om tjenesteutviklingen innen psykisk helsearbeid til barn, unge og voksne i den enkelte kommune, jf. IS-24/2012.

Vi har kartlagt tiltak/prosjekter/satsninger til ungdom med psykiske vansker i Oslo og Akershus for å unngå "drop-out" i videregående opplæring, jf. satsningen NY GIV.

Særskilt om arbeidet på rusfeltet

Det har vært høy aktivitet gjennom hele 2013 på rusmiddelområdet, både gjennom tiltak og i samarbeid med KoRusene, andre eksterne og andre avdelinger hos oss. Vi deltok i nettverkssamlinger for personer som arbeider i rusfeltet i både Oslo og Akershus. Våre representanter har deltatt i eller bidratt til andre fagsamlinger i regi av våre samarbeidsparter. Vi har lagt stor vekt på å koordinere vår innsats med kommunene og faginstansene der. Aktiviteter i 2013 har blant annet vært: Kurs i Individuell plan, motiverende intervju, større fagseminarer, nettverkssamlinger, opplæring i alkoholloven og andre type fagsamlinger.

Rusrådgiver har hatt jevnlige samarbeidsmøter med andre interne faggrupper i embete, NAV Fylke, NAPHA, brukerorganisasjoner og deltatt i arbeidsgrupper. Rusrådgiver har deltatt i interne oppgaver som tilskuddsforvaltning, saksbehandling og tilsyn.

Tilskuddsmidler

Vi har hatt jevnlig kontakt med kommunene/bydelene i forbindelse med tilskuddsordningene. Vi har gitt veiledning før og under søknadsprosessen, veiledning på rapportering, holdt nettverks- og fagsamlinger og besøkt den enkelte kommune/bydel/tiltak. Oversikt over hvem som har fått innvilget tilskuddsmidler er sendt direktoratet. Det er vår erfaring at tilskuddene har bidratt til en styrking av kvalitet og fagutvikling.

Tilskudd til utvikling og utprøving av samhandlingsmodeller:

Det er tildelt midler for 8 800 000 til Oslo kommune/bydelen som fordeler seg på følgende temaer: Helseavklaring, bo-oppfølging, samhandlingskoordinator og kontaktpersonprosjekt.

Det er tildelt midler til kommuner i Akershus fylke for 3 000 000 som fordeler seg på følgende temaer: samhandlingskoordinatorer og ambulante ROP team

Tilskudd til etter og videreutdanning:

Det er tildelt midler for 1 632 914 til Oslo Kommune/bydelen som fordeler seg på følgende utdanninger: Videreutdanning i rusproblematikk, mastergrad, dualproblematikk, Helse og empowerment.

Det er tildelt midler for 569 817 til kommunene i Akershus fylke som fordeler seg slik: videreutdanning i rus og psykisk helsearbeid, masterstudie i klinisk helsearbeid, kurs i hasj avvenning

Kompetansetiltak i kommunene/bydelene:

Der er tildelt midler for 1 663 022 til kommuner og bydeler i Oslo og Akershus fordelt på følgende temaer: Endringsfokusert samtale, graviditet og rusmidler, diverse oppsøkende arbeid, relasjon- og samhandlingskompetanse, brukerråd, erfaringskonferanse tilskuddskommuner, cannabisseminar, samling om «brukerplan», samling om «Housing first», samling om erfaringer med arbeid og tiltak for brukergruppen, selvomsorg og kvalitet i tjenestene, samling om spill og spillavhengighet, konferanse om hvordan møte nytt lovverk, nye forskrifter, bestemmelser, rapporteringer og veiledere.

Problemområder vi har fanget opp

- Individuell plan er lite brukt overfor personer med rusmiddelavhengighet, da dette ofte ikke er forankret i ledelse og ansatte ikke har mandat til å beslutte på tjenestenivå.

- Stort behov for koordinering av tjenester og koordinering av tilbud til enkeltindivider.
- Vi mottok bekymringsmeldinger fra pårørende og klager fra brukere om hendelser i spesialisthelsetjenesten som er svært alvorlige og som må følges opp og avklares.
- Mangel på egnede boliger og mangel på tilrettelagt utforming av botilbud er bekymringsfullt.
- Tjenester og økonomiske ytelser gitt etter lov om sosial tjenester i NAV sees ofte ikke i sammenheng med andre tjenester/tiltak som brukere har behov for, og dermed får ikke brukere en helhetlig og sammenhengende behandling eller rehabilitering.
- For mange pasienter blir skrevet ut av behandling uten at det er etablert kontakt med kommunen om videre oppfølging og samarbeid. Dette medfører store personlige omkostninger for pasienten.
- Kommunene melder om til dels vanskelige samarbeidsforhold med og liten tilgang på spesialisthelsetjenester til målgruppen. Det er lite sammenfall mellom kommunenes oppfatning av behov og spesialisthelsetjenestens rettighetsvurderinger og valg av behandlingsnivå. Dette gjelder gjerne de mest hjelpetrequende pasientene.
- Et inntrykk av fravær av ledelse til å foreta prioriteringer i vanskelige saker, med krevende klienter i enkelte av kommunenes tjenester.
- Tvang som virkemiddel er lite benyttet og de fleste unnlater å opprette tvangssaker av redsel for å ikke ha gjort en feilfri forberedelse. Dessuten er det skapt usikkert om det finnes plasser.
- Inntaksteamet knyttet til Ahus vedrørende spesialisthelsetjenester for rusmiddelavhengige ser ut til å legge særlig vekt på diagnosebaserte utredninger, og ikke ta hensyn til grundige sosialfaglige vurderinger når plasser tildeles. Dette fører til frustrasjon hos tjenesteutøvere med sosialfaglig kompetanse som sender denne type henvisninger, og som representerer svært mange av de som nettopp trenger slike behandlingsplasser.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjeneste

Alle forvaltningsoppgaver utført i henhold til embetsoppdrag. Behandling av tvangsbehandlingsklager i psykiatrien har vært jevnt økende gjennom noen år, og utgjør en betydelig arbeidbelastning for embetet.

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Steriliseringsnemnda for Akershus har behandlet to saker i 2013. Steiliseringsnemnda for Oslo har ikke behandlet noen saker dette året. Rapportering er sendt Steriliseringsrådet ved Helsedirektoratet.

85.3 Lov om transplantasjon

Det har ikke blitt mottatt eller behandlet slike saker i 2013.

Antall saker

Embeter	Antall
FMOA	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende midler

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	1126	2
Sum	1126	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	2	24
Sum	2	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Vi har i 2013 behandlet 276 klager på vedtak som er fattet med hjemmel i psykisk helsevernloven § 4-4. Til sammenligning ble det i 2012 behandlet 221 klager etter psykisk helsevernloven.

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

I 2013 behandlet vi 40 søknader om dispensasjon fra kompetansekravene til faglig ansvarlig for vedtak innen tvungent psykisk helsevern. I 2012 behandlet vi 37 søknader, noe som viser at antall saker er ganske stabilt.

Vi behandlet i 2013 én søknad om permanent godkjenning av døgninstitusjon der det ble gitt anbefaling til Helsedirektoratet om godkjenning.

Vi behandlet to søknader om godkjenning av psykiatriske poliklinikker for å kunne kreve refusjon. En av disse ble gitt godkjenning.

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Vi har deltatt på KK's årssamling og utnevnt medlemmer i henhold til embetsoppdrag.

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Det er behandlet og gjennomført 16 saker om hjemmesendelse i 2013. Det er utført 8 hjemmehentinger til Norge og 8 pasienter er blitt hjemsendt til utlandet fra Norge.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 13 665 044,06	kr 16 517,98
83 Folkehelsearbeid	kr 1 209 066,93	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 0,00
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 3 482,50	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 8 393 322,57	kr 2 607 478,49
85 Spesialhelsetjenesten	kr 103 920,96	kr 14 461 717,48
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 0,00	kr 101 475,26
Andre oppgaver under HOD	kr 2 830 279,13	kr 574 103,90
Sum:	kr 26 205 116,00	kr 17 761 293,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Ingen klagesaker mottatt.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Vi behandler og utsteder konsesjoner fortløpende gjennom året, basert på uttalelser fra Taubanetilsynet.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Embetet har i 2013 behandlet 22 021 apostiller.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Vi utfører saksbehandling etter som vi får saker inn fra UD. Vi forberedte saker for utnevning av 5 honorære konsuler.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Vi utbetalte statstilskudd til 154 trossamfunn og 3 livssynssamfunn med totalt 407 064 medlemmer. Utbetalt beløp var kr. 171 781 008,-.

- 3 nye trossamfunn ble registrert. Ingen trossamfunn ble slettet.
- 2 registreringsmeldinger ble avslått.
- 47 nye forstandere ble godkjent.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet

Resultatområde 93 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og Sametinget

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi behandlet totalt 134 saker etter gravferdsloven. 6 søknader om askepredning ble avslått på grunn av valgt sted. Det ble innvilget 11 søknader om askespredning i Marka og 46 søknader om askespredning i sjøen ble innvilget. 7 søknader ble oversendt andre embeter. 60 søknader om forhåndstillatelse ble innvilget, med forbehold om at stedet for askespredning må godkjennes på nytt før urnen utleveres og askespredning gjennomføres.

De øvrige sakene gjaldt veiledning om andre typer saker etter gravferdsloven.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Vi behandlet 7 søknader om dispensasjon fra åpningstider. Vi innvilget 4 søknader mens 3 ble avslått. To av avslagene ble påklaget. Ett vedtak ble opprettholdt av departementet, mens departementet omgjorde ett vedtak slik at søknaden ble innvilget.

Vi fikk ikke søknader om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

Embetet har fulgt opp tildelingsbrev og gjennomført de oppgaver som er pålagt på det administrative området.

98.0 Helhetlig og strategisk ledelse

Vårt embetsoppdrag er klart oppdelt i ulike sektorer. Med om lag 10 departement som oppdragsgivere blir oppgavene våre mange og svært ulike. Dette er både positivt utfordrende og krevende. Ledelsen består av fylkesmann, assisterende fylkesmann og åtte avdelingsledere med ansvar for sine segment av det totale embetsoppdraget. Vi skal først og fremst forvalte og ha ansvar for våre faglige sektorområder, men innenfor dette ansvaret vil vi også gjerne fremstå som et enhetlig embete med en enhetlig praksis. Det er kort og godt en utfordring å fremstå som en ledergruppe og ikke en gruppe bestående av ledere.

Vi har i 2013 hatt to ledersamlinger/seminar der både budsjett og strategi har stått på dagsorden. I tillegg har vi vanligvis ledermøter en gang i uken.

I 2013 ble det gjennomført en organisasjonsgjennomgang av to av avdelingene. Denne gjennomgangen håper vi skal ha overføringsverdi til de andre avdelingene. Vi ønsker en organisasjon som arbeider smartere med færre tilsatte enn vi har i dag.

Det er tidligere utarbeidet flere overordnede dokumenter, eksempelvis strategisk plan for embetet, fremtidsperspektiver for utviklingen i fylket og lokal lønnspolitikk. Dette er virkemidler i den strategiske styringen.

I strategisk plan anføres det at embetets hovedutfordringer i perioden hviler på:

- Evnen til å betjene en sterkt økende befolkningsmengde
- Økonomiske rammer som i større grad enn i dag reflekterer innbyggertallet og sammensetningen som embetet skal betjene
- At nye oppgaver er fullfinansiert
- Evnen til å utvikle samt beholde kompetanse
- Evnen til å møte utfordringene i aldersstrukturen i embetet
- Evnen til å kunne omstille organisasjonen
- En styringsdialog som fremmer produksjon

På bakgrunn av prosessen nevnt overfor og andre faktorer vil det være nødvendig med en ny gjennomgang av vår strategiske plan. Samarbeid med andre embeter med like utfordringer vil også være aktuelt.

Vi har et konstruktivt og lærerikt samarbeid med ledelsen i Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark, det såkalte Oslofjordsamarbeidet.

98.1 Rekruttere, videreutvikle og beholde medarbeidere

Vi har er personalpolitikk i tråd med statens føringer. Ved tilsetninger oppfordres personer med innvandrerbakgrunn, funksjonshemming og underrepresentert kjønn til å søke. Vi får mange søkere til førstekonsulentstillingene og rådgiverstillingene.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2012	% 2012	2013	% 2013
FMOA	6	2,5	6	2,3
Sum	6	0	6	0

98.2 Risikostyring

Det er gjennomført risikovurdering for hele embetet.

Egen rapport foreligger.

98.3 Medvirkning

Embetet har et godt samarbeid med medarbeiderne og deres organisasjoner. Samarbeidet er organisert gjennom SAMU som er et samarbeids- og arbeidsmiljøutvalg. Det er oppnevnt verneombud i tråd med arbeidsmiljølovens regler og saker drøftes med tillitsvalgte.

98.4 Likestilling og likeverd

Embetet har flest kvinnelige medarbeidere. Det er ikke spesielle lønnsforskjeller mellom menn og kvinner i samme stillingskategori. Embetet har også et flertall kvinnelige ledere.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2013	20,0	80,0	10	100	96,4
	2012	20,0	80,0	10	100	0,0
Seksjonssjef/ass. direktør	2013	33,3	66,7	18	100	102,9
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Saksbehandler I	2013	37,3	62,7	59	100	98,7
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Saksbehandler II	2013	24,2	75,8	91	100	99,6
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Kontorstillinger	2013	16,9	83,1	59	100	96,0
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Fagarbeiderstillinger	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2013	50,0	50,0	2	100	0,0
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Totalt i embetet	2013	26,4	73,6	239	100	96,7
	2012	20,0	80,0	10	100	NaN

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2013	23,1	76,9	18,6	81,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	2012	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Ansatte

2013	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMOA	33,3	66,7	24	29,0	71,0	238	100	95,0

98.5 Føringer på IKT-området

Gjeldende GIS-strategi følges opp. Se kommentarer tidligere i denne rapporten.

Arbeidet med informasjonssikkerhet følges opp, og en egen stilling har et hovedansvar for dette. Embetsledelsen holdes orientert.

Rapportering på lisenser og annet skjer innen angitte frister og i de former som departementet spesifiserer.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Fylkesmannen har godkjent søknadene om utbetaling av statlig tilskudd til kommune- og fylkespartiene over kap. 1530 og har videre vedlikeholdt registeret over alle partier og partilag (inkludert fylkesungdomsorganisasjoner) på lokalt og regionalt nivå.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 752 089,76	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
95 Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 69 830 098,48	kr 0,00
Sum:	kr 70 582 188,00	kr 0,00